

rys. Ryszard Kuba GRZYBOWSKI

WYDAWCA:
ŁÓDZKI DOM KULTURY

ADRES REDAKCJI:
ŁDK, 90-113 Łódź, ul. Traugutta 18
www.ldk.lodz.pl
tel.: 797 32 62 17, 42 633 98 00 w. 272, 273
e-mail: kalejdoskop@ldk.lodz.pl,
m.karbowiak@ldk.lodz.pl

REDAGUJĄ:
Małgorzata Karbowiak (*redaktor naczelny*)
Aleksandra Talaga-Nowacka, Bogdan Sobieszek

KALENDARIUM
Bogdan Sobieszek, tel. 42 633 98 00 w. 272
e-mail: kalejdoskop@ldk.lodz.pl

PROJEKT GRAFICZNY:
Anna Wrzesień

REDAKCJA TECHNICZNA:
Krzysztof Miniak

KOREKTA:
Elżbieta Januszko

DRUK:
Drukarnia PASAŻ, 30-363 Kraków, ul. Rydlówka 24
tel. 12 260 20 00, www.pasaz.com

PRENUMERATA – str. 64

Informacje o imprezach podajemy na odpowiedzialność ich organizatorów

I str. okładki: ANDRZEJ PONIEDZIELSKI, nasz felietonista,
poeta i satyryk związany m.in. z Łódzką Piwnicą
Artystyczną „Przechowalnia”

Foto: NATALIA KALISZ z ASP – zaprojektowanie i realizacja
okładki jest nagrodą „Kalejdoskopu” w tegorocznym
Konkursie im. Strzeńskiego „Sztuki Piękne”

Spis treści

▼ Wydarzenia	2
▼ Premiery filmowe	9
▼ Varia	10
A. Poniedziałki: <i>Listozał</i>	11
<i>Projekt na finiszu</i>	12
F. Woźniak: <i>NUD-NO?</i>	14
M. Karbowiak: <i>Co widzą artyści?</i>	16
A. Talaga-Nowacka: <i>Co po rewolucji?</i>	18
<i>Tworzenie marki</i>	20
M. Jagiełło: <i>O napisach</i>	21
P. Grobliński: <i>Dom kultury</i>	22
Rozmowa z Mariolą Wiktor	23
M. Sasin: <i>Humanista w muzyce</i>	25
B. Sobieszek: <i>Cierpliwe oko</i>	27
M. Karbowiak: <i>Zmierzch</i>	29
S. Pietras: <i>Wspomnienie o B. Wróblewskim</i>	29
R. Bonisławski: <i>Cmentarz przy ul. Wesolej</i>	31
Rozmowa z Szymonem Jędruchem	32
W. Nowicki: <i>OPERAcja (15)</i>	34
T. Cieślak: <i>Więcej niż zapiski?</i>	35
M. Sondej: <i>Region w Unii</i>	36
B. Sobieszek: <i>Taki pejzaż</i>	36
A. Talaga-Nowacka: <i>Poniewczasie</i>	39
M. Cholewiński: <i>Strzeński</i> <i>w parku Sienkiewiczza</i>	41
J. Perlińska-Szebista: <i>Wolność!</i>	43
M. Nowakowska: <i>W gminie Bielawy</i>	44
▼ Teatry	48
▼ Muzea	52
▼ Galerie	58
▼ Inne propozycje	60

Listopad – szczególna dla Polaków pora... Piszę więc (str. 29) o niedawno zmarłym łódzkim aktorze Bohdanie Wróblewskim, a właściwie o epoce gwiazd opery i teatru, jeden z twórców świetności Teatru Wielkiego Sławomir Pietras. Polecam.

Dla wszystkich

Wyobrażam sobie, jak to było przed inauguracją XVI Festiwalu Kultury Chrześcijańskiej. Ksiądz Waldemar Sondka, pomysłodawca i animator tego niezwykle w skali i koncepcji przedsięwzięcia, musiał jak co roku użyć wszystkich swoich wpływów, by imprezę domknąć programowo i organizacyjnie, nie zważając na coraz bardziej nikłe wsparcie finansowe stosownych urzędów. Oczywiście pomagali mu wolontariusze, także zaprzyjaźnieni artyści godzili się na przyjacielskie stawki albo i „walutę watykańską”. Ale było na pewno ciężko, zwłaszcza podczas kryzysu, wypełnić projekt ciekawymi tytułami, nie schodząc z wysokiego poziomu. Udaje się tu bowiem pożenić ogień z wodą. Zaspokoić oczekiwania koneserów, nie rezygnując z ludycznego charakteru niektórych cykli. I sprawić, by wszyscy wynieśli coś dla siebie, bo to okazja do czasem i prowokacyjnych spotkań w sferze ducha i nie tylko ducha. Na tym festiwalu jest się bowiem w samym „środku” kultury, różnorodność poetyk, ale i gatunków sztuk wszelakich pozwala ładować akumulatory, nasycać twórczą energią nawet widzów jednorazowych, bo tak trudno zdobyć gratisowe bilety. Czy to nie jedyny festiwal, na uczestnictwo w którym stać wszystkich, niezależnie od statusu społecznego, majątku i bagażu doświadczeń życiowych? Myślę, że łódzki kościół znalazł najpiękniejszy sposób na coroczne udowadnianie, że można rozmawiać o potrzebach serca za pomocą wielkich dzieł i głosami wielkich artystów o najróżniejszych rodowodach. To prawdziwe święto sztuki...

Małgorzata Karbowiak

Czechow, Szekspir i inni

► Teatr im. Jaracza organizuje w dniach **14 XI – 2 XII** drugą edycję **Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego NOWA KLASYKA EUROPY**. Przyjadą: Teatr Nacji z Moskwy („Szosza” Singera w reż. Tufana Imamutdinova), Klockriketeatern z Helsinek („Wujaszek Wania” Czechowa w reż. Andriya Zholdaka), Teatr Kolyada z Jekaterynburga („Borys Godunow” Puszkina w reż. Nikolaya Kolyady), Royal Shakespeare Company z Londynu („Gwałt na Lukrecji” Szekspira w reż. Elizabeth Freestone) oraz Schauspielhaus z Bochum („Zbójcy” Schillera w reż. Jana Klaty).

Roman Pawłowski, kurator programowy festiwalu, mówi: – *Naszym celem jest udostępnienie polskiej publiczności tego, co najbardziej wartościowe i aktualne w europejskim teatrze, konfrontacja rozmaitych stylów, przegląd sposobów i możliwości odczytania klasycznych tekstów, zarówno tych, które od razu po-*

wstały z przeznaczeniem dla teatru, jak i tych, które zostały współcześnie zaadaptowane. Przedstawiamy wyselekcjonowane dzieła tworzące nowy kanon teatralny przełomu XX i XXI wieku. Zaprosiliśmy najbardziej renomowane sceny z Niemiec, Rosji, Finlandii, Wielkiej Brytanii. Tempo zmian, które zachodzą wokół, jest ogromne i nietatwo mu sprostać. Zmieniają się kanony estetyczne oraz sposób percepcji. O odwiecznych ludzkich problemach teatr mówi dziś innym językiem niż jeszcze dwadzieścia lat temu. Pozostaje jednak szlachetną sztuką kontemplacji, luksusem dla tych, którzy potrafią się zatrzymać w biegu, smakować życie, a nie w pośpiechu chłonąć, trawić i wydalac byle co, byle gdzie, byle jak. Właśnie do nich kierujemy nasze zaproszenie. Chcemy, aby Teatr nasz stał się miejscem otwartym, przestrzenią kreatywną, polem publicznej dyskusji i wymiany poglądów na temat sztuki i jej roli we współczesnym świecie.

XVI FESTIWAL KULTURY CHRZEŚCJAŃSKIEJ Łódź 2 - 18 XI 2012

PROGRAM

▲ 2 listopada

godz. 20 **INAUGURACJA: 25-lecie Teatru Logos: Eternal Voyage** – koncert /Klub Wytwórnia, ul. Łąkowa 29/

▲ 3 listopada

godz. 19 **Polski Teatr Tańca Balet Poznański**
– *Desert* na podstawie „Małego Księcia”
A. de Saint-Exupéry’ego
/Teatr Powszechny, ul. Legionów 21/

▲ 4 listopada

godz. 11 **Msza św. zaduszkowa** – przewodniczy
ks. bp Adam Lepa /Kościół Środowisk Twórczych,
ul. Marii Skłodowskiej-Curie 22/

godz. 12 **Grafiki Logosu** – *wernisaż*
/Galeria ECK Logos, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 22/

godz. 17 **Teatr Logos** – *Medytacja na temat sakramentu
małżeństwa przechodząca chwilami w dramat*
wg „Przed sklepem jubilerza” K. Wojtyły
/Teatr Logos, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 22/

godz. 20 **Teatr Współczesny** (Warszawa) – John Murrell
Mimo wszystko /Teatr Powszechny/

▲ 5 listopada

godz. 13 **Werner Lubos**, malarstwo – *wernisaż*
/Centralne Muzeum Włókiennictwa, ul. Piotrkowska 282/

godz. 17 **Teatr Powszechny** (Warszawa) – Artur Pałyga
Nieskończona historia /Teatr Powszechny/

godz. 20 **Anna Szałapak** – *recital*
/Kościół Środowisk Twórczych/

▲ 6 listopada

godz. 17 **Zapiski miłosne** – spektakl audiowizualny do poezji
Bogusława Kierca /Teatr Powszechny/

godz. 20 **Teatr Baniałuka** (Bielsko-Biała) – Helmut Kajzar
Gwiazda /Teatr Powszechny/

▲ 7 listopada

godz. 17 **Teatr Sztuk** (Wrocław) – *Akt 1925* wg F. Kafki
/Teatr Powszechny/

godz. 20 **Grupa Teatralna Yasetamam** (Iran)
– *Ziemia i wszechświat* /Teatr Powszechny/

▲ 8 listopada

godz. 20 **Jan Garbarek** (Norwegia) i **The Hilliard
Ensemble** (Anglia): *Officium Novum* – koncert
/archikatedra łódzka, ul. Piotrkowska 265/

▲ 9 listopada

godz. 17.30, 19, 20.30 **Scena Plastyczna KUL** (Lublin)
– Leszek Mądzik *Przejsie* (muz. Tomasz Stańko)
/OPUS Film, ul. Łąkowa 29/

▲ 10 listopada

godz. 17 **Jan Trebunia Tutka z zespołem:**
Góry w sercu – koncert /OPUS Film/

godz. 20 **Wladigeroft Brothers** (Bułgaria) i **Morphing
Quartet** (Japonia, Austria, Polska) – koncert
/Kościół MBZ, ul. Łąkowa 42/

▲ 11 listopada

godz. 11 **Msza św. w intencji twórców kultury**
– przewodniczy ks. Piotr Zaborski
/Kościół Środowisk Twórczych/

godz. 16 **Prof. Marek Dyżewski:** *Magnificat* – wykład
/Kościół Środowisk Twórczych/

godz. 19 **Wiktoria Szubelak** – recital gitarowy
/Kościół Środowisk Twórczych/

▲ 12 listopada

godz. 19 **Magdalena Warzecha:** *Ukrainność* – wydarzenie
teatralne /Kościół Środowisk Twórczych/

▲ 13 listopada

godz. 20 **Opera Bałtycka** (Gdańsk) – Richard Strauss
„Salome” /Teatr Muzyczny, ul. Północna 47/51/

▲ 14 listopada

godz. 17 **Stanisława Celińska** *Piękny świat*
– recital z udziałem Tomasza Bajerskiego
/Kościół Środowisk Twórczych/

godz. 20 **Joyce Lyle & Jazz Band Ball Orchestra
& Tomasz Karolak** – koncert gospel
/Kościół MBZ/

▲ 15 listopada

godz. 17 **Irena Jun** – monodram *To Miłosz*
/Kościół Środowisk Twórczych/

godz. 20 **Chór Cosmic Voices** (Bułgaria)
– koncert muzyki cerkiewnej i ludowej
/Kościół MBZ/

▲ 16 listopada

godz. 19 **Poetic Jazz** (Szwajcaria) – koncert jazzowy
/Kościół Środowisk Twórczych/

▲ 17 listopada

godz. 20 **Cellissime** (Francja, Japonia) – koncert
woloncelzowy /Kościół MBZ/

▲ 18 listopada

godz. 11 **Msza św. dziękczynna**
– przewodniczy ks. abp Marek Jędraszewski
/Kościół Środowisk Twórczych/

godz. 15 **Teatr Logos** – *Rzeczy* wg R.M. Rilkego
/Teatr Logos/

godz. 20 **ZAKOŃCZENIE: Rebekka Bakken** (Norwegia)
– koncert „Teatrowi Logos na XXV-lecie”
/Kościół MBZ/

Światowy Łodzianin

► Dziesiąta edycja **Międzynarodowego Festiwalu i Konkursu Indywidualności Muzycznych Tansman 2012** odbędzie się w Łodzi w dniach **9-20 XI**. Podczas inauguracji usłyszymy utwory Aleksandra Tansmana: „Prorok Izajasz” oraz „Psalmy”. Na zakończenie festiwalu – arie z nigdy nie prezentowanej w Polsce opery Antonio Vivaldiego „Tito Manlio”. Dwa najważniejsze wydarzenia to prapremiera monumentalnego utworu Krystofa Maratki „Vabeni. Václav Havel in memoriam” (**19 XI**) oraz prapremiera przygotowanego specjalnie na festiwal międzynarodowego spektaklu multimedialnego pt. „Muzyka Naszych Czasów – The night of the unexpected” (**14 XI**).

Uczestnicy konkursu wykonają koncerty Tansmana na skrzypce, wiolonczelę, fortepian, klarnet, altówkę i obój z orkiestrą (finał **16 XI** w Fł.).
Czytaj – str. 25.

Konczałowski gościem festiwalu

► Siedemnasta edycja **Forum Kina Europejskiego Cinergia** odbędzie się w dniach **9-16 XI**. Główne lokalizacje to kino Charlie oraz PWSFTviT w Łodzi. Inauguracja – w kinie Bałtyk, gala zamknięcia – w Klubie Wytwórnia. Zaplanowano pokazy najnowszych filmów francuskich, poza tym – przegląd produkcji austriackich i duńskich. Gościem specjalnym będzie wybitny reżyser Andriej Konczałowski. Do Łodzi przyjedzie też reżyser Ulrich Seidl. Poza tym pierwszy raz, dzięki współpracy z Se-ma-for Film Festivalem, w programie znajdzie się sekcja europejskich filmów animowanych.

W ramach Forum odbędą się dwa konkursy dla

debiutantów: o Nagrodę Filmową im. A. Munka i na Najlepszy Debiut Europejski o Nagrodę Kryształowej Łódki (tutaj jury będzie przewodniczyła Agnieszka Holland).

Replika festiwalu odbędzie się w kilku miastach województwa łódzkiego. Głównym organizatorem jest Stowarzyszenie Łódź Filmowa.

Koncertowo

► Teatr Wielki zaprasza w listopadzie na dwa koncerty, na które wstęp jest bezpłatny. **9 XI** w kościele pw. Wniebowzięcia NMP na pl. Kościelnym zaplanowano **koncert muzyki sakralnej** a cappella w wykonaniu chóru TW. **17 XI** w łódzkiej katedrze podczas „**Koncertu pamięci łódzkich artystów**” chór i orkiestra TW wykonają Requiem c-moll, d-moll Luigi Cherubiniego.

Prapremiera!

► Teatr Muzyczny zaplanował **4 XI** prapremierę musicalu dla dzieci pt. „**Zorro**”. Scenariusz specjalnie na tę scenę napisał Jacek Bończyk. Don Diego de la Vega nie jest zwykłym szlachcicem pławiącym

się w luksusach. W nocy przemienia się w obrońcę ludu, który walczy z niegodziwością. Premiera dla najmłodszych – o godz. 11, o godz. 17 – dla dorosłych.

Reżyseria – **Jacek Bończyk**, kierownictwo muzyczne – **Zbigniew Krzywański** (były gitarzysta zespołu Republika), choreografia – **Inga Pilchowska**, scenografia – **Grzegorz Policiński**, kostiumy – **Anna Sekuła**. Wystąpią: **Sz. Jędruch, W. Medyński, M. A. Ruta, A. Fogiel, A. Orechwo, A. Drzewicka, E. Klimczak, M. Ciechowicz, P. Erdman, P. Kowalczyk, M. Markowski, M. Mielczarek, Cz. Drechsler, M. Prusisz, D. Sobczyk, M. Sobiech, M. Ciechowicz, A. Borzyszkowska, A. Janiszewska, J. Skoneczny, T. Lewandowski, P. Płuska** oraz zespół wokalo-taneczny.

Rozmowa z odtwórcą głównej roli, Szymonem Jędruchem – strona ...

Człowiek w kadrze

► Muzeum Kinematografii w Łodzi w dniach 21-24 XI zaprasza na **XXII Festiwal Mediów „Człowiek w zagrożeniu”**. O Grand Prix – Białą Kobrę – powalczy ok. 40 filmów dokumentalnych. Pokazy

konkursowe zaplanowano w Kinematografie, natomiast projekcje towarzyszące, spotkania i wystawy w Śródmiejskim Forum Kultury oraz w Klubie Szarych.

fa. Będzie też przekaz w sieci – pod stałym adresem pojawiają się reportaże z przebiegu festiwalu realizowane przez szkołę filmową. Telewizja internetowa TVP.pl zaprezentuje blok filmów dokumentalnych korespondujących z festiwalem.

0 nietolerancji

► W listopadzie do kin wchodzi nowa produkcja łódzianina Władysława Pasikowskiego pt. **„Pokłosie”**

Kino odmłodzone

► Od nowego roku szkolnego Ośrodek Filmowy Łódzkiego Domu Kultury – istniejący ponad 30 lat – realizuje projekt **„Kino młodego widza”**. Uczniowie (od przedszkolaków po licealistów) i nauczyciele mogą uczestniczyć w prezentacjach filmów o problemach dzieci i młodzieży. Projekcjom towarzyszą spotkania ze specjalistami oraz osobami, których problem dotknął. Poruszana jest tematyka ekologii, tolerancji, stereotypów i uprzedzeń, zagrożeń i uzależnień; przybliżane są epoki historyczne i zagadnienia związane ze sztuką.

Ośrodek proponuje też zajęcia z zakresu edukacji filmowej, które mają pomóc w realizacji programu szkolnego, rozszerzyć go i uatrakcyjnić dzięki bogatym zasobom ŁDK. Repertuar jest systematycznie wzbogacany o pozycje najnowsze, ale też o obrazy archiwalne istotne dla historii gatunku czy kina. Propozycje są bardzo zróżnicowane – od filmów animowanych, poprzez fabularne, po dokumenty. Każde spotkanie w kinie poprzedza prelekcja lub prezentacja multimedialna wprowadzająca młodego widza w zagadnienia związane z historią filmu – ułatwiając odbiór dzieła.

Możliwe jest dostosowanie repertuaru do programu nauczania. Liczą się sugestie pedagogów.

Planowane są też imprezy towarzyszące: konkursy, spotkania z twórcami filmów, wystawy.

Informacje – tel. 797 326 168.

(według jego scenariusza; zdjęcia – Paweł Edelman; premiera **9 XI** podczas otwarcia festiwalu Cinergia). Bohaterami filmu są mieszkańcy polskiej wsi, w której w czasie II wojny światowej popełniono mord na

Żydach. Nie jest to historia rzezi w Jedwabnem, lecz opowieść o uniwersalnym przestąpieniu. Akcja dzieje się współcześnie – po 20 latach pobytu w USA w odwiedziny do brata Józka (granego przez Macieja Stuhra) przyjeżdża Franek Kalina (Ireneusz Czop – aktor Teatru im. Jaracza). Chce się dowiedzieć, dlaczego Józka porzuciła żona. Orientuje się, że sąsiedzi traktują jego brata jak dziwaka – a to z tego powodu, że interesuje się przeszłością wioski: wyszukuje macewy, którymi powykładane są miejscowe drogi i ustawia je na swoim polu.

Męski świat

► Także w listopadzie można będzie zobaczyć kręcony w Łodzi komediodramat „**Mój rower**” w reżyserii Piotra Trzaskalskiego (według scenariusza napisanego przez niego wraz z Wojciechem Lepianką, zdjęcia: Piotr Śliskowski; premiera **16 XI**). Włodek (Michał Urbaniak) trafia do szpitala, gdy odchodzi od niego żona – tam odwiedzają go syn Paweł (Artur Żmijewski) i wnuk Maciek (Krzysztof Chodorowski). Wszyscy trzej wyruszają na poszukiwanie żony/matki/babci. Skazani na swoje towarzystwo przez kilka dni uprzykrzają sobie życie, jednak wyprawa staje się okazją do odbudowania straconych więzi.

Alchemia obrazu

► Z okazji 90. urodzin **prof. Stanisława Fijałkow-**

skiego Atlas Sztuki wraz z Instytutem Wydawniczym Książka i Prasa wydał wywiad-rzekę Zbigniewa Taranienki pt. „Alchemia obrazu. Rozmowy ze Stanisławem Fijałkowskim” (w serii Le Monde diplomatique/artystyka). W dniu urodzin – **4 XI** – Galeria Atlas Sztuki zaprasza na spotkanie, które poprowadzi prof. Maria Poprzęcka z Uniwersytetu Warszawskiego. Udział w nim weźmie również autor książki. Można będzie zobaczyć kilka najnowszych (tego rocznych) prac Stanisława Fijałkowskiego.

Unista

► Galeria Atlas Sztuki otworzy **16 XI** wystawę prac **Samuela Szczekacza**, przygotowaną we współpracy z Galerie Berinson GmbH z Berlina. Łódzki artysta był wybitnym uczniem Władysława Strzemińskiego. Tworzył unistyczne obrazy, rzeźby i grafiki. Unistycznej doktrynie podporządkowywał też swoje analizy dzieł awangardowych twórców, takich jak Pablo Picasso, Kazimierz Malewicz czy Piet Mondrian.

Lirycznie

► W Klubie Wytwórnia **16 XI** wystąpi **Dorota Miśkiewicz** – wokalistka, kompozytorka, autorka tekstów. Wykonuje nastrojowe, liryczne kompozycje z pogranicza jazzu i wyrafinowanego popu. Pojawia się gościnnie na koncertach Grzegorza Turnaua, Anny Marii Jopek czy Ewy Bem. Nagrała piosenkę z Cesarią Evorą. W Łodzi wystąpi z zespołem w składzie: Marek Napiórkowski – gitara, Tomasz Kałwak – klawisze, Robert Kubiszyn – bass, Robert Luty – perkusja.

Z repertuaru Starszego Pana

► Elżbieta Zapendowska i Bogdan Hołownia poprowadzą warsztaty dla uczestników „**STACJI KUTNO**” – **VIII Ogólnopolskiego Konkursu Piosenek Honorowego Starosty Kutnowskiego Jeremiego Przybory**, który odbędzie się w dniach **22-25 XI**. Jury pod przewodnictwem Andrzeja Strzeleckiego oceni 12 wykonawców – solistów lub małe zespoły wokalne – zakwalifikowanych na podstawie nadesłanych nagrań. W koncercie galowym obok laureatów festiwalu wystąpią goście: Hanna Banaszak, Adam Nowak, Dorota Miśkiewicz.

Obraz i dźwięk

► Galeria Manhattan zaprasza w dniach **17-27 XI** do Akademickiego Ośrodka Inicjatyw Artystycznych na trzecią edycję **Audio Art Festivalu**. To projekt poświęcony innowacyjnej, postmodernistycznej sztuce przełomu wieków, której istotą jest łączenie elementów wizualnych i dźwiękowych. Audio Art przyjmuje formę koncertu, performance'u lub instalacji. Podczas festiwalu zaproszeni artyści: Mia Zabelka (17 XI), Keir Neuringer (18 XI), Barbara Lueneburg i Marko Ciciliani (23 XI) oraz Rust: Jean-Francois Laporte i Benjamin Thigpen (27 XI) zaprezentują swoje premierowe projekty. Współorganizatorami są: Stowarzyszenie „Obszary Kultury”, Poleski Ośrodek Sztuki i ŁDK.

Ludzie pióra w regionie

► Do 23 XI trwa regionalna edycja **Festiwalu Puls Literatury**, organizowanego przez ŚFK – Dom Literatury. Przed nami spotkania w Radomsku (**9 XI** – konkurs na opowiadanie fantasy im. Krystyny Kwiatkowskiej), Tomaszowie Mazowieckim (**16 XI**), Parzęczewie (**22 XI** – konkurs poetycki „Czarno na białym”), Brzezinach (**23 XI** – konkurs poezji lirycznej im. Andrzeja Babaryki) oraz, pierwszy raz, w Poddębicach (**30 XI** – konkurs im. Ziemowita Skibińskiego). Łódzka edycja – w grudniu.

Dają nadzieję

► Gwiazdami **IX Ogólnopolskiego Festiwalu Kultury i Sztuki Chrześcijańskiej NADZIEJA**, który odbędzie się w dniach **5-10 XI** w Miejskim Ośrodku Kultury w Piotrkowie Trybunalskim (al. 3 Maja 12), będą Trebunie-Tutki oraz Irena Santor. Zespół góralski z Białego Dunajca wystąpi 9 XI z programem „Podniesienie” (gościnnie na saksofonie zagra Michał Kulenty). „Tych lat nie odda nikt” to z kolei tytuł recitalu znakomitej piosenkarki, której 10 XI akompaniować będzie na fortepianie Czesław Majewski. Oprócz koncertów zaplanowano spotkania, wernisaże i projekcje filmowe.

Tańczę na stole

► W Sali Kolumnowej Łódzkiego Domu Kultury **9 XI** wystąpi **Renata Przemyk**. We wrześniu ukazała się płyta „Renata Przemyk Akustik Trio” – zawier-

Foto: MATERIAŁY ORGANIZATORA

czenie koncertowego projektu realizowanego razem z Maciejem Mąką i Błażem Chochorowskim. Album zawiera akustyczne wersje znanych piosenek artystki ze zmienionymi aranżacjami. W ŁDK Przemyk wykona te utwory.

Tysiąc śpiewaków

► W dniach **17-18 XI** w Łódzkim Domu Kultury odbędzie się **XV Łódzki Festiwal Chóralny – Cantio Lodziensis** – jedna z największych w Polsce im-

prez tego typu. Na scenie pojawi się około tysiąca chórzystów, którzy rywalizować będą w ośmiu kategoriach. Przedstawią zarówno utwory dawnych mistrzów, jak i kompozycje współczesne. Gościem specjalnym będzie chór ARTOS z Ukrainy. Koncerty w ramach festiwalu odbędą się również w Aleksandrowie Łódzkim i Łowiczu. www.ldk.lodz.pl

Teatr opanował region

► Do 8 XII trwa 35. edycja **Łódzkich Spotkań Teatralnych** organizowanych przez Łódzki Dom Kultury. Impreza zmieniała formułę – spektakle teatru i tańca alternatywnego odbywają się (jak zawsze, pod patronatem „Kalejdoskopu”) na terenie całego województwa w ciągu trzech miesięcy. Do dotychczasowej nazwy dodano człon „promocja w regionie łódzkim”. W sumie przygotowano 24 wydarze-

nia powiązane z innymi imprezami kulturalnymi w regionie.

W listopadzie zaplanowano trzy spotkania: **15 XI** w Wieluniu – The Karbido z Wrocławia („Stolik/The table”), **17 XI** w Piotrkowie Trybunalskim – Teatr Sztuk z Wrocławia („Akt 1925”) i **30 XI** w Skierniewicach – Scena Forum z Łodzi („Aria dla Algenona”). Po każdym spektaklu – dyskusja.

Rockowo

► Łódzki zespół **Coma** będzie świętował swoje 15-lecie w Klubie Wytwórnia – **22 XI**. Koncert będzie podsumowaniem dotychczasowego dorobku grupy.

Wielka włóczęga

► Czternasta edycja **Explorers Festivalu** odbędzie się w dniach **21-25 XI** w sali widowiskowej Politechniki Łódzkiej (al. Politechniki 3a). Zaplanowano pokazy filmów, Wielką Lekcję Geografii na Uniwersytecie Łódzkim, wręczenie nagród Camera Extreme i Explorer oraz konkurs na multimedialną prezentację ph. „Wielka włóczęga”. Ale przede wszystkim można będzie spotkać się z ludźmi, którzy dokonują czynów niecodziennych.

Jakub Sarata zakończył w sierpniu br. samotny trawers Islandii. Aleksander Adamus i Paweł Bartnik opowiedzą o wyprawie autostopem z Polski do Indii. Arkadiusz Niewiadomski przybliży podróż „Od Kapsztadu do wodospadów Wiktorii”. Mickaël Brangeon z Francji spędził w sumie 4,5 roku na dzikich terytoriach Kanady. Łukasz Długowski próbował samotnie przejść na nartach przez Norwegię.

Maciej Tarasin pokonuje dzikie rzeki świata. Ireneusz Sobota wziął udział w 23 wyprawach naukowych, m.in. na Spitsbergen. Wspólna pasja Anny Bunikowskiej i Tomasza Marchewki to podróże autostopem w nieznanie. Linda Bortoletto z Francji porzuciła codzienne życie i szuka przygód.

Kamil Iwankiewicz jest pionierem nurkowania w jeziorach gór wysokich i rekordzistą świata w nurkowaniu wysokogórskim. Francuz Gilles Elkaim jako pierwszy sam, przez cztery lata, pokonywał drogę z Nordkapp w Norwegii do cieśniny Beringa (12 tys. km).

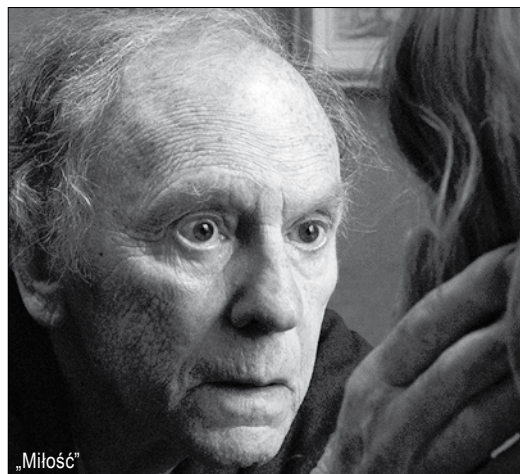
Cédric Gras z Francji konno i pieszo przebył trasę z Ułan-Bator do Lhasy i Nepalu. Adam Wiśniewski niedawno wrócił z rowerowej podróży po Nowej Zelandii, Tasmanii i Australii. Carine Nonnenmacher z Francji i Showkat Ali Barcha z Indii zrealizowali film „Wielkie przejście Ladakhu”, dokumentujący ich podróż. Podczas festiwalu zobaczymy też wywiad z Wandą Rutkiewicz nagrany przed ostatnią wyprawą na Kancenzdżongę w 1992 r.

www.explorersfestival.pl

✔ **„Od pełni do pełni”**, komedia, Polska, reż. Tomasz Szafrński, obsada: Katarzyna Glinka, Andrzej Nejman. *Młoda kobieta udająca wróżkę wyciąga pieniądze od klientów. Młody mężczyzna udający podróżnika – od bogatych kobiet. Nie wiedzą o swoim istnieniu – do czasu...*

✔ **„Tam, gdzie rosną grzyby”**, dramat, Polska, USA, reż.: Jason Cortlund, Julia Halperin, obsada: Tiffany Esteb, Almex Lee. *Małżeństwo zawodowych grzybiarzy sprzedaje owoce lasu nowojorskim restauracjom. Zobaczmy historię dojrzałego związku i poznamy środowisko pasjonatów jedzenia.*

✔ **„Miłość”**, dramat, Austria, Francja, Niemcy, reż. Michael Haneke, obsada: Jean-Louis Trintignant, Emmanuelle Riva, Isabelle Huppert. *Życie starszego małżeństwa wywraca się do góry nogami, gdy kobieta zostaje sparaliżowana.*

✔ **„Atlas chmur”**, fantastycznonaukowy, Niemcy, USA, reż.: Andy Wachowski, Lana Wachowski, obsada: Tom Hanks, Halle Berry. *Adaptacja powieści Davida Mitchella. Bohaterami są: XIX-wieczny notariusz, biseksualny muzyk żyjący w latach 30. XX w., dzienni-*

karka mieszkająca w latach 70. w Kalifornii, współcześnie żyjący wydawca z Londynu, a poza tym... klon i ocalały z apokalipsy człowiek.

✔ **„Mistrz”**, dramat, USA, reż. Paul Thomas Anderson, obsada: Amy Adams, Joaquin Phoenix, Philip Seymour Hoffman. *Charyzmatyczny intelektualista tworzy organizację religijną. Jego prawą ręką zostaje młody włóczęga, który z czasem zaczyna wątpić w swojego mentora.*

✔ **„Zabić, jak to łatwo powiedzieć”**, thriller, USA, reż. Andrew Dominik, obsada: Brad Pitt, Scoot McNairy, Ben Mendelsohn. *Opowieść o ochroniarzu badającym okoliczności napadu podczas zorganizowanej przez mafię pokerowej rozgrywki.*

✔ **„Siedmiu psychopatów”**, komedia, USA, Wielka Brytania, reż. Martin McDonagh, obsada: Woody Harrelson, Colin Farrell, Sam Rockwell. *Historia gangstera, którego ukochany pies zostaje porwany przez dwóch przyjaciół scenarzysty poszukującego inspiracji.*

✔ **„Wielkie wesele”**, komedia, USA, reż. Justin Zackham, obsada: Amanda Seyfried, Katherine Heigl, Robert De Niro. *Para, która rozwiodła się przed laty, postanawia udawać małżeństwo przy okazji wesela w rodzinie.*

✔ **„Kochankowie z Księżycą”**, komediodramat, USA, reż. Wes Anderson, obsada: Bruce Willis, Edward Norton, Bill Murray. *Dwójka zakochanych ludzi postanawia uciec z miasta.*

✔ **„Anna Karenina”**, dramat, Wielka Brytania, reż. Joe Wright, obsada: Keira Knightley, Jude Law, Michelle Dockery. *Rosja roku 1880. Anna jest żoną wysoko postawionego urzędnika. Wiedzie ustabilizowane życie – póki nie pozna przystojnego hrabiego.*

Mamy 8 zaproszeń do kina Bałtyk dla Czytelników, którzy do 5 XI jako pierwsi skontaktują się z nami (kalejdoskop@ldk.lodz.pl) i 2 dla tych, którzy zatelefonują 5 XI o godz. 11 (797 326 217) podając nazwisko, adres i numer telefonu.

Małe formy

Siódmy Ogólnopolski Festiwal Filmów Komórkowych „OFFK-a” i drugi konkurs „Machinima”, organizowane przez Bałucki Ośrodek Kultury „Rondo”, odbędą się w listopadzie. Gala finałowa – 17 XI. Krótkie amatorskie i niezależne produkcje filmowe (zgłaszane do 31 X) będą oceniane w kategoriach: film komórkowy (realizowany kamerą telefonu), machinima (wykorzystująca animacje z gier komputerowych), film żeglarski. www.offka.wirtualnie.pl

Wielki Łodzianin

W związku z przypadającą w 2014 r. setną rocznicą urodzin Jana Karskiego Muzeum Miasta Łodzi (które w 1999 r. jako pierwsze w Polsce otworzyło jego Gabinet) realizuje wielowątkowy program kulturalno-educacyjny. Jego częścią był zakończony niedawno projekt „Jan Karski – powrót bohatera”, który popularyzował postać łódzkiego kuriera i emisariusza Polskiego Państwa Podziemnego, informującego Zachód o Holokauście, odznaczonego Orderem Orła Białego i, w tym roku, amerykańskim Medalem Wolności.

W ramach projektu zorganizowano warsztaty, lekcje

muzealne, konferencję, grę miejską, spacer śladami Karskiego, pokaz filmu dokumentalnego „Moja misja”, zrealizowanego w 1996 r. wg scenariusza Michała Fajbusiewicza i Waldemara Piaseckiego. Powstało też edukacyjne wydawnictwo multimedialne zawierające m.in. archiwalia, wypowiedzi Jana Karskiego i znających go osób czy interaktywne zadania sprawdzające wiedzę.

Nauczyciele, studenci, uczniowie i historycy mogą bezpłatnie otrzymać płytę – w Dziale Edukacji i Upowszechniania MML (do 14 XII).

Taniec śmierci

Galeria Manhattan, Poleski Ośrodek Sztuki i Łódzki Dom Kultury zapraszają 10 XI do ŁDK na spektakl tańca butoh pt. „Kyokatabira of Body”, w wykonaniu **Daisuke Yoshimoto**. Ten tancerz i choreograf jest jednym z najwybitniejszych twórców współczesnej sceny butoh (japońskiej formy tańca nowoczesnego). Jego spektakle inspirowane są głównie rytuałami funeralnymi i tematyką śmierci.

Okiem kamery

Galeria Manhattan w swojej nowej siedzibie przy ul. Piotrkowskiej 118 otworzy 16 XI wystawę prac nagrodzonych w konkursie II Festiwalu Sztuki Wideo „Punkty widzenia”, który odbył się w galerii w tym roku. Dzieła można oglądać do 23 XI.

Trzy dni z Brunonem

Teatr Pinokio w dniach 23-25 XI zaprasza na „Weekend z Schulzem”. W programie: spektakl „Bruno Schulz – historia występnej wyobraźni” (23 XI) oraz koncerty: folkowej grupy Publiczki (24 XI) i rockowego zespołu Bruno Schulz (25 XI).

TVP ŁÓDŹ

MAGAZYN KULTURALNY

w sobotę 3, 17 listopada o godz. 17.15

ŁÓDZKIE WIADOMOŚCI DNIA

WYDANIE GŁÓWNE - godz. 18.30

TVP ŁÓDŹ

ZMIENIAMY SIĘ DLA CIEBIE

Listożal

*Listopad – listopadanie
Od morza aż do hal
Listopowaga
Listosmutek
Listożal
Listo – Pa, mglisto
Szara kolorów feeria
Tak, listo – pa
A nawet listo-papeteria
Listopa-rapet
Pod oknem zwanym światem
Listop-igółka
Średnio ciepłego szczęścia
Listop-aragraf
Na wszystkie – sięprzedzierzgnięcia
Listopa-rasol, że niby się nie boimy
Listo- Pan Dam: Jesieni i Zimy
List
List o padaniu liści
Li – STOP*

- cierpią, oj cierpią zamasyści*
- listopadanie*
- Od morza aż do hal*
- Listopowaga*
- Listosmutek*
- Listożal*

*Jak z tego wziąć
Jak z tego mieć
Radość spokoju
Radości spokój*

- trochę to mało*
- że tak bywało*
- że było tak*
- i będzie*
- co roku*

Andrzej Poniedziałki

Projekt na finiszu

► Aleksandra Talaga-Nowacka

Chwila przerwy na wakacyjny odpoczynek i dalej do pracy! Nie tak szybko wymyśla się nową szatę graficzną magazynu kulturalnego. Trzeba brać pod uwagę nie tylko estetykę i funkcjonalność, ale też formułę „Kalejdoskopu”, jego specyfikę. A to niełatwe. Katarzyna Talikowska i Karolina Kujawska ze studiów magisterskich Wydziału Artystycznego łódzkiej Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej (za nieco ponad pół roku bronią już prac dyplomowych) oraz opiekun przedsięwzięcia, Michał Kacperczyk – wytrawny grafik, prodziekan kierunku grafika na tym wydziale oraz jego wykładowca, starają się wszystko to pogodzić i stworzyć interesującą całość. Robią to dla nas bez honorarium!

A nowy projekt jest już prawie gotowy – jeszcze tylko kilka drobnych poprawek i finiszujemy. Z dwóch zaproponowanych kilka miesięcy temu wstępnych projektów: pierwszego – klasycznego, czarno-białego, bardzo czytelnego i drugiego – nowoczesnego, wykorzystującego dynamiczne formy geometryczne, powstał jeden. Naprawdę dobry.

Jego największe zalety to zastosowanie nowoczesnej formy tak, żeby nie przytłaczała tekstu – to on jest najważniejszy – oraz dynamika trójkątnych ozdób odnoszących się do znaczenia słowa „kalejdoskop” jako zabawki, w której kolorowe szkiełka budują różnorodne kształty. Istotnym elementem są fotografie i reprodukcje pełniące jeszcze ważniejszą rolę niż dotychczas. Projektantki zaproponowały umieszczanie ich na różne sposoby, będzie więc pole do popisu.

Dużą wagę przykładają do typograficznego porządku. Format nowego „Kalejdoskopu” – zbliżony do A4.

Projekt jest dynamiczny, więc poszczególne strony będą różniły się wyglądem. Niektóre białe, inne kolorowe lub czarne, na wybranych pojawią się trójkątne ozdoby lub w ogóle ich nie będzie. Chodzi o to, by wizualnie zachęcać czytelnika do dalszej lektury. Pomysły na kolorystykę są dwa: albo odcienie turkusów we wszystkich numerach, albo każdy numer w innej barwie, dostosowanej do zdjęcia na okładce.

Skoro o okładce mowa – zmieni się winieta pisma, choć, jak dotąd, będzie się składała z sygnetu, czyli wyodrębnionej pierwszej litery przyjmującej postać logo oraz napisu Kalejdoskop (teraz sygnet i napis tworzą jedną całość, w nowym projekcie litera K jest osobnym bytem). Zdjęcia na okładce będą urozmaicane trójkątnymi elementami. Pojawi się na niej także nowość – zapowiedzi najważniejszych tekstów w numerze.

I miła niespodzianka – Katarzyna Talikowska i Karolina Kujawska zaproponowały, że przez cały rok będą pomagały opracowywać graficznie kolejne okładki!

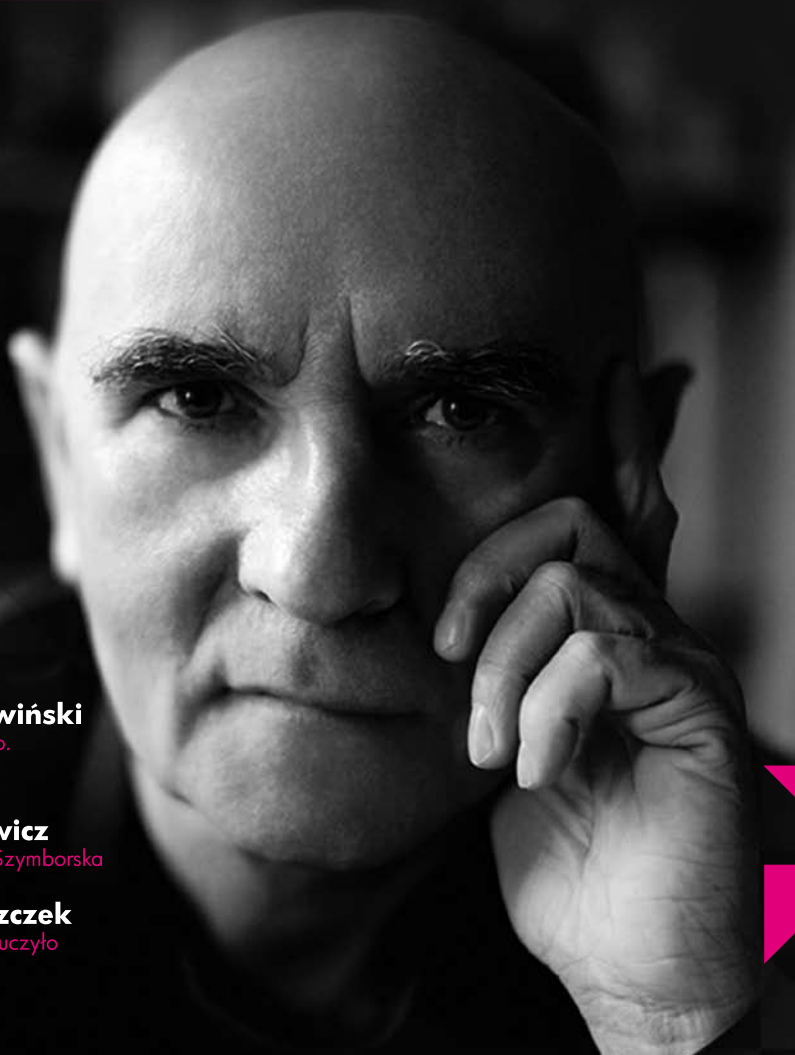
Choć projekt jest prawie gotowy, nie oznacza to, że za chwilę zobaczymy go w kioskach. Trzeba jeszcze uporać się z różnymi problemami związanymi z wdrożeniem projektu: m.in. składem i drukiem – decyzje należą do wydawcy...

Już nie możemy się doczekać nowego „Kalejdoskopu”!

KALEJDOSKOP

MAGAZYN KULTURALNY ŁÓDZI I WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

M. Cholewiński

Dobro i piękno.
I Laibach

M. Filipowicz

Na przykład Szymborska

B. Sobieszczyk

Tu Mazowsze uczyło
się tańczyć

GALERIA KALEJDOSKOPU

NR IND. 323490 ISSN 0860-3057 NR6 | 2011 CZERWIEC CENA 3ZŁ | W TYM 5% VAT)

Katarzyna Talikowska, Karolina Kujawska: jedna z trzech propozycji okładek „Kalejdoskopu” w nowej szacie graficznej (pozostałe – str. 15)

NUD-NO?

W Łodzi działa sporo organizacji pozarządowych, w tym takie, które aktywizują łódzkie środowisko kulturalne. Jedną z nich jest szczególnie ważne dla Łodzi stowarzyszenie NUD-NO! Alarmujemy: ostatnio stało się ono bezdomne! O tym m.in. mówi jego rzecznik prasowy, muzyk i student filozofii na Uniwersytecie Łódzkim – FILIP WOŹNIAK.

Jak powstało NUD-NO? Połączyła nas nuda i melancholia, którym postanowiliśmy stawić zdecydowany opór. W 2005 roku, kiedy większość z nas – założycieli – kończyła licea, chcieliśmy zacząć grać muzykę i szukaliśmy sali prób. Padł wtedy pomysł, że nadanie naszej grupie statusu prawnego mogłoby pomóc nam rozwinąć skrzydła. NUD-DO! stało się organizacją pozarządową, dostaliśmy salę od miasta – na placu Komuny Paryskiej. Wtedy też zaczęły się pierwsze, małe imprezy. W lutym 2006 roku odbył się wernisaż zdjęć Anny Orzeszko w Piano Café Art Gallery, na wiosnę – impreza „Prze-pijśnięci”. Do stowarzyszenia zaczęło wstępować coraz więcej osób, głównie studentów kierunków humanistycznych, np. filozofii i socjologii. Później było już tylko lepiej: cykl „Najlepsze bifory w mieście” przyciągnął wiele osób. W tym czasie wykształciliśmy pewne charakterystyczne cechy naszej grupy, towarzyszące nam do dziś, na przykład zamiłowanie do grania muzyki na żywo, bez przygotowania, czyli tak zwane „dżemowanie”, co stało się nieodłącznym elementem naszych imprez. Ludziom się to spodobało, co stało się dla nas motywacją do dalszych działań.

Organizujemy rozmaite wydarzenia: wernisaże, debaty, happeningi czy pikniki. Balansujemy na granicy kultury alternatywnej, zawsze więc będziemy w opozycji do świata łódzkiej popkultury: do „bananowej” młodzieży bawiącej się w klubach objętych selekcją czy nawet klubokawiarń, które przez swoje wyrafinowanie stylu i wysubtelnienie smaku stają się karykaturą samych siebie. Cenyśmy poetykę „mrocznej Łodzi”, bo widzimy w niej autentyzm, który chcielibyśmy jakoś zagospodarować. Swoich ideałów szukamy z jednej strony w kontrkulturowych ruchach lat 60., jak hippie czy punk, a z drugiej – na Bałuckim Rynku. Wszystko to wpływa na specyficzny, nieco squatowy klimat naszego stowarzyszenia. Oddziałując na kulturę Łodzi, staramy się omijać Piotrkowską „wódą i śledziem płynącą”. Chcemy zaproponować coś bardziej autentycznego i refleksyjnego, unikając jednocześnie nadęcia, sekciarstwa, a czasem nawet powagi.

Myślę, że dotychczas najciekawszym naszym projektem był festiwal „Erló – 10 dni Europy” w maju 2010 roku. Każdego dnia prezentowaliśmy inny kraj. Uwagę przykuł wykład poprowadzony przez Nicka Veala, który odbył się w przejściu podziemnym przy Mickiewicza i traktował o brytyjskiej muzyce lat 60., mod-sach i rockersach, a zakończył się oczywiście wspólnym graniem. Odbyły się też projekcje filmów, koncerty z muzyką ludową krajów europejskich i prezentacje sportów nie cieszących się w Polsce popularnością, jak krykiety czy bule. Z wielkim sentymentem wspominamy też imprezę „Made in Poland” wieńczącą festiwal,

gdzie ludowa kapela Boruta rozgrzała publiczność do czerwoności.

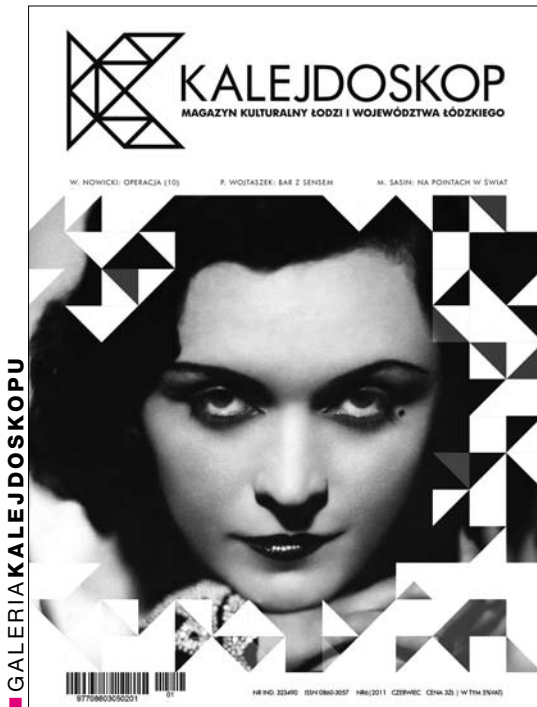
Warto również wspomnieć o cyklu debat dla licealistów, który był dla nas istotnym wydarzeniem, ponieważ promował dyskurs wśród młodzieży, czego bardzo brakuje w dzisiejszym SMS-owym świecie.

Poza tym tłumy imprezowiczów przyciągnęło tegoroczne marcowe „Na przykład” odbywające się w OFF Piotrkowskiej oraz majowe zamknięcie klubu Jazzga.

Ostatnio organizujemy eventy nieco rzadziej. Jesteśmy praktycznie bezdomni! Szukamy nowego lokalu, miejsca, gdzie będziemy mogli dalej prowadzić naszą działalność. Lokal na placu Komuny Paryskiej nie jest przystosowany do tego, co chcielibyśmy w nim organizować, to adres, pod który trudno dotrzeć, a w pobliżu znajdują się pracownie artystów, stowarzyszenia, dla których jesteśmy złymi, głośnymi sąsiedami.

Nie mogąc rozwiązać owych problemów, oddaliśmy naszą siedzibę, zostawiając sobie jedynie małą klitkę jako salę prób. Jakby tego było mało, nasza finansowa sytuacja jest również nieciekawa, działamy pro publico bono, a to ściśle się wiąże z potrzebą dotacji z miasta oraz poszukiwaniem sponsorów. Nasze ostatnie starania o dotacje na dwa projekty zakończyły się fiaskiem. Wszystkie te zgrzyoty sprawiają, że mamy coraz mniej czasu i motywacji do dalszych działań. Chcielibyśmy znaleźć swoje miejsce, zacisze, gdzie będziemy mogli spokojnie zaplanować kolejne inicjatywy czy po prostu wpaść pogadać, z czego często rodzą się najlepsze pomysły. Plac Komuny Paryskiej był dla nas drugim domem, ażylem w samym sercu miasta. Bez odpowiedniego lokalu nie możemy dalej działać. A jeśli NUD-NO! nie będzie działać, w mieście będzie nudno!

Not. Aleksandra Seliga

Katarzyna Talikowska, Karolina Kujawska: kolejne propozycje okładek „Kalejdoskopu” w nowej szacie graficznej (czytaj – str. 12)

Co widzą artyści?

► Małgorzata Karbowskiak

Festiwal Łódź Czterech Kultur po latach chudych znów próbuje znaleźć miejsce w mediach ogólnopolskich. Niemal nazajutrz po zakończeniu udanej w sumie imprezy przedstawiono nowego dyrektora i zmieniono strukturę organizacyjną, co ma dodać energii. I Zbigniew Brzoza zapowiedział, że zaproponuje coś nowego, łódzkiego i zarazem ponadlokalnego, uniwersalnego. Pozwalam sobie jednak zauważyć, że to nie powinna być głównie prezentacja tego, co nas ukształtowało jako mieszkańców miasta oraz jako artystów i stanowi potencjał intelektualny naszych dziadków. Z najwyższym szacunkiem dla tzw. korzeni domagam się takiego wizerunku naszego miasta, z którego wynika, że o jego rozwoju myśli się kategoriami XXI wieku. To nakaz ponadpokoleniowy, bo z uporem maniaka powielamy stare prawdy i stereotypy, nie wywołujemy nowego fermentu. I jaka się z festiwalu wyłania Łódź? I jaki – to najważniejsze – jest cel promocyjny tego wielkiego spotkania kultur?

Zamiast odpowiedzi zacytuję fragment recenzji z tygodnika „Polityka” (26 IX br.), który dotyczy jednego z flagowych przedsięwzięć tegorocznej edycji: „Spektakl *Hotel Savoy* świetnie oddaje dzisiejszy nastrój oczekiwania na

zbawienie, panujący zarówno w zrujnowanym hotelu, jak i ogarniętym marazmem, upadającym mieście”.

Ja przedstawienie naszego Teatru Nowego widzę inaczej. Ta artystyczna akcja w Hotelu Savoy nie przypadkowo kojarzy się z procesem, może nawet obrzędem wywoływania duchów, tu ducha miasta. Ma ten proces mentalny odkryć lub przynajmniej zbliżyć się do fenomenu, specyficzności Łodzi, na przykładzie zapisu literackiego dotyczącego jednego z najbardziej intensywnych i zarazem dramatycznych okresów jej rozwoju. Ale nie chodzi tu jedynie o nostalgiczny powrót do przeszłości zamkniętej w określonym przedziale czasowym. Inscenizator i reżyser Zadara po stu latach od napisania książki podjął swoisty dialog z jej wątkami i bohaterami, traktując je jak punkty odniesienia do obrazu Łodzi współczesnej i wizji jej najbliższej przyszłości. Pozwala zatem wszystkim nam rozejść się po całym hotelu. To niezwykle zabieg – obecność widzów jednocześnie w tylu miejscach, przekazywanie przez aktorów nie tyle dialogów, ile emocji, przynosi efekt jakby ciągłości i kontynuacji w dziejach miasta. A niezwykle ważne jest, że nie ma tu żadnego ogólnego przesłania. Każdy z nas formułuje je w sposób indywidualny.

Zadara pokusił się zatem o tworzenie mitologii miejsca, które choć zauważone przez wybitnego pisarza już sto lat temu, zszarzało i zmarginalizowało się, podobnie jak w odczuciu wielu i sama Łódź. Traktując hotel przez trzy godziny jako niezwykle miejsce w środku Polski i Europy, pokazując sprzeczności, konflikty, dramaty, ale i życiodajne bodźce, usiłuje nam dać kopa w górę.

Ten sam Teatr Nowy zamawia musical „Kokolobolo, czyli opowieść o przypadkach Ślepego Maksa i Szai Magnata” autorstwa Roberta Urbańskiego (reżyseruje Jacek Głomb) i utrwała stereotyp przedwojennego bałuckiego światka szemranych interesów. Zgłaszam też uwagę, iż zaprezentowane tu getto, w którym zginęli niemal wszyscy bohaterowie, pochodzi z zupełnie innej poetyki – wideoklipu. Stanowi

wyraźny dysonans w rodzajowo-obyczajowej śpiewogrze.

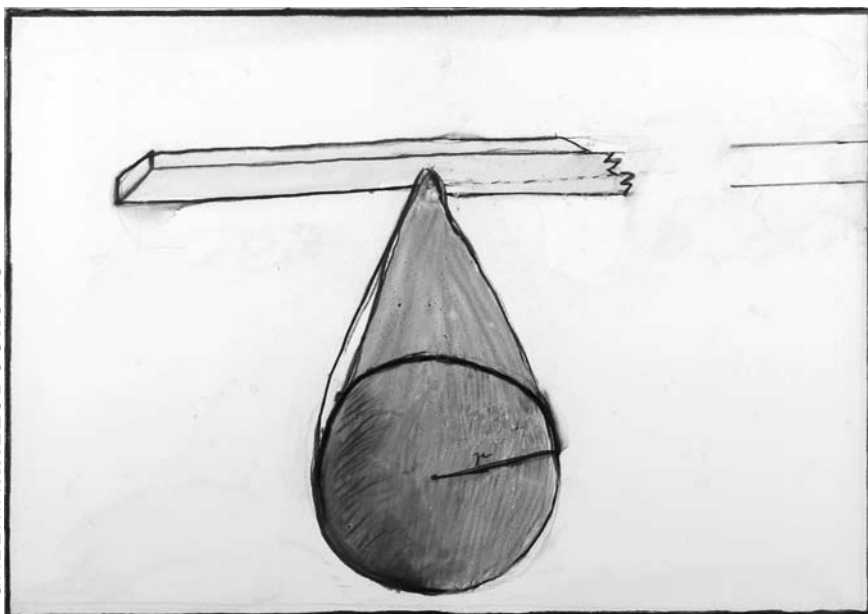
* * *

Tytułowe „Jajo węża” to alegoria. We wnętrzu tego jaja, otoczonego przezroczystą błoną, widać rozwijającego się gada. Jeszcze jest czas, by udaremnić zło, które przyniesie ze sobą na świat. Ale nie wolno pozostawić go samemu sobie. W scenariuszu filmu Bergmana, stanowiącego podstawę spektaklu (Teatr im. S. Jaracza, premiera 30 IX br.), oglądamy początek dramatu – czyli wykluwanie się nazizmu w Niemczech w początkach lat dwudziestych ubiegłego wieku. Oto budzące strach sygnały – segregacja społeczeństwa, instrumentalne eksperymentowanie na ludziach, pierwszy skonstruowany dla odwzorowania w setkach tysięcy egzemplarzy piec do palenia zwłok. A przede wszystkim wskazywanie winnych złej sytuacji ekonomicznej – mniejszości narodowe, tu uosabiane przez Żydów. I jak hasło wywoławcze – by nie było wątpliwości, o co chodzi – kabaretowa parodia przemówienia Hitlera, przemówienia typowego dla wszystkich dyktatorów świata.

Te same słowa, ta sama intonacja i melodia języka. Zapytajmy jednak, dlaczego w Teatrze im. Jaracza został przywołany akurat teraz ten dramat i co wynika z jego przesłania w interpretacji Małgorzaty Bogajewskiej? Podsumujmy: oglądamy środowisko ludzi cyrku i niemieckiego mieszczaństwa. Każdy z bohaterów naznaczony jest piętnem nie zawsze jeszcze uświadomionej katastrofy. Albo sam nie wytrzyma dusznej atmosfery, albo zostanie na nim wykonane zlecenie. Czy jednak tylko na samej scenie świat jest cyrkiem, a cyrk całym światem? Nie. W foyer „Jaracza” rozwieszono są przecież kolorowe wstążki stanowiące swoiste przedłużenie areny, lub... burdelu ze scenariusza Bergmana. Czy to wszystko dzieje się więc tylko w teatrze?

To kolejna po „Ryszardzie III” jakże odważna, ujęta w artystyczne ramy, wypowiedź Teatru im. S. Jaracza o dzisiejszych zagrożeniach dotyczących nie tylko nas. Niech nie zmyli kostium i niedzisiejsze realia... Mądra i efektywna realizacja Małgorzaty Bogajewskiej, dobrze obsadzone role z wyróżniającym się Michałem Staszczakiem na czele, przekonująca wizja świata u początków totalnej katastrofy.

GALERIA KALEJDOSKOPU

90 LAT: Stanisław Fijałkowski, 22 VI 2011 – wystawa w Galerii Re:Medium (do 24 XI)

Co po rewolucji?

▲ Aleksandra Talaga-Nowacka

Konstrukttywizm to najbardziej „totalny” ze wszystkich kierunków artystycznych. Jak wiadomo, zastosowanie znalazł nie tylko w plastyce, ale też architekturze czy przestrzeni publicznej. Nawet dziś, sto lat po powstaniu tej idei, bywa inspiracją dla twórców – nie jest skamienia zamkniętą w muzealnej gablocie. Jego kolejne „życia” można obserwować szczególnie w Łodzi. To pewnie z tego powodu, że przedwojenna Łódź bezpośrednio zetknęła się z tym nurtem w najczystszej postaci, przywiezionym z Rosji w głowach i walizkach przez Strzebińskiego i Kobro.

Wydaje się, że dzieło konstruktivistyczne, a zwłaszcza unistyczne, potrafi stworzyć każdy – może i tak (zresztą wówczas zakładano możliwość wykonania obiektu konstruktivistycznego czy odtworzenia tego, który kiedyś istniał, przez dowolną osobę w dowolnym czasie – dlatego kopie kompozycji Kobro w zasadzie nadal są oryginałami), ale nie każdy jest w stanie wpaść na rewolucyjny pomysł, który zmieni twórczość raz na zawsze. I to właśnie jest sztuka. Sztuką jest też odnieść się do tradycji w taki sposób, by to, co powstanie, przystawało do nowych czasów.

Na bardzo spójnej i konsekwentnej wystawie w Atlasie Sztuki, której kuratorem jest Józef Robakowski, w ramach festiwalu Łódź Czterech Kultur (to jedna z trzech fe-

stiwalnych ekspozycji) można zobaczyć, jak ze wspomnianej tradycji korzystali i nadal korzystają łódzcy twórcy. Jak starali się odnaleźć w niej to, co pasuje do współczesnych im czasów i do ich artystycznej indywidualności. Przy okazji – skonstatować, że niezwykle trudno jest wymyślić coś całkiem nowego. Zresztą, czy dziś możliwa jest jeszcze rewolucja w sztuce? Lub choćby zaskoczenie?

Władysław Strzebiński wprowadził nie wymyślił nowego kierunku – unizmu (na kanwie konstrukttywizmu) w Łodzi, ale tu go realizował i nic dziwnego, że ta teoria szczególnie zaprzęta umysły kolejnych pokoleń łódzkich twórców.

Nawiązania nie muszą być dosłowne. Już ci, którzy tworzyli pod bezpośrednim wpływem konstrukttywizmu, szukali własnych rozwiązań. W rysunkach Juliana Lewina z 1938 r. pofalowana linia tworzy formy zamykające się w kształ-

Podstawowym wyróżnikiem **konstrukttywizmu** było stosowanie prostych elementów geometrycznych: koła, trójkąta i linii prostej. Konstruktysty rezygnowali z prezentowania widzialnej rzeczywistości – uważali, że sztuka nie polega na dekorowaniu, lecz na znalezieniu funkcji przestrzeni i przedmiotu adekwatnej do potrzeby.

Unizm – koncepcja malarstwa Władysława Strzebińskiego (1928 r.), który za istotną właściwość obrazu uznał płaskość powierzchni. Powinien on być jednolity, a kolory i kształty – pozostawać w zgodzie z właściwościami obrazu jako płaszczyzny ograniczonej ramą i tak zestrojone, żeby nie tworzyły kontrastów.

cie kwadratu. Jego przyjaciel, Samuel Szceka-cza, zainspirował kształt labiryntu (1938). Wacław Szpakowski z linii i nawiązań do labiryntu (lata 20.) stworzył credo swojej twórczości, pokazując, że można z nich zbudować dowolną formę, którą odbieramy jako idealną, bo jest harmonijna i uporządkowana. Kształty nie mają początku ani końca – linia, choć przerwana na potrzeby dzieła sztuki, w domyśle jest nieskończona. To twórczość medytacyjna i powściągliwa.

Karol Hiller w kompozycjach heliograficznych z lat 30. czerpał z konstruktywizmu, ale nie zadowalało go tworzenie z użyciem wyłącznie chłodnego intelektu, stąd łatwo doszukać się tu pierwiastka duchowego.

Nawiązania nie muszą być też „na kolanach”. Kamil Kuskowski do sztuki modernistycznej odnosi się zawsze z przymrużeniem oka, ale i z zadumą nad jej znaczeniem i nad współczesnym odbiorem tradycyjnego malarstwa („Pokój”, „Przedpokój”, „Niepokój” z cyklu „Malarz pokojowy” z 2012 r.). W pracy „RGRBRGR” Łukasza Ogórka (2004) na ekranie pojawiają się monochromatyczne „plansze” – to zapis odcieni pośrednich powstających w zestawieniach podstawowych barw motywu ekranowego: czerwieni, zieleni i błękitu (RGB).

Józef Robakowski w 1991 r. bawi się wizerunkiem Witkacego – tworząc z jego twarzy geometryczny układ form.

W obrazie Małgorzaty Borek w intensywnych odcieniach czerwieni, pokrytym falującym szlaczkiem (2011), z teorią Strzemińskiego nie zgadza się tylko mocny kolor.

To, że unizm jest możliwy również w muzyce, udowodnił Zygmunt Krauze (związany z Łodzią

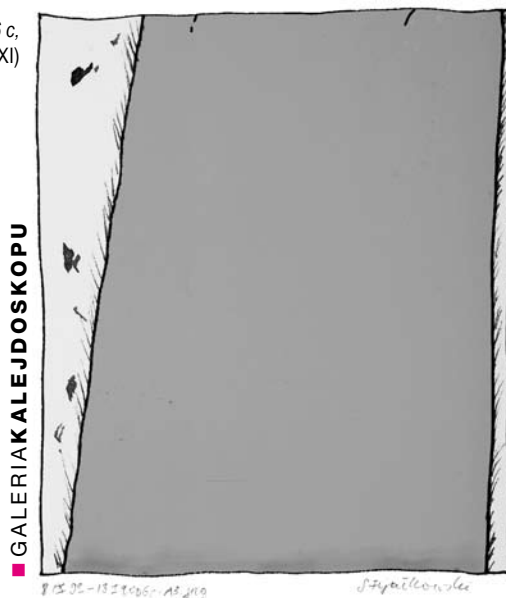
choćby poprzez Akademię Muzyczną) – który w 1968 r. skomponował pierwszy utwór w tej stylistyce, kontynuując jedną strukturę dźwiękową. Do odwołań do konstruktywizmu przynajmniej się eksperymentatorzy z Łódzkiego Warsztatu Formy Filmowej.

A Anna Orlikowska stworzyła w 2008 r. dzieło o wymowie społecznej, sięgając bezpośrednio do kompozycji Katarzyny Kobro – model piwnicy, w której ojciec pedofil więził swoją córkę. Kobro obmyślała „dobre przestrzenie”, które miały ułatwić ludziom życie. Tutaj biała przestrzeń jest elementem opresji. Czyli silna tradycja w jednakowym stopniu uskrzydla, jak i obciąża – co można uznać za motto całej wystawy.

Podobnie jak drugiej – w piwnicy kamienicy Pinkusa – gdzie młodzi przedstawiciele Stowarzyszenia Kultura Aktywna pokazali „propagandowy” film, na którym pół żartem, pół serio „grzebią przebrzmiałe idee”, składając wieńce na grobach Kobro i Strzemińskiego...

„Front wschodni” – wystawa w galerii Atlas Sztuki (do 28 X), kurator: Józef Robakowski

90 LAT: Stanisław Fijałkowski, 8 IX 92 – 13 I 2006 c,
– wystawa w Galerii Re:Medium (do 24 XI)

Tworzenie marki

„Kalejdoskop” pyta o flagowe imprezy, z którymi chcą być kojarzone w Polsce miasta i gminy województwa łódzkiego. Tym razem Lipce Reymontowskie.

DANUTA ŁASKA przewodnicząca Rady Gminy Lipce Reymontowskie:

Lipce to wieś założona przez arcybiskupa Janisława w 1338 r., jednak szerzej znana dopiero od początku XX w. dzięki powieści uhonorowanej literacką Nagrodą Nobla. Popularność „Chłopów” sprawiła, że Lipce stały się „Reymontowskie”, a ich mieszkańcy odkryli nowe możliwości płynące z literackiej sławy. Przydomek identyfikujący z noblistą był pierwszym, intuicyjnym krokiem znaczącym lipiecką markę. Teraz pora na etap wskazania produktu lokalnego i związanego z nim marketingu, koniecznego, by ofiarowany przez los szczęśliwy traf przekuć na sukces mieszkańców.

Dzisiejsze Lipce kojarzą się z kulturą ludową, kuchnią regionalną, nieskażoną przyrodą i człowiekiem żyjącym rytmem natury w odwiecznym porządku wartości. Lipce stały się wręcz symbolem polskiej wsi, co zobowiązuje, ale i przynosi niewątpliwie znaczne korzyści. Taka niezwykła reklama daje możliwość zainteresowania sobą Polski, a nawet świata, dlatego priorytetem dla gminy stała się turystyka. Barwny folklor najpiękniej promuje zespół Wesele Boryny, który już od 1932 r. zachwyca widownię na krajowych i zagranicznych scenach. Lipiecka Fundacja im. Władysława Stanisława Rey-

monta, współpracując z bliźniaczą fundacją z Kanady, skutecznie promuje dziedzictwo lipieckich „Chłopów”. Realizuje to również, wytyczając turystyczne szlaki, zachęcając młodzież do szukania nowych rozwiązań zapewniających jej przyszłość dzięki sławie rodzinnej wioski. Należy wymienić np. projekt: „Lipce malowane”, budowanie ruchu Szkół Reymontowskich, organizację plenerów, sympozjów czy warsztatów, a w końcu tworzenie w Lipcach Świątowego Centrum Reymontowskiego. Koła gospodyń wiejskich przygotowują tradycyjne potrawy, a artyści ludowe oferują bibułkowe, haftowane czy wycinankowe cuda.

To wszystko dużo, ale zdecydowanie za mało. Mieszkańcy tej najbardziej znanej wioski powinni, w związku ze współczesnymi przeobrażeniami w rolnictwie, zbudować swój rynek pracy, opierając się na branży turystycznej, ale ciągle brakuje środków na stworzenie odpowiedniej bazy. Projekty zalewu na Woli Drzewieckiej, karczmy w centrum Lipiec, sceny plenerowej, właściwego zagospodarowania centrum wsi ciągle czekają na realizację. Jest solidny fundament i są ludzie z pasją. Te działania na pewno mają sens, więc nadal szukamy pieniędzy, rodzą się nowe pomysły, a wszystko dla tej naszej reymontowskiej marki. Z pewnością warto.

O napisach

Wszyscy widzą, co dzieje się na łódzkich ścianach. Zwolennicy Widzewa i ŁKS-u dokładają wszelkich starań, żeby nie zostawić w stanie czystym żadnego kawałka muru. Znaczą w ten sposób swoje terytoria niczym psy.

Najpierw pojawia się napis, dajmy na to, „ŁKS”. Następnej nocy jest zasmarowany większym napisem „Widzew”. Autorzy pierwszego napisu przerabiają to na „Żydzew”. Autorzy drugiego natychmiast piszą „ŁKS ch...”. Zabawa trwa, dopóki ściana nie zostanie zabazgrana tak, że już nic nie da się przeczytać. Widziałem kiedyś taką ekipę „plastyków” – trzech małolatów z twarzami równie inteligentnymi jak cegła-dziurawka, z kapturkami na głowach (pewnie żeby mózg się nie wylał) – smarowała napis „Żądni krwi fanatycy...”. Czego – nie zdążyli jeszcze napisać, bo jeden twierdził, że „żądni” pisze się przez „rz”. Stali i kłócili się do upadłego.

Zawsze byłem ciekaw, czy zwyczaj mazania po ścianach zacznie się jako wzbogacanie, no bo ileż można pisać to samo? No i doczekałem się. Ku mojemu zaskoczeniu, mazactwo wyewoluowało (?) w kierunku dowcipu. Najpierw na kamienicy przy ul. Nawrot zauważyłem napis „ŁKS ma cycusie”. Zdumiałem się. Potem zacząłem zwracać uwagę na inne napisy. Czego tam nie było! „ŁKS jeździ tico”. „Widzew nie zdał w przedszkolu”. „ŁKS odprowadza wózki w Tesco!”. „ŁKS gustuje w niemieckich kobietach”. Kiedy natknąłem się na napis „Widzew wymarł dinozaury” uznałem, że ewolucja mazactwa zmierza w pozytywnym kierunku.

Twórcy nowej generacji napisów wykorzystują (zapewne podświadomie, chociaż nie jestem pe-

wien) gombrowiczowską metodę przyprawiania gęby tudzież upupiania. Pomysł jest zaiste szatański. Oto kluby sportowe, kojarzące się przecież z ostrą grą twardzieli, zostają oderwane od swoich desygnatów. „ŁKS” i „Widzew” przeistaczają się w spersonifikowaną ciamciaramcę (że zacytuję klasyka), w coś milusiego, głupiutkiego, słodziutko-domowego („ŁKS ogląda *Klan*”), w kogoś w kapiach i podomce, może nawet w papilotach.

Co będzie dalej? Pewną wskazówką jest napis „Widzew nie czyta książek”. Być może stanemy się świadkami gry intelektualnej, w której napisowcy zaczną licytować się kulturą i sztuką! Oczami wyobraźni widzę dumne napisy: „ŁKS przeczytał *Klub Pickwicka* do końca!” Albo: „Widzew deprecjonuje znaczenie metafor w wierszach Miłosza”. „ŁKS umie na pamięć i na wrywki VII księgę *Pana Tadeusza!*”. I tak dalej, coraz intelektualniej... „ŁKS używa rymów asonansowych”, „Widzew w swojej twórczości abstrahuje od konwencji postromantyzmu” itd.

Kolejnym krokiem będzie staranniejsza oprawa graficzna napisów. Szkoda przecież, żeby takie perełki pozostawały, byle jak kreślonymi i koślawymi literami na brudnych ścianach. Rozwinie się ornamentyka, wielobarwność, zabawa w złudzenia optyczne, malowidła... W końcu wszyscy zapomną, że chodzi o kluby sportowe. Z gębą intelektualistów RTS i ŁKS będą musiały w ogóle zrezygnować z gry w piłkę i przejść na nowe dyscypliny sportowe. Oto na boisko wbiegają zawodnicy. Każdy ma pod pachą tomiki poezji współczesnej. Siadają na murawie. Sędzia daje znak. Wszyscy pogrążają się w lekturze. Komentator: – ŁKS jest chyba w lepszej formie, Gdula, Żwaczyszkievicz, Stych i Żdziebko czytają już siódmą stroną tomiku „Moje odloty”... Ale oto napastnik Widzewa Beblawski przewraca kartkę... Jeeeee!!!! Ósma strona!!!!

A na łódzkich ścianach – polemiki, eseje, poematy, wiersze białe i rymowane...

Zobaczcie: ujrzymy jeszcze na Piotrkowskiej hasło „ŁKS i Widzew delektują się *Kalejdoskopem!*”

Michał B. Jagiello

Dom kultury

► Piotr Grobliński

Prowadziłem spotkanie autorskie młodego poety. Na tyle zdolnego, że choć dopiero zaczyna studia, ma już na koncie wiele sukcesów. I teraz uwaga! Na pytanie o plany, poeta zadeklarował, że chciałby pracować w domu kultury. Myślałem, że żartuje, że wbija mi szpicelkę w ramach inteligentnej szermierki słownej. Ale nie, on naprawdę marzy o zapraszaniu znanych poetów, poznawaniu ludzi. Może nie doceniam tego, co mam?

Kiedy byłem młodym poetą, w domach kultury pracowali ludzie, którzy chcieli przy okazji realizować swoją pasję. Na przykład grali w rockowym zespole i takie zatrudnienie dawało im możliwość odbywania prób w miejscu (a niekiedy i czasie) pracy. Wszędzie zarabiano się podobnie, więc dlaczego nie tam. Potem przyszedł kapitalizm, czasy szybkich karier w firmach, gazetach czy raczkującej polityce. Do domów kultury trafiali nieudacznicy, szaleni pasjonaci egzotycznych dziedzin (np. teatru alternatywnego) albo nudzące się żony bogatych mężów. Z czasem miejsc do szybkich karier ubywało, przybywało zaś zmęczonych i wypalonych. W domach kultury zaczęli pojawiać się wypłuci przez korporacyjny system, np. zmęczeni dziennikarze w stanie przedzawałowym. Żeby odpocząć za trzy czwarte średniej krajowej. Zawsze to lepsze niż śmierć za biurkiem lub w pociągu do Warszawy. Obecnie pewna pensja i umowa na czas nieokreślony to już coś, zwłaszcza na początek. A potem się zobaczy. Może dożyjemy czasów, gdy matki będą nakłaniać córki, by łaskawym okiem spojrzwały na młodszego instruktora?

Nie sądzę. A to z tej przyczyny, że same domy kultury raczej schodzą z dziejowej sceny. W małych miejscowościach są zastępowane przez biblioteki, w dużych – przez teatry, mu-

zea albo kluby. Wszystkie te instytucje są efektywniejsze. Domy kultury jeszcze się bronią w miastach powiatowych, gdzie potrzebna jest sala widowiskowa z kinem. No i są jeszcze wojewódzkie domy (przepraszam – centra), ewoluujące w kierunku jednostek pomocniczych departamentów kultury, które przesuwając tam część swoich zadań, ukrywają niepoprawny wizerunkowo wzrost administracji. Nie sądzę jednak, by poeta marzył o pracy w urzędzie.

Biblioteka ma tę przewagę, że oprócz organizowania spotkań, wystaw czy koncertów, można w niej wypożyczać książki. Jest w stanie wypełnić większość zadań domu kultury, jednocześnie daje coś więcej – możliwość czytania książek i prasy, korzystania z Internetu. Władze widzą rzecz podobnie, o czym świadczy sukces ministerialnego programu Biblioteka+ i klęska podobnego programu dla domów kultury.

Teatry i muzea stale rozbudowują swe działy oświatowe, proponując coraz ciekawszą ofertę warsztatów, wykładów i spotkań. Po fali remontów wszędzie są sale audiowizualne, galerie, małe i duże sceny, kawiarenki i kawiarnie, gdzie można do woli organizować imprezy towarzyszące podstawowej działalności. W dodatku przewagą nad domem kultury jest lepszy marketing (słupy ogłoszeniowe, biura organizacji widowni).

Na innym froncie domy kultury muszą o widza walczyć z klubokawiarniami, których przewagą jest nie tylko serwowany alkohol i ciekawsze wnętrza, ale też większa elastyczność (zorganizowanie wieczoru autorskiego w klubie to często jeden telefon do właściciela, w domu kultury – kosztorysy, podania o sprzęt i sterta innych papierów). Dlatego pojedynek wydaje się rozstrzygnięty.

Czy młody poeta zdąży skończyć studia nim kolejna fala kryzysu zmiecie jego wymarzoną instytucję z powierzchni życia kulturalnego? Jeśli nie będzie powtarzał roku, to może. Czy nadal będzie marzył o takiej pracy? Nie wiem. A czy powinniśmy żałować domów kultury? Odpowiem przekornie: każdy polski dom powinien być domem kultury.

Kino boli

Przed nami 17. Forum Kina Europejskiego Cinergia. Borykająca się z kłopotami finansowymi impreza (z jej dotowania wycofał się Urząd Miasta Łodzi) ma ambicje być panoramą najciekawszych zjawisk we współczesnym filmie na starym kontynencie. W dniach 9-16 listopada zobaczymy około 80 tytułów. Dyrektorka artystyczna Cinergii Mariola Wiktor wybrała je na najbardziej prestiżowych festiwalach. Będąc członkiem Europejskiej Akademii Filmowej, ma również dostęp do najlepszych produkcji.

Bogdan Sobieszek: – Co teraz jest modne w kinie, nowe, świeże? Co z tego zobaczymy w Łodzi?

Mariola Wiktor: – W tym roku prezentujemy na naszym festiwalu kinematografię francuską, która ostatnio przechodzi ciekawą metamorfozę. Z ogromną siłą do głosu dochodzi kino etniczne. Pojawił się więc inny bohater, inne problemy, inny sposób opowiadania. Powstają bardzo dobre filmy często realizowane w koprodukcji z krajami azjatyckimi i afrykańskimi. Twórcy eksplorują tematy dotąd nieobecne. Znakiem tych tendencji w nurcie popularnym są choćby „Niedotykalni” Oliviera Nakache i Erica Toledano. Nam udało się zdobyć np. „Krzyżącego mężczyznę” Mahamata-Saleha Harouna, filmy Alaina Gomisa, Tony Gatlifa. Wydaje się, że po sukcesach Park Chan-wooka wraca moda na kino koreańskie z wykorzystywanymi przez nie często motywami winy, odkupienia, zemsty. Kim Ki-duk za swój film „Pietà” dostał w tym roku w Wenecji Złotego Niedźwiedzia.

Wciąż ciekawe jest kino niemieckie – to taka Europa w pigułce. Nabrzmiałe problemy – od etnicznych, przez religijne, po społeczne. Dużo ciekawych debiutów. Na szerokie wody wypływa kino austriackie – po Fritzu Langu nad Dunajem długo nic ciekawego się nie działo, aż pojawił się Michael Haneke (jego „Miłość” wygrała ostatni festiwal w Cannes). Teraz mamy Ulricha Seidla – kino perwersyjne, prowokacyjne, do bólu uczciwe. Pokażemy przedpremierowo jego

film, który dostał nagrodę specjalną jury w Wenecji „Raj: wiara”, a w retrospektywie – między innymi „Miłośnika biustów”, „Jezu, Ty wiesz”.

– Dlaczego w światłach wielkich festiwali nie pojawiają się polskie filmy?

– Decydującą rolę odgrywają tu upodobania selekcyonerów. Nasze kino jakoś nie trafia w ich gust. Wielokrotnie w konkursach widziałam filmy kompletnie nieudane i miałam świadomość, że nasze produkcje – o niebo lepsze – mogłyby się tam spokojnie znaleźć z szansami na nagrody. Mówi się, że nie potrafimy dotrzeć do selekcyonerów, mamy słaby lobbying i producenci popełniają błędy w promowaniu swoich tytułów. Coś jest tu na rzeczy, skoro Media Desk i Polski Instytut Sztuki Filmowej organizują kursy w dziedzinie radzenia sobie na europejskim rynku filmowym. Jeśli chodzi o jakość, nie mamy absolutnie powodów do kompleksów.

– Może widzowie spoza Polski nie rozumieją naszych filmów?

– A Rumunom udaje się robić świetne kino zanurzone w lokalnej rzeczywistości. Wchodzą jednak w koprodukcje z Francją i dzięki temu to się sprzedaje. Również Bułgarzy swoje problemy potrafią ubierać w metaforę, która jest czytelna dla reszty świata. Dobrym przykładem jest tu „Sofia’s Last Ambulance” (reż. Ilia Metev). I u nas młodzi reżyserzy i producenci coraz lepiej radzą sobie z szukaniem koproducentów, choćby Małgorzata Szumowska. Widać tego efekty – zaistniała w Berlinie. Wydaje się, że kluczem

do sukcesu w Europie są europejskie koprodukcje. Łódzki Opus Film już dawno to zrozumiał.

– Wracając do nowych trendów – sporo mogą o nich powiedzieć debiuty...

– Tak. W naszym konkursie debiutów europejskich mamy kilka ważnych pozycji. Między innymi ciekawy i odważny film holenderski „Hemel” Sachy Polak – to taki „Wstyd” w kobiecym wydaniu. Duński „Misiaczek” Madsa Matthiesena jest przykładem, jak mała europejska kinematografia w poszukiwaniu tematów wypuściła się na Daleki Wschód. Z kolei norweski „King Curling” Ole Endresena to satyra na współczesny świat skandynawski, smutny, sterylony i wyprany z emocji.

– W rym roku zorganizowaliście festiwal bez dotacji z miasta...

– Wsparło nas Narodowe Centrum Kultury i Urząd Marszałkowski w Łodzi. Możemy liczyć na PWSFTViT. Mamy bardzo mało pieniędzy, więc musimy na wszystkim oszczędzać. Niełatwo zdobyć nowe filmy (przed premierą) na festiwal, kiedy za konkurencję mamy imprezy Romana Gutka (Era Nowe Horyzonty) czy Stefana Laudyna (Warszawski Festiwal Filmowy) – największe i najbardziej prestiżowe w Polsce. Oni zawsze mają pierwszeństwo. To samo z gwiazdami, które chcielibyśmy zaprosić. Wielcy aktorzy i reżyserzy dobrze postrzegają Łódź przede wszystkim dzięki szkole filmowej i Ca-

merimage, ale są tak zajęci, że muszą rezerwować sobie czas z dużym wyprzedzeniem. Willem Dafoe już trzeci raz mi odmówił, a ja nie mogę się z nim umówić na przyszły rok, bo nie mam żadnych gwarancji, że następny festiwal się odbędzie.

– Udało się jednak zaprosić Andrieja Konczalowskiego i Ulricha Seidla...

– Przede wszystkim dzięki moim osobistym kontaktom. Korzystam z okazji podczas wywiadów, które na festiwalach robię z aktorami i reżyserami. Konczalowski w 2006 roku w Teatrze na Woli wyreżyserował „Króla Leara”. Bardzo mu się w Polsce podobało. Spotkałam go w Cannes. To bardzo otwarty człowiek i świetny gawędziarz, a zna wszystkich wielkich w Hollywood. Okazało się, że chciałby przyjechać do Łodzi, głównie ze względu na szkołę filmową. Zapytał mnie też, czy mogłabym mu zaaranżować spotkanie z Czarkiem Pazurą, bo to – jego zdaniem – genialny aktor.

Z kolei Ulrich Seidl jest zafascynowany sło-wiańskością – naszą otwartością, gościnnością, życiem we wspólnotach. Tego w Austrii nie ma. Dlatego chętnie zgodził się odwiedzić Łódź. Tak więc dzięki współpracy z innymi festiwalami, europejskimi instytucjami kultury, kontaktom w branży i ludzkiej życzliwości kompletujemy atrakcyjny program festiwalu. Mam nadzieję, że nasi widzowie będą usatysfakcjonowani.

Foto: Małgorzata Szafrńska, z cyklu *Listopad*

FOTOGALERIA

Aleksander Tansman – kompozytor urodzony w Łodzi, który sławę zdobył w Paryżu i Hollywood, współtwórca neoklasycyzmu w muzyce, nominowany do Oscara, przyjaciel Chaplina, Strawińskiego i Rubinsteina. Pomysł tylko, że przez kilkadziesiąt lat w rodzinnym mieście prawie nikt nie znał nawet jego nazwiska! Od lat 90. XX wieku Łódź nadrabia to zaniedbanie, kreując Tansmana na jedną z kulturalnych ikon miasta. Najważniejszą rolę odgrywa tu Międzynarodowy Festiwal i Konkurs

Indywidualności Muzycznych jego imienia, którego najbliższa edycja odbędzie się w dniach 9-20 listopada.

Tansman w Łodzi spędził pierwsze 18 lat swojego życia. Tutaj poznawał teorię muzyki w szkole muzycznej, grał w orkiestrze Filharmonii Łódzkiej (wykonując partię harfy na... fortepianie), tu odbył się jego debiut kompozytorski. Był pierwszym Polakiem, którego kompozycje rozbrzmiewały w Operze Paryskiej, Théâtre des Champs-Élysées czy brukselskiej La Monnaie. W opinii francuskiej był głównym obok Szymanowskiego przedstawicielem współczesnej polskiej szkoły kompozytorskiej w latach międzywojennych.

Tansman pozostawił po sobie ponad 300 kompozycji o różnej tematyce, obsadzie i formie. W jego dorobku z operami i baletami sąsiadują kwartety smyczkowe, z kantatami i psalmami – muzyka filmowa, a obok skrzypcowych i gitarowych miniatur plasuje się dziewięć symfonii, kilka koncertów, a nawet fanfary na orkiestrę dętą. Nawiązywał do polskiego dziedzictwa kulturowego, stylizując narodowe tańce. Napi-

sał między innymi *Album polski, Cztery tańce polskie, Rapsodię polską „W hołdzie obrońcom Warszawy”* oraz *Hommage à Lech Wałęsa* z 1982 roku. Podkreślał, że „polski charakter nie jest wyrażany wyłącznie przez folklor. Jest w mojej

muzyce coś nieuchwytnego, coś, co ujawnia aspekt mego polskiego pochodzenia”.

Wyjazd z kraju i żydowskie korzenie były przyczynami, dla których twórczość Tansmana przed 1989 rokiem była w Polsce praktycznie nieznana. Na dobre zmieniło się to w latach 90.: na krótko

przez śmiercią uhonorowano go doktoratem *honoris causa* łódzkiej Akademii Muzycznej; sezon 1996-97 obchodzony był w Polsce jako „Rok Aleksandra Tansmana”; imię kompozytora przyjęła Państwowa Szkoła Muzyczna przy ul. Szpitalnej w Łodzi; powstała tu też ulica Tansmana.

* * *

Postać kompozytora popularyzuje odbywający się co dwa lata wspomniany Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Indywidualności Muzycznych. W ciągu ośmiu dotychczasowych edycji zdołał wyrobić sobie rozpoznawalną w świecie markę. – *Wielu światowej sławy artystów przysłało nam propozycje występów* – mówi Andrzej Wendland, prezes Stowarzyszenia Promocji Kultury im. Aleksandra Tansmana, które jest organizatorem festiwalu.

Impreza promuje indywidualność, osobowość artystyczną – a więc to, co w sztuce liczyć się powinno najbardziej. Przeplatają się ze sobą część konkursowa i festiwalowa. W konkursie rywalizują muzycy grający na różnych instrumentach, śpiewacy i kompozytorzy. W czasach

Humanista w muzyce

► Magdalena Sasin

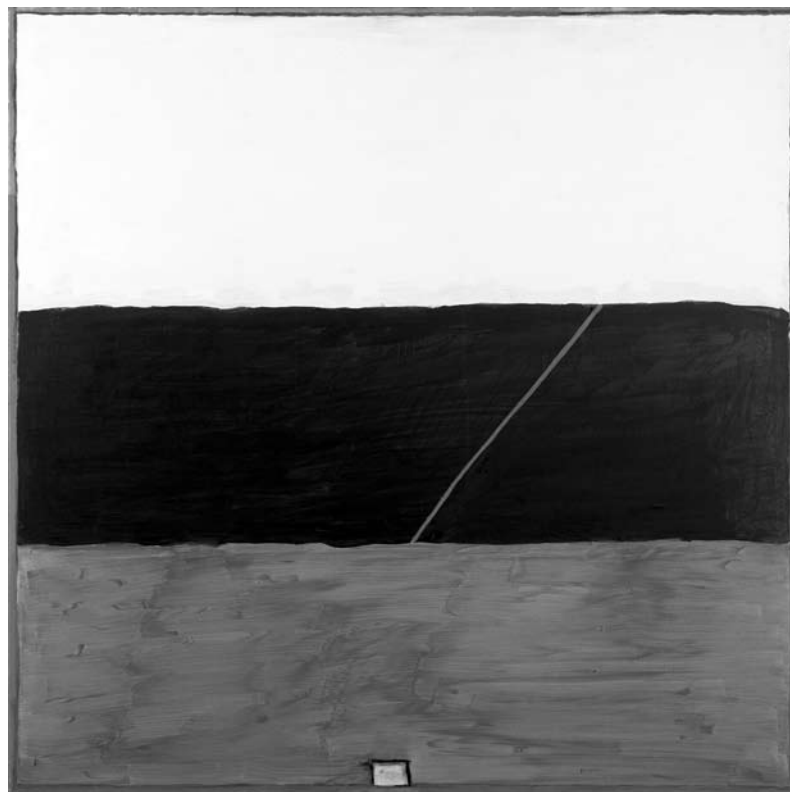
daleko posuniętej specjalizacji godne podkreślenia jest traktowanie sztuki całościowo, bez dzielenia na „szufladki”. Muzycy muszą wzbogacić swój repertuar o utwory patrona konkursu, bo ich właśnie słucha jury. W dotychczasowych konkursach wzięli udział muzycy z ponad 50 krajów świata. W tym roku zaprezentują się młodzi (do 30. roku życia) oboiści, klarnciści, skrzypkowie, altowioloci, wiolonczeliści i pianiści. Zwycięzca otrzyma Grand Prix w wysokości 12 tys. euro.

Podczas festiwalu od 2002 roku wręczana jest nagroda „Tansman”, którą przyznaje się za wybitną indywidualność i bezkompromisowość w twórczości.

– *Trudno wskazać jedno najważniejsze wydarzenie – mówi o tegorocznej edycji Andrzej Wendland. – Rozpoczynamy od wykonania „Psalmów” i „Proroka Izajasza” Aleksandra Tansmana. Wystąpią znakomite zespoły o mię-*

dzynarodowej renomie: Il Tempio Armonico, Accademia Bizantina, A Filetta, Angele Dubeau i Żeńska Orkiestra Kameralna „La Pieta” oraz gwiazdy opery. Zaprezentujemy także hollywoodzką filmografię Tansmana. Wreszcie odbędzie się światowa premiera utworu „Vabeni. Václav Havel in memoriam” Kryštofa Mařatki, laureata konkursu w 2006 roku. Utwór powstał na zamówienie Festiwalu Tansmana, Radio France i Toronto Philharmonic.

– *W dziedzictwie Tansmanowskim istotny jest uniwersalny przekaz, któremu nasz patron wierzył także w trudnych czasach, kiedy demokracja i wolność w Europie i Polsce były jeszcze marzeniem. W 1944 roku wspólnie z Schönbergiem, Strawińskim, Tochem i Castelnuovo-Tedesco, Tansman napisał „Genesis”. Wierzył w odrodzenie Europy po wojnie, wierzył, że sztuka po Holocauście będzie jeszcze możliwa. Mówiono o nim „humanista w muzyce”.*

90 LAT: Stanisław Fijałkowski,
Zupełnie nowa autostrada VI,
– wystawa w Galerii Re:Medium
(do 24 XI)

■ GALERIA KALEJDOSKOPU

Cierpliwe oko

■ Bogdan Sobieszek

Krytyk Jerzy Trunkwalter powiedział w latach 90.: „Jeżeli kino dokumentalne przetrwa, to dzięki festiwalom”. Kiedy powołano do życia łódzki Festiwal Mediów „Człowiek w zagrożeniu”, po zmianie ustroju rodziła się nowa rzeczywistość ekonomiczna i społeczna. Grono przyjaciół skupionych wokół szkoły filmowej i Muzeum Kinematografii czuło, że trzeba o tych przemianach mówić, pokazywać to, co rejestrują kamery. Ten przegląd, zgodnie z hasłem pierwszej edycji, miał skupić się na filmach trudnych, kontrowersyjnych. I robi to do dziś. Od ponad 20 lat, podczas festiwalowych projekcji oglądamy obraz zmieniającej się polskiej współczesności.

– „Człowiek w zagrożeniu” to jest hasło, które wymyślił Marek Miller – mówi Mieczysław Kuźmicki, dyrektor Muzeum Kinematografii, obecny szef festiwalu. – W 1990 roku nie wiedzieliśmy jeszcze, czy w ogóle będą następne edycje. Bo wtedy wszyscy byliśmy w zagrożeniu. Pokolenie wychowane, wykształcone i ukształtowane w PRL doświadczało gwałtownej zmiany. W dobie kryzysu ekonomicznego, ekspansji nowych mediów, przede wszystkim telewizji, a za chwilę Internetu, nikt z nas nie był pewien, czy kino dokumentalne będzie w ogóle istniało.

Hasło okazało się na tyle trafione, że pozostało w nazwie festiwalu, bo też nie zmieniło się zaniepokojenie tym, co dzieje się z człowiekiem. Pierwsze edycje to była euforia, bo przestały obowiązywać cenzura i zakazy obyczajowe, mentalne. Pojawiło się kino społeczne i tematy dotąd nieobecne: patologie, obszary wykluczenia (bezdomność, subkultury), odkłamywanie

historii najnowszej. Twórcy przekraczali kolejne bariery.

– *Dziś zachłystnięcie się wolnością mamy za sobą, wiele spraw widzimy nieco inaczej, zdążyliśmy przyjrzeć się im bliżej – zauważa Mieczysław Kuźmicki. – Wróciliśmy do normalności, co spowodowało, że kino dokumentalne wróciło do korzeni, czyli, mówiąc najprościej, zajęło się sprawą egzystencji człowieka i wszystkiego, co tę egzystencję determinuje. Okazuje się, że tak naprawdę sam człowiek jest dla siebie zagrożeniem i wybawieniem zarazem.*

Zmienił się sposób patrzenia na świat i pokazywania go w filmie. Dominuje nowa narracja, nowy sposób obrazowania wymuszony przez tempo życia i technologię. Stąd częste skróty myślowe i uproszczenia. Ale ciągle powstają również klasyczne dokumenty robione nierzadko przez młodych ludzi. Są twórcy, którzy potrafią tematowi poświęcić kilka lat. Wtedy rodzą się dzieła, jeśli nie wybitne, to ważne, bo rejestrują wycinek rzeczywistości tak jak ona wygląda, z wszelkimi niuansami. I to ten klasyczny dokument, który niesie ze sobą ważną refleksję, wciąż stanowi punkt odniesienia, wzorzec. Kino dokumentalne szczęśliwie nie umarło i nawet jeśli korzysta ze zdobyczy technologicznych, potrafi nawet za pomocą szybkiej narracji przedstawić problem, stworzyć dodatkową wartość.

Pojawiły się też nowe źródła inspiracji. Internet niesamowicie ułatwił rozpowszechnianie filmów dokumentalnych i jest obecnie, poza festiwalami, niemal jedynym kanałem dostępu. Z drugiej strony, będąc w sieci, jesteśmy jednocześnie odbiorcami i uczestnikami oraz

kreatorami. Łatwość zrobienia czegokolwiek i umieszczenia w Internecie powoduje, że jest on źródłem tematów dla poważniejszej twórczości. Przy tym podział na profesjonalistów i amatorów przestaje być aktualny. Najważniejsze jest to, czy film jest dobrze zrobiony i przekazuje coś istotnego.

Festiwal Mediów „Człowiek w zagrożeniu”, którego pierwsze edycje (do 1998 roku) odbywały się w Łódzkim Domu Kultury, po rocznej przerwie trafił do Muzeum Kinematografii. Przez lata wypracował swoją oryginalność, jest rozpoznawalny. Bywa, że podejmowane są znane stąd tematy. Po „Witajcie w życiu” Henryka Dederki (Grand Prix 1997) pojawiło się kilka filmów mówiących o problemie zniewolenia ludzi przez korporacje handlowe i o działaniach podprogowych.

– *To jest z pewnością jeden z wielu przykładów oddziaływania festiwalu na twórców. Czasem filmy wchodzą ze sobą w polemikę, opowiadając o tym samym zjawisku, ale z innego punktu wi-*

dzienia. Festiwal jest inspirujący. Choćby z tego jednego powodu warto go organizować.

Trudno przesądzić, czy filmy z Białą Kobrą, czyli te, które wygrywały, przez ponad 20 lat stworzyły jakiś spójny obraz zmieniającego się świata. Panorama nagrodzonych tytułów na pewno pokazuje, czym twórcy się interesują. Wśród laureatów są klasycy dokumentu – Jacek Bławut („Nienormalni” 1991, „Szczur w koronie” 2005, „Wojownik” 2007), Marcel Łoziński („Jak to się robi” 2006), Maciej Drygas („Stan nieważkości” 1994), Mirosław Dembiński („Zwycięzcy i przegrani” 2004) i ludzie młodzi, zaczynający dopiero swoją drogę filmowca dokumentalisty – Marta Minorowicz („Kawałek lata” 2010) czy Magdalena Pięta („Planeta Kirsan” 2011). Niektórzy zaczęli na festiwalu, a dziś są klasykami, jak Paweł Łoziński („Miejsce urodzenia” 1992, „Chemia” 2009), Wojciech Staroń („Syberyjska lekcja” 1998), Marcin Kozła („Do bólu” 2008).

Foto: Małgorzata Szafrńska, z cyklu *Listopad*

Zmierzch

Ostatnie lata spędzili w Skolimowie w Domu Aktora. Mieszkali na tym samym piętrze naprzeciwko siebie, przyjaźnili się „od zawsze”. Zora Wilczyńska umieściła na drzwiach metrykę urodzenia („by nikt nie pytał, ile mam lat”), Bohdan Wróblewski godzinami słuchał unikatowych nagrań i opowiadał jako aktor, reżyser, pedagog, szef, społecznik w jednej osobie interesująco o teatrze i operze. Gdy zabrakło Przyjaciółki, starał się tak jak wcześniej Ona podejmować u siebie rokrocznie grono koleżanek i kolegów z łódzkiego ZASP, bo stworzył się taki rytuał. Wszystkie muzy rozpostarły nad Nim skrzydła...

Kilka tygodni temu zabrakło i Bohdana Wróblewskiego. Pewnie dziś razem z Zofią Wilczyńską piją słodkie trunki w niebie i wspominają którąś ze wspólnych premier w Ich Teatrze im. S. Jaracza i łódzkiej operze. Może też i nas, zachwyconych Ich kunsztem widzów? My pamiętamy...

Czyżby na naszych oczach kończyła się epoka gwiazd? A może to „tylko” przejście w smugę

cienia pewnej generacji artystów? W tym roku pożegnaliśmy przecież także Primadonny łódzkiej opery oraz operetki: Teresę May-Czyżowską i Krystynę Nyc-Wronko. Sporo ostatnio napisano o Ich niepowtarzalnych walorach wokalnych, błyskotliwej technice, wszechstronnych umiejętnościach aktorskich, a przede wszystkim wrażliwości i wyczuciu sceny. Kto inny z taką maestrią jak „łódzka” Teresa mógł zaśpiewać partie diametralnie różne: postawionego w sytuacji ostatecznej Fidelia/Leonory w operze Beethovena i charakterystycznej, rodzajowo-komediowej Doroty w „Krakowiakach i góralach” Bogusławskiego?

„Nasza Krysia” to z kolei sam wdzięk i czar uosobiony w niezwykle trudnych, bo łączących śpiew, dialogi i taniec partiach czołowych amantek operetkowych. Ona nie stroniła w nich od odrobiny charakterystyczności, co zapamiętaliśmy np. w Jej „Wesołej wdówie”.

Wiemy na pewno: wszyscy przeszli do historii nie tylko łódzkiej sztuki...

Małgorzata Karbowskiak

Addio del passato

wspomnienie o Bohdanie Wróblewskim

✦ Sławomir Pietras

Luubiłem to jego wspomnienie z Alei Ujazdowskich, kiedy, mając kilka lat, na spacerze z nianią spotkał przechodzącego niedaleko Belwederu Józefa Piłsudskiego. Malec zaszalutował krzycząc „Witaj Dziadku!” Marszałek zatrzymał się, spytał jak ma na imię i pogłaskał. Niania była z niego dumna, opowiadając później o tym w domu.

Zaraz po wojnie studiował w Warszawskiej

Szkole Teatralnej i zapamiętał, jak w ocalałym od bomb Teatrze Polskim wzorem przedwojennym kwestowano. Rektor Aleksander Zelwerowicz z ramienia uczelni wyznaczył do tej akcji dwoje studentów: Marszelównę i Wróblewskiego. Na parterze przyjęła ich... Lucyna Messal. – Będziecie kwestowali z Janką, proszę zgłosić się do niej na I piętrze. Ze zdumienia nogi się im ugięły, gdy zobaczyli siedzącą przy stoliku

wielce starszą damę z fryzurą koloru marchewki. Była to Janina Korolewicz-Waydowa. Widocznie dobrze razem kwestowali, skoro ocalała z wojny gwiazda światowych scen operowych, odtwórczyni *Halki* i dwukrotna dyrektorka przedwojennej Opery Warszawskiej, następnego dnia zadzwoniła do Zelwerowicza, mówiąc: Ma pan grzecznych uczniów!

Po debiucie aktorskim w roku 1949, Bohdan Wróblewski pojechał na dwa lata do teatru w Świdnicy. Ale o tym nigdy nie wspominał. Natomiast z okresu poznańskiego miał mnóstwo wrażeń, barwnych opowieści i teatralnej wiedzy. W Poznaniu występował w okresie doborowych obsad aktorskich, świetnego repertuaru i wysokiego poziomu spektakli. W Operze Poznańskiej był natomiast świadkiem epoki Waleriana Bierdiajewa. Każdy wolny wieczór spędzał na widowni Pod Pegazem, a nie zajęte teatralnymi próbami przedpołudnia przesiadywał w kawiarni U Kruka, w otoczeniu śpiewaków, tancerzy i muzyków.

To on był świadkiem okrzyku wiejskiej kobiety przywiezionej z wycieczką po raz pierwszy w życiu na poranek baletowy, kiedy to młodziutka Maria Krzyszkowska pojawiła się na scenie jako Swanilda w *Coppelii*, w choreografii Leona Wójcikowskiego. Gdy balerina podniosła do góry nogę, rozpoczynając walca z konewką (podlewała kwiaty), nieszczęsna kobieta wrzasnęła na całą widownię „Patrzajcie! Una pokazuje ludziom pieroga, niewstydnica!”.

Albo wielka kreacja Zofii Czepielówny w *Madame Butterfly*. W II akcie gwiazda, biegnąc po diagonalu, wpadała w ramiona Suzuki i śpiewała z przejęciem: „Wraca, bo kocha!” i zawsze wtedy zrywała się burza braw. Potem w kawiarni rywalki snuły rozmaite przypuszczenia, dla czego w tym miejscu gdy one śpiewają, widownia zawsze milczy. Charyzma! – komentował krótko i zwięźle Wróblewski.

Druą połowa lat 50. to okres gdański, gdzie Teatr Wybrzeże grał na tej samej scenie co Opera Bałtycka. Dzięki temu dowiadywałem się od Bohdana o wielu tamtejszych dyrektorskich dokonaniach mojego wielkie-

go poprzednika prof. dr Zygmunta Latoszewskiego.

Wreszcie najdłuższy, bo trwający ponad pół wieku czas pracy artystycznej, pedagogicznej i społecznej w Łodzi. Tutaj stał się artystą popularnym, powszechnie lubianym i wielce szanowanym. Przyjaźnił się z wieloma wybitnymi postaciami środowiska, m.in. z mistrzyniami wokalistyki Olgą Olginą i Tatianą Mazurkiewicz. Opowiadał, jak pewnej mroźnej niedzieli pochodzące ze wschodu profesorki wybrały się do prawosławnej cerkwi. Po nabożeństwie przystanąły na ulicy, aby kontynuować rozmowę o stosowanych przez siebie metodach wokalnych. Rozprawiały tak długo, aż przymarzły obuwiem do trotuaru, czego w ferworze dyskusji w ogóle nie zauważyły. Dopiero przechodzący łódzcy melomani wybawili oboje z niecodziennej opresji.

Bohdan Wróblewski należał do łodzian, którzy traktowali swe miasto jak Mekkę, Jerozolimę, Ateny, Paryż czy Mediolan. Również dlatego pozostawał mi szczególnie bliski.

Ucząc studentów gry aktorskiej na Wydziale Wokalnym Akademii Muzycznej, dał się namówić na codzienną współpracę z nami w Teatrze Wielkim jako reżyser-asystent, opiekun solistów, koordynator zadań artystycznych i wykonawca niektórych ról aktorskich. Często zastępował mnie w decydowaniu o rozmaitych kwestiach artystycznych. Był wzorem elegancji, kompetencji, kultury osobistej, taktu, prawości i rzetelności. Po odejściu z Łodzi brak mi go było w Warszawie, a zwłaszcza w Poznaniu. Teraz już to wszystko nie wróci...

Nie będzie z kim spierać się o repertuar Młynarskiego i Bierdiajewa, kreacje Kostrzewskiej, Majaka, Pietraszkiewicz, Malczewskiego i Delfiny, o sukcesy pedagogiczne Kaweckiej, Żylis-Gary, Wojtaszek-Kubiak, Krzywickiego, Kopackiego czy Werlińskiego. Nikt mi już nie przypomni, kto uważał się za największą Nealę po Mokrzyckiej, Halkę po Kruszelnickiej, Hrabinę po Bandrowskiej-Turskiej, Toskę po Werwińskiej czy Lizę po Wiszniewskiej.

Widocznie tak to już musi zostać.

Cmentarz przy ul. Wesolej

Łódź od początku należała do biskupów kujawskich i tym należy tłumaczyć fakt, że przez kilka wieków nie było w niej miejsca dla Żydów. Dopiero w końcu XVIII w. odnotowano pojawienie się w mieście dwóch rodzin żydowskich, a spis przeprowadzony w 1809 r. wymienia już 24 rodziny oraz istnienie gminy żydowskiej. W tym samym roku, na narożniku ul. Wolborskiej i rynku, wybudowano w Łodzi pierwszą bóżnicę. W kwietniu 1811 r. stawili się w łódzkim magistracie małżonkowie Adam i Magdalena Lipińscy podpisali akt sprzedaży ziemi „niezdatnej na rolę”, za którą otrzymali 36 zł. Niewielki plac położony był w sąsiedztwie ulicy Stodolnianej i Lutomiarskiej, przy granicy miasta z wsią Bałuty.

24 maja 1811 r. zorganizowano Bractwo Pogrzebowe (Święte), które przyjęło również obowiązek pielęgnowania chorych. Głównym celem działalności bractwa było jednak grzebanie zwłok. Obowiązki podejmowano już przy łożu, odmawiając z umierającym modlitwy, a po jego śmierci dokonywano rytualnego mycia, ubierano i towarzyszone w ceremonii pogrzebu. W późniejszych latach ortodoksyjni członkowie bractwa toczyli zacięte spory ze zwolennikami zmienienia dotychczasowych zwyczajów pogrzebowych, tzn. wprowadzenia trumny i karawanu (w Łodzi od 1877 r.).

Bractwo wraz z gminą utrzymywało tzw. szpital przeznaczony dla ubogich chorych, kalek i niezamożnych podróżnych. Skromny budynek sąsiadował z bóżnicą.

Z biegiem lat bractwo stało się najbogatszą organizacją religijną w Łodzi – na jego konto wpływały wpłaty i darowizny; zdarzały się również posądenia o malwersacje.

Warto przypomnieć, że w 1864 r. funkcję kassjera bractwa powierzono Izraelowi Poznańskiemu.

W 1871 r. cmentarz, ulokowany na dawnej działce Lipińskich, przybrał ostateczny kształt, zyskując jednocześnie dom cmentarny, który wzniesiono obok pięknej „obronnej” bramy. Do nekropolii prowadziła uliczka Wesoła. W 1882 r. nakazem władz gubernialnych rozwiązano Bractwo Święte, a chowanie zmarłych i opiekę nad cmentarzem złożono na barki Dozoru Bożniczego.

Maleńki cmentarz był w tym czasie już wypełniony, rozpoczęto więc starania o pozyskanie gruntów pod nowy, odpowiadający oczekiwaniom licznej społeczności żydowskiej miasta. Utworzono go w 1892 r. na Marysinie, na północno-wschodnich krańcach Łodzi. Stara nekropolia została zamknięta, budynek pogrzebowy stał się przytułkiem dla umysłowo chorych, a blisko cztery tysiące nagrobków okryła bujna zieleń.

W latach okupacji cmentarz przy ul. Wesolej znalazł się na obszarze getta żydowskiego, starców z przytułku zgładzono, budynek przekazano stolarni, a wśród grobów układano stosy desek.

Po 1948 r. zaczęto usuwać nagrobki, przygotowując teren pod nową arterią i zabudowę mieszkalną. Dziś, idąc ulicą Zachodnią, po minięciu ul. Bazarowej wkraczamy nieświadomie na nekropolię, bo ziemia ciągle otula szczątki tych, którzy tworzyli łódzką rzeczywistość w zaraniu jej przemysłowej kariery. O istnieniu dawnego cmentarza przypomina skromny pomnik w kształcie macewy, na trawniku, od strony ul. Rybnej.

Ryszard Bonisławski

Zawód: amant

► Rozmowa z SZYMONEM JĘDRUCHEM*

Magdalena Sasin: – W listopadzie wystąpi pan w roli tytułowej w spektaklu muzycznym „Zorro”. To przedstawienie dla dzieci, czy dla dorosłych?

Szymon Jędruch: – Mogą je oglądać widzowie od 5 do 105 lat, ale zapraszamy przede wszystkim dzieci. Przecież każdy chłopiec w pewnym wieku marzy, by być pozytywnym bohaterem, takim jak Zorro, Janosik czy Robin Hood. Zapowiada się znakomita zabawa: pojedynki na szpady, sceny walki. W ten sposób spełnia się moje marzenie o roli spod znaku płaszcza i szpady. Muzykę do spektaklu napisał Zbigniew Krzywański, a scenariusz i reżyseria to dzieło Jacka Bończyka.

– Wśród solistów śpiewaków to tenorzy najczęściej wyrastają na bożyszcza tłumów. Na czym polega fenomen tego głosu?

– Głos tenorowy przez swoją skalę obejmującą szczególnie wysokie dźwięki ma w sobie coś ponadnaturalnego – takie dźwięki obce są ludziom o głosie nieszkolonym. Jasna barwa i moc wysokich tonów kojarzy się z młodością, więc tenorzy grają najczęściej amantów. Poza tym tenor to głos niezbyt często występujący, więc jest automatycznie wyżej ceniony. Najważniejszym powodem estymy, jaką cieszy się wśród publiczności, jest repertuar, który wykonuje śpiewak – tenor. Kompozytorzy pisali na ten głos piękne partie wokalne i efektowne arie, których tematem – jak przystało na amanta – jest miłość. Współcześnie śpiewacy nie mają już takiego poklasku jak kiedyś i trudno nazywać ich bożyszcami tłumów.

Śpiewak to zawód szczególny: piękny i fascynujący, a jednocześnie szalenie trudny i czę-

sto niewdzięczny. Czy możemy wyobrazić sobie 67-letniego tenora, tuż przed emeryturą, w roli amanta? Z niepokojem patrzę w przyszłość. Sztuka śpiewacza to dziedzina coraz bardziej niszowa i zanikająca. Słyszymy, że Warszawska Opera Kameralna – „mekka” Mozartowskiej sztuki – upada.

– Pańska droga do zawodu?

– Muzyka towarzyszy mi od dziecka. W szkole muzycznej w rodzinnej Stalowej Woli uczyłem się gry na skrzypcach. W liceum śpiewałem i grałem w teatrze amatorskim, jeździłem na prywatne lekcje śpiewu do Krakowa. Na kursach wokalnych w Dusznikach Zdroju zachęcono mnie do studiów wokalnych – skończyłem je w łódzkiej Akademii Muzycznej w 2002 r. u prof. Piotra Micińskiego. Solistą Teatru Muzycznego w Łodzi jestem od 2006 roku.

– W jakich rolach można pana zobaczyć?

– Współpracę z Teatrem Muzycznym rozpocząłem występem w partii Tamina w „Czarodziejskim flecie” Mozarta podczas tournée w Niemczech. Moje najważniejsze role na tej scenie to książę Sou Czong w „Krainie uśmiechu” Lehara, hrabia Danił Daniłowicz w „Wesołej wdówe” tego samego kompozytora a także Alfred w „Zemście Nietoperza” Straussa. 30 czerwca wystąpiłem podczas XIV Wielkiego Turnieju Tenorów w Szczecinie, na który zaproszono mnie już po raz trzeci. Zwycięzcę wybiera publiczność.

– Przez kilka lat uczył pan w szkole muzycznej na wydziale wokalnym. Czy młodzi ludzie, którzy tam przychodzą, myślą od razu o karierze, czy po prostu chcą rozwijać swoje zainteresowania?

– Pracę w szkole wspominam bardzo miło, jej konsekwencją było to, że zdecydowałem się na studia doktoranckie w Akademii Muzycznej w Łodzi. Programy telewizyjne promują łatwą i szybką drogę do sławy, co przekłada się na liczbę chętnych na wydziały wokalne w szkołach średnich i na uczelniach. Oczywiście, kariery nie da się zrobić łatwo i szybko, ale to, że ludzie chcą szkolić głos, uważam za dobry pomysł. Można żartobliwie powiedzieć, że śpiewanie to higiena duszy i ciała, masaż na poziomie komórkowym. Moje obserwacje wskazują na to, że śpiewacy dłużej żyją, zachowując żywotność i sprawność umysłową. Bo śpiew stymuluje szyzyny – jeden z gruczołów dokrewnych.

– Powinnością wokalisty jest więc duża troska o siebie?

– Naturalnie, choć jeszcze raz podkreślam, że dużo zależy od techniki śpiewu: im jest ona lepsza, tym aparat głosowy zdrowiej funkcjonuje i wymaga mniej dodatkowych starań. Podsta-

wową rolę odgrywa psychika. W okresie zimowym nie jadam lodów, staram się rozsądnie ubierać, mam spory zestaw szalików i apaszek na różne pory roku. Dla śpiewaka ważny jest też sen. Istotna jest dbałość o kondycję fizyczną. Na scenie daję dużo od siebie. Wymaga to stałej pracy nad sobą: czytam, słucham nagrań, radia, staram się orientować w świecie. Tenor wbrew utartym opiniom musi być inteligentny.

– Bywa postrzegany jako zadufany w sobie...

– To tylko pozory. Śpiewacy, a szczególnie tenorzy, żyją i pracują pod ogromną presją. Poza tym trudno zagrać rolę amanta, na przykład hrabiego Daniły z „Wesołej wdówki”, któremu piękne kobiety ścielą się do stóp, będąc na co dzień osobą niepewną siebie. Oczywiście, gra aktorska jest kreacją, ale jej elementy trzeba odnaleźć w sobie. Przygotowując się do roli amanta, ćwiczmy to – także w życiu.

* Śpiewak Teatru Muzycznego w Łodzi

90 LAT: Stanisław Fijałkowski, 11 V 2010 – Paleta V,
– wystawa w Galerii Re:Medium (do 24 XI)

■ GALERIA KALEJDOSKOPU

Nie ma wyjścia, trzeba któryś z fe-
lietonów poświęcić zmaganiom
z kryzysem. Daje się on we znaki i nam
mimo starannie przygotowanych projek-
tów, precyzyjnie ustalonych konkretów finan-
sowych, „rozpisek” dotyczących każdego dnia
pracy ekip remontujących i poszczególnych

na zakup instrumentów, a przecież natychmia-
stowej interwencji finansowej wymaga wiele
problemów, np. garderoby baletu mają wyposa-
żenie sprzed 45 lat. I nawet jeśli jest budżet na
działalność, to brakuje środków na co innego,
owszem garderoby będą pomalowane, ale na nic
więcej w tym zakresie już nie starczyło pienie-

OPERACJA (15)

zespołów teatralnych. Oczywiście nie ulega
zmianie harmonogram przez nas założony, re-
mont skończymy przed nowym rokiem, pierw-
sza premiera – w marcu lub w kwietniu 2013 r.
Znajdujemy się, można by rzec, na etapie ostat-
nich szlifów, wykończania wystroju np. sceny
kamerальной czy choćby łazienek. Zdecydo-
waliśmy, by umywalki i blaty były w jasnych
kolorach, granitowe, będzie ich więcej niż do-
tychczas. A jednocześnie mamy problemy
z „Toską”. Poszczególne zespoły nie mają gdzie
ćwiczyć, jedne kończą próby, drugie zaczynają
w tych samych pomieszczeniach – wprowa-
dziliśmy więc ruchomy czas pracy, by nie wy-
najmować sal na mieście, co sporo kosztuje.
A przecież wciąż są w operze ekipy remonto-
we...

Z początkiem 2013 r. rozpoczną się przygoto-
wania do nowej premiery, a pamiętać musimy
i o tym, że za rok w listopadzie odbędą się
Łódzkie Spotkania Baletowe, związane progra-
mowo już na ostatni guzik. Trzeba też było
opracować plany na cały przyszły rok. I nie
mogę oprzeć się refleksji, że jako dyrektor ope-
ry trafiłem na nieprzewidywalny czas kryzysu.
Odbija się on na wielu sprawach. Jak wiado-
mo, środki na eksploatację to jeden zakres na-
szych starań, a budżet inwestycyjny to drugi.
W ubiegłym roku nie dostaliśmy ani złotówki

dzy. Straszą wylupane zewnętrzne schody, nie
lepsze są środkowe, warto by zmodernizować
windy. Ale za co? Musimy czekać, o czym pi-
sałem w „Kalejdoskopie” w październiku, na
kolejny dopływ unijnych pieniędzy. Nieprędko.
A wracając do budżetu na działalność w latach
najbliższych: jak zaplanować angaże solistów
i dyrygentów, skoro nie wiemy, jakimi finansami
będziemy dysponować?

Czeka nas także problem ze znalezieniem
środków na przyjęcie nowych artystów, bowiem
na czas remontu trzeba się było z częścią z nich
pożegnać, by racjonalizować wydatki. Trzeba
też myśleć o kosztach wyposażenia pracowni
w nowym budynku technicznym, np. bardzo
ważnej dla nas pracowni ślusarskiej, czy ob-
ciążeniu związanym z przeniesieniem spektakli
z Teatru im. S. Jaracza na naszą dużą scenę.
Najgorszy jest jednak kryzys psychiczny, który
może nas dopaść lada chwila. By teatr miał wy-
soki poziom, trzeba dużo grać. Dużo też grać,
żeby wszyscy mogli jakoś się z tego utrzymać.
Inaczej odejdą. Tymczasem słyszymy dookoła,
że będą ogromne cięcia w kulturze, choć mar-
szałek województwa, na szczęście, mówi mi co
innego. A przecież z poczuciem bezpieczeństwa
związana jest życiodajna energia niezbędna
w każdym twórczym działaniu...

Wojciech Nowicki, dyrektor Teatru Wielkiego

Więcej niż zapiski?

► Tomasz Cieślak

Wpadła mi w ręce poetycka książka Ludwika Gebła *Wędrowanie*. Z początku pogubiłem się w wielości szczegółów, anegdot i obrazów, w których centrum konsekwentnie lokuje się „ja” liryczne, raz jako bohater czy świadek zdarzenia, to znów (rzadziej) jako ktoś wypowiadający generalną refleksję o życiu i prawidłach świata. Owo „ja” obdarza przy tym Gebel wyrazistymi elementami własnej biografii. Tak zbudowany tom sprawia wrażenie czegoś na tyle intymnego, osobistego, że, jak mi się zdawało, nie ma w nim miejsca na dialog z czytelnikiem. Nie ma tego, co najistotniejsze, by czytelnik mógł się w wykreowanym świecie zmieścić – niedopowiedzenia, jakiejś luki, w którą można by wejść z własnym patrzaniem na świat, by skonfrontować je z autorskim, aby to autorskie zaakceptować, zanegować, a może jakoś przekształcić.

Pomyślałem, że odbiorca *Wędrowania* Gebła może być co najwyżej biernym świadkiem podróży i słuchaczem sentencji. Lhasa, Gujana Francuska, Brazylia, Esquibo, Saint-Laurent-du-Maroni, Surinam, Kajetur, Orinduk, Fos do Iguasu, Goa, Brahma Putra, Bajkał – nigdzie tam nie byłem i, szczerze mówiąc, zamiast poznawać te miejsca poprzez poetyckie zapiski, wolałbym zobaczyć je osobiście, by zbudować z nich i wokół nich własne emocje i doświadczenia, a może nawet bardziej generalne refleksje. Akt czytania czyichś zapisków, choćby lirycznie przekształconych i pomieszczonych w książce, jest czynnością wręcz nieprzyzwoitą, rodzajem podglądactwa. Zresztą i kształt graficzny tomu Gebła sugeruje, że to zbiór prywatnych notatek: krajobraz na okładce, dwie fotografie autora. *Wędrowanie* to zatem niemal prywatny album, przy-

padkiem powielony w książkowym nakładzie? Tak można by sądzić – przy pobieżnej, szybkiej lekturze.

Ludwik Gebel okazuje się twórcą zdecydowanie bardziej wytrawnym i samoświadomym warsztatowo, jeśli tylko wczytać się starannie i w pojedyncze wiersze, i – a może zwłaszcza – w kompozycję całości. Jakoś bowiem nie przystają, nie współgrają prosto z opisywanym tu wielkim światem wiersze skupione na wspomnieniu zapamiętanego drobiazgu sprzed lat, jakoś nie pasują też drobne liryki – refleksyjne notki. To musi wzmocnić czytelniczą ostrożność, to powinno prowadzić do poszukiwania sensów nieoczywistych. I albo okaże się, że autor nie zapanował nad kompozycją tomu, serwując jakiś dziwaczny przegląd różnorodności, albo, przeciwnie – te pozornie niepasujące do siebie elementy są częścią starannie przemyślanej większej całości. To właśnie przypadek *Wędrowania* Gebła. Poeta wykorzystał odwieczny topos życia jako podróży, ukazując je przez obrazki, szkice liryczne, migawki, by tak próbować objąć sensory głębsze i nieoczywiste. W połowie tomu został zamieszczony wiersz *Na szczęście* – który trzeba traktować jako tekst programowy. Czytamy w nim między innymi: „Nie wszyscy naraz / uogólniamy”, a dalej: „Ja wolę szczegóły przed ogólnikami / że takie dziś słońce / że taki dziś deszcz”. I jeszcze, na koniec: „Lubimy uogólnienia / z uczuciem / wypowiedane / (...) / Lubimy / nie wszyscy na szczęście / tak samo”.

Prawdziwy prztyczek w nos, prawda? Gebel wyraźnie wskazuje: wybieram szczegół, wbrew modzie i oczekiwaniom. Dopiero odbiorca powinien, jeśli chce, na tym szczególe zbudować własną refleksję. To technika przypominająca – mimo wszelkich (wielkich) różnic – japońskie haiku. Gebel proponuje przyglądanie się światu i ludzkiej kondycji, zaczynając od drobiazgu. Można na nim poprzestać, ale też można pójść dalej. *Wędrowanie* to udany – bo nieoczywisty, dający do myślenia tom.

Ludwik Gebel, *Wędrowanie*, Wydawnictwo Aula, Warszawa 2012.

Arlekin na cztery sceny

► Maria Sondej

Kosztym niemal 27 mln złotych zostanie wyremontowany Teatr Lalek Arlekin. Z funduszy unijnych otrzyma na ten cel 16,7 mln, resztę zapewni Urząd Miasta Łodzi. – *Tylko my spośród łódzkich teatrów nie mieliśmy kapitalnego remontu. Ostatni, o nieporównywalnie mniejszym zasięgu, przeprowadzono w 1978 roku* – mówi dyrektor Waldemar Wolański.

Budynek u zbiegu ul. 1 Maja i ul. Wólczańskiej powstał w 1902 r. według projektu Gustawa Landaua-Gutenberga. Organizowano w nim koncerty, występy rewiowe i wesela, w 20-leciu międzywojennym mieścił się tu Żydowski Dom Ludowy, który w czasie wielkich świąt był przekształcany w synagogę. Po wojnie gmach zasiedliły związki zawodowe, potem stał się własnością teatru. Od 1994 r. jest wpisany do rejestru zabytków jako cenny, czysty stylistycznie obiekt secesyjny. Wolański: – *Ale zabytkowa jest tylko fasada, środek był kilkakrotnie przebudowywany z pominięciem jakichkolwiek zasad konserwatorskich. To nam bardzo ułatwia zadanie, bo teraz cały środek będzie stworzony od nowa, nienaruszone zostaną tylko zewnętrzne mury.*

Po remoncie teatr będzie miał nie jedną, a cztery sceny: dużą, kameralną, studyjną i salę prób, okazjonalnie zmienianą w salę widowiskową. Główna scena zostanie inaczej zlokalizowana: nie w rogu budynku, jak obecnie, lecz w jego środkowej części, gdzie teraz jest wewnętrzne podwórko. Dzięki temu uzyska się dodatkową przestrzeń z boków sceny, pod spodem i nad nią. – *Będziemy mieli głęboką, trypoziomową zapadnię, która pozwoli na przykład pojawić się nagle na środku sceny... czarnoksiężnikowi. Potężny komin i dwie kieszenie po bokach sceny sprawią, że dekoracje będzie można przesunąć w dowolnym kierunku i błyskawicznie znikną z oczu widzów.* Zmiana dekoracji w trakcie przedstawienia nie była dotąd możliwa.

To nie koniec nowości technicznych: będą windy towarowe, reflektory najnowszej generacji, cyfrowy dźwięk

Taki pejzaż

Na wyprawę...

przez historię w czasie wakacji wybrali się mieszkańcy Smardzewic, młodzi i starzy, lokalni dziennikarze, historycy, etnografowie, aktorzy i grupy rekonstrukcyjne. Trasa wiodła daleko w głąb dziejów wsi położonej malowniczo nad Zalewem Sulejowskim. A u celu – wspólne działania miejscowej społeczności, odkrywanie historii regionu, a przede wszystkim zaciekawienie młodzieży dziedzictwem i patriotycznymi tradycjami małej ojczyzny. Imprezę „Wehikuł czasu – 600 lat Smardzewic” pomógł sfinansować Łódzki Dom Kultury. To była wyprawa absolutnie niezwykła. W trzech punktach wsi uczestnicy odegrali sceny przypominające o ważnych dla niej momentach: objawienie patronki Smardzewic – św. Anny – Wojciechowi Głowie w 1620 roku (błonia tuż za klasztorem), pacyfikację wsi za działalność patriotyczną przez wojska carskie w 1906 roku (dzieńziniec kościoła św. Anny) i dożynkową wizytę prezydenta Ignacego Mościckiego w 1929 roku (korowód spod klasztoru na błonia nad Pilicą). Żeby te finałowe prezentacje się udały, trzeba było się solidnie przygotować – przede wszystkim zebrać informacje. Młodzież spotykała się ze starszymi, aby wysłuchać ustnych relacji przodków. Pomagali lokalni historycy i dokumenty zachowane w kronikach klasztornych, a nawet oryginalne teksty dożynkowych przemówień. Ta wyprawa w historię odbyła się przy wsparciu najnowszych technologii i narzędzi PR. Powstała bowiem strona internetowa Smardzewic, na której na bieżąco umieszczano informacje uzyskane podczas przygotowań. Założony został także profil na Facebooku. Trudno doprawdy wyobrazić sobie lepszy sposób na zintegrowanie lokalnej społeczności i edukację młodych pokoleń, a przy

Taki pejzaż

tym zaszczepienie w nich szacunku dla rodzinnej ziemi.

Wiadomo, że diabeł...

w swoich niecnym knowaniach czasem wyręcza się niewiastą. Ale bywa na szczęście i tak, że czasem udaje się czarta wykorzystać w słusznej sprawie. Stało się tak w Piotrkowie Trybunalskim, prastarym grodzie, w którego historię mocno zaplątane są siły nieczyste. A owym zbożnym zadaniem wziętym na barki przez Miejską Bibliotekę Publiczną jest kształcenie młodych, przekazywanie im najstarszych treści o rodzinnej ziemi. I do tego najlepszy okazał się właśnie diabeł. Ważne kulturowo i historycznie materiały przybrały zatem postać wydanej w atrakcyjnej formie literackiej i graficznej – chciałyby się powiedzieć – pachnącej siarką książki „Diabły, czarty i czarownice. Legendy o Piotrkowie”. Proces dydaktyczny finansowo wsparł Łódzki Dom Kultury, a poglądowo wspomagają oryginalne ilustracje oraz dołączony do wydawnictwa rysunkowy plan piotrkowskiego grodu z zaznaczonymi miejscami akcji poszczególnych 12 opowieści. Dzieło zwiędziała uroczyście promocja książki, podczas której ujawniły się jej autorki. Wysłuchano najlepszych fragmentów w interpretacji miejscowej regionalistki. Mamy zatem nową jakość, bo dotąd, jak twierdzą pomysłodawcy, publikacje tego rodzaju adresowane były wyłącznie do czytelników dorosłych – pisane archaicznym, niezrozumiałym dla młodego pokolenia językiem. Wreszcie się to zmieni. Gdy młody piotrkowianin, świadomy dziejów swego miasta i obznajomiony z lokalnym bestiariem, zostanie nawiedzony przez jakieś rogate indywiduum, nie złęknie się, nie stropi, tylko puści wiązanek: „Spoczko, kolo wrzuc na luz, o mojej duszy możesz zapomnieć”.

Bogdan Sobieszek

(daje nieporównywalnie większy efekt teatralnej magii niż płaski dźwięk analogowy).

Zabudowanie podwórka pozwoli również uzyskać dodatkowe magazyny, głównie na elementy scenografii. Wolański: – *Każdy tytuł grany jest co najmniej 70-100 razy, czyli przez 3-4 lata. W tej chwili mamy w repertuarze 20 pozycji, po remoncie będzie ich zapewne więcej. Gdzieś te dekoracje trzeba trzymać!*

Remont poprawi także warunki pracy zespołu i komfort widzów. Sale będą klimatyzowane. Zamontowane zostaną wygodniejsze fotele. Pojawi się więcej toalet, winda dla niepełnosprawnych i odpowiednie podjazdy. Bardzo potrzebne, bo do teatru lalek często przyjeżdżają dzieci na wózkach.

W „nowym” budynku teatr zyska miejsce na prezentowanie swoich archiwalnych lalek i rekwizytów. Będą pokazywane w sali kameralnej (na parterze) lub studyjnej (w podziemiach), a we foyer znajdzie się duża, przeszklona gablota, do której trafią najcenniejsze eksponaty.

W związku z remontem teatr musi odwołać najbliższe „Ferie z Arlekinem” – prowadzone od 30 lat zajęcia dla dzieci. Nie odbędzie się też marcowy Festiwal Solistów Lalkarzy. Ponadto organizowana od dwóch lat raz w miesiącu akcja „Niedziela w Arlekinie”, kiedy dzieci wraz z rodzicami są oprowadzane po całym teatrze, potrwa do końca roku i będzie wznowiona po remoncie. Najbliższy sezon z konieczności zapowiada się mniej atrakcyjnie. Z powodów finansowych uboższy był także w tym roku Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych TrotuArt. – *Zaproponowałem miastu, by w przyszłości imprezę przenieść z września na lipiec i połączyć ze Świętem Łodzi. Jeśli nasza propozycja zostanie przyjęta, TrotuArt odbędzie się także w czasie remontu, bo przecież rozgrywa się na ulicy – zapowiada dyrektor Wolański. Ma zamiar wychodzić ze swoim teatrem na ulicę również z mniejszymi akcjami. – Będę się starał, żeby przez dwa lata o nas nie zapomniano*

W czasie remontu Arlekin nie zamierza pauzować. Biura i administracja przeniosą się do willi Geyera, a spektakle będą grane w sali widowiskowej przy ul. Piotrkowskiej 282a, w siedzibie Zespołu Pieśni i Tańca „Harnam”. Zespół ma własne kierownictwo, ale od czterech lat jest w strukturze teatru Arlekin (tylko w ten sposób można go było uratować przed likwidacją).

Prace remontowe rozpoczną się w marcu 2013 r. Ostatnią premierą w starym budynku będzie „Tymoteusz

wśród ptaków” (styczeń) w reżyserii byłego dyrektora Arlekina – Stanisława Ochmańskiego. Otwarcie teatru po remoncie ma nastąpić w grudniu 2014 r. i wtedy planowane są także obchody spóźnionego o rok jubileuszu 65-lecia.

Dyrektor Wolański nawet prywatnie nie chce mówić o repertuarze „otwarcia”. – *Próby zaczniemy za dwa lata, do tego czasu może się tyle wydarzyć... Ale obiecuję, że będzie widowiskowo. Przecież będziemy mogli wystawiać wszystko, co nam się zamarzy. Szykujemy parę niespodzianek. Magiczne lustra, dziwne rzeźby...*

Mogę ujawnić, że nie będzie to jedno premierowe przedstawienie, lecz... cztery! Wśród nich na pewno znajdzie się coś dla dorosłych.

Dyrektor Wolański właśnie otrzymał nominację na kolejne pięć lat. Może skupić się na remoncie i przyszłej działalności teatru. – *Po remoncie będę miał przynajmniej dwa lata, żeby się tym teatrem nacieszyć i zaproponować nowy model działania, bo przy zwiększonych przestrzeniach i możliwościach technicznych grzechem zaniedbania byłoby, gdybyśmy tego nie wykorzystali.*

Foto: Małgorzata Szafrąńska, z cyklu *Listopad*

Poniewczasie

► Aleksandra Talaga-Nowacka

Co to jest „niewczesność”? Wg Fryderyka Nietzschego – „działanie wbrew naszemu czasowi i przez to na korzyść czasu, który przyjdzie”. O tym miała być wystawa w ms², a jest tylko częściowo.

Wiadomo, że trwa właśnie kryzys – przede wszystkim ekonomiczny, ale i kryzys kultury europejskiej. Co będzie z naszymi ideami, cywilizacją, technologiami? Nie wiadomo. Na takie niepewne sytuacje chętnie reagują artyści, sugerując, co powinniśmy robić lub choćby czego możemy oczekiwać.

Dzięki prezentacji w muzeum zbiorowo przygotowują nas na nowe czasy: uczą zachowań przydatnych w „przyszłym życiu” i przestrzegają przed mającymi nadejść zdarzeniami.

Zapewne ludzkość będzie się coraz bardziej buntowała i coraz agresywniej występowała – przeciw obecnej rzeczywistości lub w jej obronie, co może sugerować dzieło Jeremie Boyarda – przecięta i zgnieciona policyjna barierka, albo „Republika” Mohameda Bourouissy – zdjęcie z rewolty czarnoskórych Francuzów. Ta druga praca sugeruje też rozpad zjednoczonej Europy – podział na „republiki” kierujące się własnymi interesami. Wzmocnienie roli narodów w zamian za uniwersalizm Unii Europejskiej dostrzega Jens Haaning – którego wielka duńska flaga zawisła poza przestrzenią wystawy, na elewacji muzeum.

A może przeciwnie – czekają nas wielkie migracje: ludzie z różnych krajów i kręgów kulturowych będą się mieszać w jeszcze większym stopniu niż dziś. Dlatego już teraz musimy się uczyć tolerancji – bez niej wspólne życie będzie

nieznośne. W filmie Wendeliena van Oldenborgha pada zdanie „odrzuć człowieka to stan ślepoty”.

Inni widzą przyszłość jako powrót do przeszłości. „Po ropie”, czyli wtedy, gdy wyczerpią się bogactwa naturalne, według Tamasa Kaszasa nastąpi nowe niewolnictwo i odwrót do ludowej mądrości. Zamiast nowych technologii – prymitywne, ale sprawdzone przez wieki narzędzia. Albo nie sprawdzone, tylko wymyślone ad hoc, w miarę potrzeb, z tego, co już mamy: np. taborety przywiązane do nóg, by przejść przez kałuże (Ahmet Ögüt).

Gdy dotychczasowa cywilizacja upadnie, ratunku trzeba będzie szukać w naturze: nie tylko korzystając z jej darów – roślin, nasion, orzechów, jak w „Głodowym jedzeniu” (Aniko Lorant & Tamas Kaszas), ale też z jej sposobów na przetrwanie. W filmie Alexandra Komarowa pracownik szklarni oprowadza wycieczkę, tłumacząc, jak radzą sobie rośliny, np. zbierają w liściach wodę deszczową, którą same się później podlewają albo jedna roślina wspina się po drugiej, by dotrzeć do światła, przy okazji niszcząc tę, którą wykorzystwała. To zarazem nauka funkcjonowania w nowych warunkach. Jedna z oprowadzanych kobiet, Białorusinka, mówi o etapach przystosowywania się imigranta do życia w obcym kraju: od zaciekawienia, przez negację, po miłość do drugiej ojczyzny.

Film duetu KwieKulik pt. „Supermarket” z 1981 roku, dotyczący kwestii nierówności ekonomicznych, zyskał na wystawie nową wymowę. Kobieta i mężczyzna a to wkładają do wózka produkty, a to je wyjmują. – *Odlóż to.*

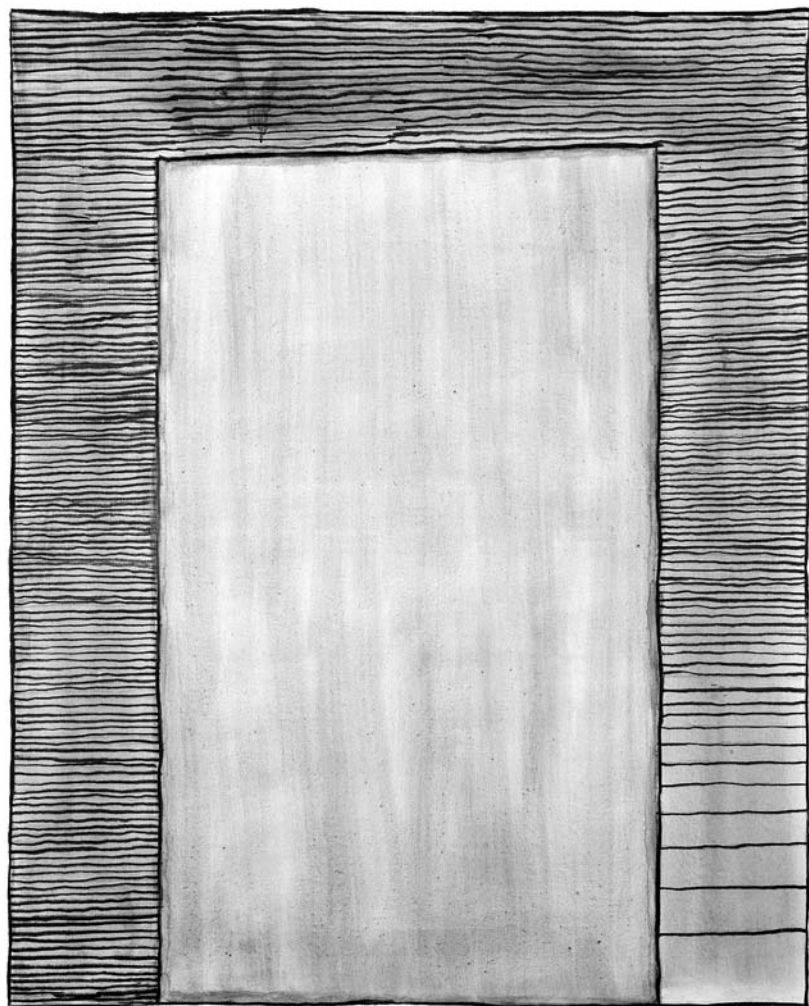
– *Przyda się.* Trudno zdecydować, co rzeczywiście może być nam potrzebne w nadchodzącej przyszłości, a co będzie zbędnym obciążeniem.

Czy spodziewany upadek cywilizacji, a zatem także konwenansów, będzie naszym przekleństwem czy może szansą? W filmie Agnieszki Kalinowskiej młodzi ludzie w wyjściowych ubraniach prowadzą wymuszone konwersacje w eleganckiej restauracji. Gdy ją opuszczają, z offu słychać słowa „o kur...”, „chu...”. Wreszcie są naturalni.

Pokaz, choć ciekawy i dobrze zaaranżowany (ścianki jakby z desek europalet, wśród których

człowiek czuje się jak towar do przehandlowania), trochę mnie zawiódł. Spodziewałam się nowych odkryć na miarę awangardowych utopii, a zobaczyłam to, co dziś oczywiste, o czym wiele się mówi i pisze – nie dostrzegam zatem „działania wbrew czasowi”, raczej z jego duchem. Mam wrażenie, że wystawa jest nieco spóźniona. Gdyby tak pokazano ją przed kilkoma laty...

„Niewczesne historie” – wystawa w ms². Kuratorzy: Joanna Sokołowska, Jarosław Lubiak, architektura: Krzysztof Skoczylas. Czynna do 2 grudnia.

■ GALERIA KALEJDOSKOPU

90 LAT: Stanisław Fijałkowski, 31 X 2011, – wystawa w Galerii Re:Medium (do 24 XI)

Władysław Strzemiński wrócił do parku Sienkiewicza! Znow pojawił się w Ośrodku Propagandy Sztuki, w którym często bywał, zresztą – kto tam nie bywał? W Ośrodku odbyła się wystawa „Dekonstrukcja utopii” i – na prawo od wejścia zobaczyłem rzadko pokazywany, miniaturowy obrazek Strzemińskie-

choć kilka prac było zupełnie niepotrzebnych, na przykład... no, mniejsza, ważniejsze są te, dla których warto było kupić bilet. Dobre w niej było to, że... Tak, dobra była aranżacja przestrzeni, stelaże, specjalne konstrukcje dla prac, nawet tabliczki z podpisami, a przede wszystkim prawdziwe „warszawskie” rusztowanie, na

Strzemiński w parku Sienkiewicza

go. Krótkie przedstawienie, scena z brukowanej kolorowo ulicy, mężczyzna z bukietem kwiatów zmierza ku domom, nad którymi obłoki – dymy z kominów. To „Pejzaż z autoportretem” z 1929 roku, namalowany akwarelą w pamiętniku jednej z uczennic szkoły w Koluszkach, w której nauczycielem był Strzemiński. Ucieszyłem się jak wtedy, gdy wpadała mi w ręce książka „Awangarda w Szczekocinach”, wydana przez tamtejszy zespół szkół, w której zamieszczono reprodukcje prac z pamiętnika Janiny Wojtasińskiej: obrazki malowane przez Strzemińskiego i Katarzynę Kobro. Ja wiem, najważniejsze są „Kompozycje architektoniczne” albo „Powidoki”, dzieła kanoniczne – i słusznie. Ja jednak najbardziej lubię rzeczy nieoczywiste, kurioza, małe, błahe, nieznane. I uczucie zdziwienia, że tu mieniąca się, pulsująca żółcieniami „Kompozycja unistyczna” nr 6, a w pamiętniku – jamnikowaty kundelek chlepcący wraz z kotkiem mleko z miseczki.

Dalsza część wystawy równie zaskakująca,

którego szczyście spoczął obraz Jakuba Ciężkiego zatytułowany „Rusztowanie I”.

Widuję czasem tak urządzone wystawy i zastanawiam się, co jest dla odbioru sztuki lepsze? Jedyne ja i obraz? Ja, obraz i komentarz, np. na ścianie? Ja i obraz w scenografii, w przestrzeni, kolorze, świetle? Wiem jedno – pracom pokazanym, poddanym „Dekonstrukcji”, „scenograficzne” dzieło Grzegorza Małeckiego nie zaszkodziło.

A właśnie. „Dekonstrukcja utopii” zgromadziła prace artystów, którzy w taki czy inny sposób w ową utopię byli – są – zaangażowani, jak jej twórcy, piewcy, wyznawcy czy tylko z szacunkiem do tej tradycji się odnoszący. Konstruktywizm, bo to on został poddany analizie, zakładał przebudowę, budowę nowego świata, nowego widzenia, nowej przestrzeni opartej na formie.

Czy ta wiedza ma dla mnie znaczenie? – zastanawiałem się, chodząc wśród prac (o, jaki ładny obraz Kajetana Sosnowskiego!!!). Czy interesu-

jące jest pytanie, skąd brała się (bierze) lewicowość awangardy? Co daje mi wiedza, że malarz Sasnal ma bardzo określone poglądy polityczne? (Pod sufitem wisiał jego obraz „Wielka płyta”). Nie wiem.

Bardzo spodobał mi się kolisty obraz Wiesława Łuczajana namalowany wprost na ścianie, przecięty na pół czarnym prostokątem – pilastrem, który w tym miejscu był od zawsze. Stałem przed nim i cieszyłem się, że ktoś namalował taki obraz. Do momentu, w którym nie dowiedziałem się, że artysta maluje cykle „Zagrożenia” (np. wycinanie lasów tropikalnych, wyż demograficzny) i „Polak statystyczny” – ten zaś „dotyczy stosunku Polaków do kary śmierci, seksu, religii, bogactwa...”, a obrazy przybierają postać

„typowych statystycznych wykresów kołowych lub słupkowych”. I magia przysła.

Swój czar – mimo upływu lat – zachowały za to obrazy Andrzeja Sadowskiego pokazane na wystawie retrospektywnej w Galerii Kobro ASP w Łodzi. Zawsze je lubiłem i zawsze podziwiałem warsztatową biegłość malarza, prawdziwego piewcy cywilizacji Zachodu. Przyznam jednak, że kiedyś robiły na mnie większe wrażenie – te „zagraniczne”, rzecz jasna. Miały w sobie czar klasycznych Bondów 007 – z Connerym albo Moorem. Filmów przekolorowanych przez Technicolor albo wtedy mało dostępnych czasopism, „Paris Match” na przykład, którego reklamy produktów „luksusowych” pamiętam do dziś, a dziś mam ich potąd w każdym sklepie.

Maciej Cholewiński

■ FOTOGALERIA

Foto: Małgorzata Szafranśka, z cyklu *Listopad*

Wolność!

Janina Perlińska-Szebesta

Moda to środek komunikacji i ekspresji, to także sposób życia i wolność wyrażania siebie... To magia, która swą irracjonalną siłą wciąż nas uwodzi.

Trend goni trend, a my musimy się w tym odnaleźć. Nie można pozostać modowym abnegatem, ale należy mieć swój głos w tej sprawie. Indywidualny punkt widzenia – to jest to!

W gminie Bielawy

► Monika Nowakowska

To jeden z najpiękniejszych zakątków naszego województwa, raj dla miłośników dziewiczej przyrody, zabytków architektury i historii. Najdalej wysunięta na zachód gmina powiatu łowickiego rozciąga się wzdłuż drogi 703 łączącej Łęczycę z Łowiczem, z Łodzi dojechać tam można przez Piątek. Warto, gdyż przez Bielawy przebiegają liczne szlaki rowerowe i konne, pomagające turystom odkryć urodę malowniczych siedlisk pradoliny Bzury i Neru. Wszystkie te walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe doceniła Unia Europejska, włączając większość terenów gminy Bielawy w Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000. Szlaki kierują także do zabytkowych kościołów, średniowiecznych grodzisk i siedzib rodowych m.in. Grabskich, Zawiszów, Sobockich, Walewskich...

Fortepian premiera

Kierując się na północny zachód od wsi Bielawy, po 11 km dojedziemy do Borowa, wielkiego majątku ziemskiego, miejsca urodzin wybitnego ekonomisty, ministra skarbu i dwukrotnego premiera rządu II Rzeczypospolitej – Władysława Grabskiego (1874-1938). Grabscy zarządzali Borowem od lat 50. XIX wieku do drugiej wojny światowej, na początku XX wieku wznosząc tu murowany, parterowy dwór przykryty mansardowym dachem. Budynek został przebudowany w latach 20. minionego wieku w modnym wówczas „stylu dworkowym”, powstał wtedy rozległy park krajobrazowy, dzieło Leona Danielewicza. Po 1945 roku gospodarstwo (zadłużone!) przejął skarb państwa. Zorganizowano

tam 380-hektarowe przedsiębiorstwo rolne. Od 2000 roku majątek dzierżawi spółka BORLAND Gospodarstwo Rolno-Rybackie, które prężnie działa na 440 hektarach. W dobrym stanie znajduje się także dwór.

– *Dbam jak mogę o to piękne miejsce i związane z Grabskimi pamiątki* – mówi Zbigniew Nyga, prezes BORLANDU, który mieszka tu od 1963 roku. – *Halina Ostrowska-Grabska wykonała dwa medale z popiersiami Władysława Grabskiego i jego brata Stanisława, które wiszą w sieni. Ale najcenniejszą pamiątką po ojcu polskiej złotówki, jak nazywa się premiera, jest fortepian, który po 60 latach tułaczki szczęśliwie powrócił do Borowa. Może będzie to zaczątek muzeum Grabskich?*

W 2004 roku spółka przeprowadziła generalny remont elewacji wraz z wymianą dachu, dzięki czemu budynek robi imponujące wrażenie. Na fasadę frontową „spogląda” pomnikowy Władysław Grabski, dzieło Mariana Koniecznego, profesora krakowskiej ASP, zachwyconego Borowem. – *Przywracanie pamięci o rodzinie Grabskich zaczęło się od sympozjum historycznego zorganizowanego w 1988 roku, sześć lat później szkoła podstawowa w Borowie, ufundowana w międzywojniu przez premiera, odzyskała jego imię* – opowiada prezes BORLANDU. Biografię premiera przygotowuje profesor Andrzej Maria Drozdowski. Od kilku lat rodzina Grabskich czyni starania o odzyskanie dworu.

Sobótki w Sobocie

Około 12 km na wschód od Borowa znajduje się inne gniazdo rodowe – położona na północ-

nym brzegu Bzury Sobota, miasto Doliwitów-Soboczek, sprawujących znaczące urzędy królewskie w XV-XVI wieku, z Sobotą związani byli także Zawiszowie Czarni. Ci pierwsi zbudowali tu renesansowy dwór obronny, który August Zawisza Czarny postanowił w połowie XIX wieku przebudować na istniejący do dziś neogotycki zamek. Być może inspiracji dostarczyła mu zachowana w obrębie murów sześcioboczna

Posiadłość Zawiszów Czarnych w Sobocie

Foto: MONIKA NOWAKOWSKA

wieża z gotyckim układem cegieł, pozostałość po średniowiecznej warowni? Ulicą Warszawską dojedziemy do romantycznego parku krajobrazowego, dzieła Walerego Kronenberga, na terenie którego na lekkim wzniesieniu został ulokowany niewielki zamek z czerwonej cegły.

O ile jednak porośnięty różnymi gatunkami roślin i drzew park zachęca do zwiedzania, o tyle stan zamkowych murów przygnębia. To tu w 1809 roku przyszedł na świat i wychowywał się Artur Zawisza Czarny, bohater powstania listopadowego. Ruinami są także budynki gospodarcze w sąsiedztwie: zabytkowy spichlerz i gorzelnia wraz z niemiecką maszyną parową z 1902 roku, rdzewiejącą wśród zieleni. To wspomnienie po produkcji spirytusu, a następnie piwa, jaką uruchomił w Sobocie August Zawisza, po wojnie funkcjonowała tu natomiast gorzelnia podlegająca spółce w Walewicach.

Główną atrakcją Soboty są sobótki – noce świętojańskie odbywające się podczas letniego przesilenia słońca z 23 na 24 czerwca. Organizuje je Urząd Gminy Bielawy razem z lokalnymi stowarzyszeniami. Rzucaniu wianków do Bzury towarzyszą występy łowickich kapel ludowych i miejscowych zespołów dziecięcych.

Apartamenty dla Napoleona

Zaledwie kilka kilometrów dzieli Sobotę od Walewic, kojarzonych ze słynną panią Walew-

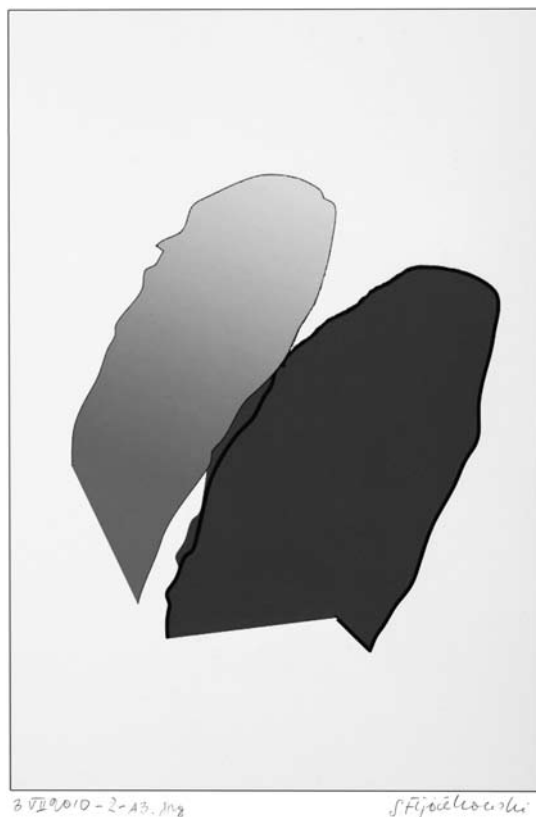
ską-d'Ornano, kochanką Napoleona Bonaparte. Warto przemierzyć tę trasę nie tylko dla klasycystycznego pałacu i parku krajobrazowego należącego do spółki Stadnina Koni Walewice. W pierwszych dniach września 1939 roku we wsi rozegrała się jedna z ważniejszych potyczek w ramach bitwy nad Bzurą, upamiętnia ją pomnik 17. Pułku Ułanów Wielkopolskich, walczących pod wodzą rotmistrza Michała Gutowskiego. W Walewicach poświęcono im monumentalny nieoszlifowany kamień, ciała poległych pochowane są na cmentarzu w Bielawach. W 70. rocznicę bitwy planowana była rekonstrukcja historyczna, która niestety nie doszła do skutku, za to w każdą drugą niedzielę września pod pomnikiem gromadzą się miłośnicy historii z całego województwa. Obowiązkowym punktem zwiedzania Walewic jest wizyta w stadninie koni, słynącej z hodowli angloarabów. Dla koni wykorzystuje się klasycystyczne budynki gospodarcze z przełomu XVIII i XIX wieku, dawniej pełniące funkcję np. krochmalni, przebudowane na stajnie i hale wybiegowe. Turyści mogą przenocować w starej wozowni. W samym pałacu wynajmowane są natomiast luksusowe apartamenty, w tym sypialnia z zachowanym wyposażeniem sprzed dwustu lat, specjalnie przygotowanym na podejmowanie Napoleona przez Marię Walewską.

Trzy kilometry na południe od Walewic

znajduje się siedziba gminy – dawniej miasto, obecnie wieś Bielawy. Prawa miejskie Bielawy straciły w 1870 roku, w ramach restrykcji po powstaniu styczniowym. Świadectwem dawnej świetności tej miejscowości jest XV-wieczny kościół pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny i św. Józefa, ciekawy przykład lokalnej odmiany gotyku, zwanego mazowieckim. Elewację świątyni wyremontowano w latach 2003-2010 za pieniądze ze składek parafian i z Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi. Obecnie w bielawskiej świątyni remontowany jest późnobarokowy XVIII-wieczny ołtarz główny przy wsparciu finansowym Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi.

Jedyną instytucją kultury na tych terenach jest Gminna Biblioteka Publiczna w Bielawach. Można tam skorzystać z darmowej czytelnicy internetowej, funkcjonującej od 2004 roku w ramach programu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

IKONKA. Biblioteka dysponuje ponad 18 tysiącami woluminów, oprócz wypożyczania książek organizuje spotkania z ciekawymi ludźmi i konkursy o tematyce bibliotecznej. Zważywszy na interesującą historię gminy, liczne zabytki, w tym przykłady budownictwa Księżaków łowickich, dziwi brak muzeum regionalnego, domu kultury czy innego lokalnego podmiotu aktywizującego i promującego na przykład folklor. Być może pomocna w tym względzie okaże się przynależność Bielaw do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Polcentrum, od 2006 roku zrzeszającego sześć sąsiadujących ze sobą gmin: oprócz Bielaw także Domaniewice, Głowno, Ozorków, Piątek i Stryków. Gminy te wzajemnie się wspierają i motywują do działania, także w zakresie pozyskiwania środków unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

■ GALERIA KALEJDOSKOPU

90 LAT: Stanisław Fijałkowski, 3 VII 2010
– wystawa w Galerii Re:Medium (do 24 XI)

• N A G R O D Y • N A G R O D Y • N A G R O D Y •

- Prezydent RP Bronisław Komorowski przyznał Złote Krzyże Zasługi: **Marcelowi Szytchelmo- wi, Januszowi Kopczyńskiemu, Marii Koreckiej-Soszkowskiej, Ewie Piaseckiej i Bogusławowi Pi- kale**. Srebrne Krzyże Zasługi: **Elżbiecie Aleksan- drowicz i Urszuli Kryger**.
- Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bog- dan Zdrojewski uhonorował Medalami „Zasłużo- ny kulturze – Gloria Artis”: srebrnym – **Jarosława Suchana, Marka Wagnera i Andrzeja Szadkow- skiego**, brązowym – **Andrzeja Wichrowskiego, Ur- szulę Kryger i Andrzeja Bednarka**. Nagrodami mi- nistra za całokształt dorobku uhonorowano: **Janusza Zagrodzkiego** oraz **Mieczysława Lewandowskie- go**.
- Ministerialne Honorowe Odznaki „Zasłużony dla Kultury Polskiej” otrzymali: **Maciej Bargielowski, Piotr Bigos, Małgorzata Błaszczyk, Elżbieta Cie- ślak, Tomasz Gołębiowski, Joanna Kantyka, An- drzej Kostrzewski, Halina Młodecka, Paulina Na- rolewska-Taborowska (ŁDK), Krystyna Potocka-Su- walska, Barbara Rosińska, Kinga Siekierska, Mag- dalena Świątczak (ŁDK), Urszula Tracz, Beata Bar- bus, Grażyna Bolimowska, Agata Papierkowska, Jolanta Pietraszewska, Małgorzata Skwarek-Gałę- ska, Monika Tabowska, Dorota Tarnowska**.
- Prezydent RP uhonorował medalami za długolet- nią służbę: złotym – **Cezarego Kanara, Janinę Tyl- man i Bogdaną Parzyjąłę**, srebrnym – **Annę Ko- ralczyk i Elżbietę Stefankiewicz**, brązowym – **Seba- stiana Snurskiego i Monikę Tabowską**.
- Marszałek Województwa Łódzkiego przyznał na- grody osobom zasłużonym dla rozwoju kultury w re- gionie. W kategorii osobowość otrzymali je: **Konrad Bukowian, Justyna Wasilewska, Joanna Woś, Mag- dalena Ziółkowska**, w kategorii całokształt dzia- łalności: **Henryk Adamczyk, Andrzej Białkowski (ŁDK), Dorota Berbelska, Andrzej Cieślik, Zenon Kowalski, Ewa Jabłońska, Danuta Trzcńska**. Na- grodę specjalną „Regio Kultura” przyznano **Muzeum Sztuki**, a nagrodę specjalną „Gmina – w centrum kul- tury” – **Gminie Aleksandrów Łódzki**.
- Nagrody Prezydenta Miasta Łodzi otrzymali: **Ma- teusz Błazejewski, Danuta Ciechańska, Elżbieta Czarnecka, Konrad Czernielewski, Bożena Gaw- ryszczak, Jan Głowacki, Elżbieta Kusińska (ŁDK), Grzegorz Kuran, Małgorzata Miruch-Góra, To- masz Nowak, Małgorzata Obuchowicz, Cezary Pawlak, Marta Pietranek, Bogdan Sałaciński, Piotr Tarnowski**.
- Na tegorocznym Łódzkim Przeglądzie Teatrów Amatorskich nagrodę za najlepsze przedstawienie przyznano **Teatrowi Gęsi i Róże** z ŁDK za spektakl „Księżyc i magnolie” (także nagroda za zbiorową kre- ację aktorską). Laury otrzymali też: **Teatr California** z ŁDK za spektakl „R&J” i **Piotr Maszorek**, reżyser tego przedstawienia. Nagrody aktorskie przypadły: **Patry- cji Przybylskiej, Annie Ćwiklik i Remigiuszowi Pi- larczykowi**.
- Nagrodę łódzkich uczelni wyższych Honor Acade- micus odebrał **Jacek Grudzień**.
- Akademia Sztuk Pięknych uhonorowała nagrodą Amicus Academiae **Norberta Zawiszę**.
- Komisja IV Ogólnopolskiego Konkursu Komedio- pisarskiego „Komedioopisanie” przyznała pierwszą na- grodę **Michałowi Kmiecikowi** za sztukę „Nam nie jest wszystko jedno krótki film zaangażowany kome- dia wesoła ogromnie przez to smutna albo na od- wrót”, drugą – **Radosławowi Paczosze** za sztukę „Wi- zyta”, trzecią – **Josephowi Hertensteinowi** za „Mer- ry Christmas, Justin!”. **Jarosław Jakubowski** otrzymał laur za najbardziej filmowy utwór (ufundowany przez Piotra Dziecioła) – „Zdjęcia próbne”.
- Czwarty Międzynarodowy Konkurs Kompozy- torski im. Grażyny Bacewicz w Łodzi wygrała **Isabel Urritia**. Trzecie miejsce przypadło absolwentowi łódzkiej Akademii Muzycznej – **Grzegorzowi Duch- nowskiemu**.
- Nagrodę za osiągnięcia w roku akademickim 2011/2012 dla najlepszego kwartetu smyczkowego studentów Akademii Muzycznej w Łodzi otrzymał ze- spół **Avvivando** pod kier. Tomasza Bartosiaka.
- Podczas 23. Międzynarodowego Festiwalu Komik- su i Gier w Łodzi **Paweł Piechnik** otrzymał za komiks „Link” Grand Prix konkursu na krótką formę komiksow- ą. Za najlepszy album komiksowy ostatniego roku publiczność uznała „Czasem”, którego autorami są **Grzegorz Janusz i Marcin Podolec**, a wyróżnionym wydawcą została **Centrala** z Poznania.
- Z okazji swojego 30-lecia magazyn „Fantastyka” (obecnie „Nowa Fantastyka”) otrzymał „Doktorat Hu- moris Causa”, czyli nagrodę im. Papića Chmiela.

WIELKI

pl. Dąbrowskiego
tel. 42 633 99 60

Kasy czynne: wt.-sob. 12-19, n. 15-19
(w miejscach wystawiania przedstawień - tylko w dniu spektaklu, na dwie godz. przed jego rozpoczęciem)
tel. 42 633 77 77 (na czas remontu w Domu Aktora, ul. Narutowicza 43)
Teatr jest przygotowany do przyjęcia osób niepełnosprawnych

W Teatrze im. S. Jaracza
ul. Jaracza 27

• **Giuseppe Verdi**
TRAVIATA
reż. G. Countance
choreogr. E. Wesolowski
4 XI g. 18.30

• **Gray Veredon, Franz von Suppé,**
Michael Nyman
ZIEMIA OBIECANA
choreogr. G. Veredon
widowisko baletowe
8 XI g. 18.30

W kościele Wniebowzięcia NMP
pl. Kościelny

• **KONCERT MUZYKI SAKRALNEJ**
9 XI g. 19

W archikatedrze św. Stanisława Kostki
ul. Piotrkowska 265

• **KONCERT PAMIĘCI ŁÓDZKICH**
ARTYSTÓW
17 XI g. 19.30

W Filharmonii Łódzkiej
ul. Narutowicza 20/22

• **VA, PENSIERO - NAJPIĘKNIEJSZE**
CHÓRY OPEROWE

reż. i kier. muz. W. Sutryk
24 XI g. 19

• **GALA OPEROWA**
25 XI g. 19
kier. muz. R. Silva

MUZYCZNY

ul. Północna 47/51
Kasa czynna: wt.-pt. 11-18.30,
sob. 12-18.30, n. 15-18.30,
w dniu spektaklu do 16.30
tel. 42 678 35 11 w. 319
i tel. kom. 502 396 544

• **Jacek Bończyk, Zbigniew Krzywański**
ZORRO
reż. J. Bończyk
musical dla dzieci
4 XI g. 11 i 17 - premiera
6, 7, 8 XI g. 10

• **KONCERT Z OKAZJI ŚWIĘTA**
NIEPODLEGŁOŚCI
10 XI g. 18

• **Richard Strauss**
SALOME
reż. M. Weiss
spektakl Opery Bałtyckiej
13 XI g. 20

• **STOMP**
koncert brytyjskiego zespołu
taneczno-perkusyjnego
15 XI g. 19
16 XI g. 17 i 20.30

• **Mitchell Leigh**
CZŁOWIEK Z LA MANCHY
reż. W. Zawodziński
17 XI g. 18.30
18 XI g. 17

• **KENGISHU KAMUI**
pokaz walki japońskim mieczem
21 XI g. 18.30

• **Franz Lehár**
WESOŁA WDÓWKA
reż. Z. Macias
22, 23 XI g. 18.30

• **KONCERT MACIEJA MALEŃCZUKA**
25 XI g. 20.30

• **Rafał Kmita**
JESZCZE NIE PORA NAM SPAĆ
reż. R. Kmita
dziwowski kabaretowe
28, 29 XI g. 18.30

FILHARMONIA
ŁÓDZKA im. A. Rubinsteina

ul. Narutowicza 20/22
tel. 42 664 79 10

Kasa czynna: pn.-pt. 10-18,
piątek z koncertem od g. 12 do przerwy,
niedziela dwie godziny przed koncertem
tel. 42 664 79 79

• **BABY BOOM BUM**
warsztaty dla dzieci
7, 21, 25 XI g. 10, 11 i 12
24 XI g. 10, 11, 12, 16, 17

• **FESTIWAL TANSMAN 2012**
„Muzyczne zamyslenie” - koncert
oratoryjny

wyk. Rafał Bartmiński - tenor,
Daniel Raiskin - dyrygent,
Orkiestra Symfoniczna i Chór FŁ
w programie: psalmy, Oratorium „Izajasz”
Aleksandra Tansmana
9 XI g. 19

Braçanà - koncert w 25. rocznicę śmierci
pisarza i chemika Primo Leviego
wyk. zespół A Filetta
w programie: B. Coulais, J-C. Acquaviva
12 XI g. 19

Koncert muzyki minimalistycznej

wyk. Angèle Dubeau - skrzypce,
Żeńska Orkiestra Kameralna La Pietà
w programie: A. Pärt, P. Glass, J. Adams,
A. Tansman
13 XI g. 19

„Brawo, laureacie!”

- **koncert symfoniczny**
wyk. laureaci Konkursu Indywidualności
Muzycznych, Luca Pfaff - dyrygent
Orkiestra Symfoniczna FŁ
w programie: A. Tansman
16 XI g. 19

Koncert orkiestry barokowej
Il Tempio Armonico

w programie: E.F. Dall'Abaco,
T. Albinoni, A. Vivaldi
18 XI g. 19

Vabeni. Václav Havel in memoriam

- **koncert symfoniczny**
wyk. François Salque - wiolonczela, Kryštof
Mařatka - dyrygent,
Orkiestra Sinfonia Varsovia, Polski Chór
Kameralny Schola Cantorum Gedanensis
w programie: K. Mařatka, A. Dvořák
19 XI g. 19

Gala operowa - finał festiwalu

wyk. m.in. Sergio Foresti - bas,
Maria Hinojosa Montenegro - sopran,
Marina de Liso - mezzosopran,
Ottavio Dantona - klawesyn, dyrygent, orkie-
stra barokowa Accademia Bizantina
w programie: A. Vivaldi opera „Tito Manlio”
20 XI g. 19

• **SZKOŁA SŁUCHANIA**

spotkanie prowadzone
przez Lecha Dzierżanowskiego
16 XI g. 18

• **KONCERT MUZYKI KAMERALNEJ**

w ramach III Międzynarodowego Konkursu
na Flet Solo „Il Flauto Ricercato”
w programie: C.P.E. Bach, W.A. Mozart,
S. Prokofiew, M. Ravel
17 XI g. 18

• **KONCERT SYMFONICZNY**

„Saksofon z towarzyszką”
wyk. Włodzimierz Kosendiak - saksofon,
Krzysztof Karpeta - wiolonczela,
Andrzej Kosendiak - dyrygent
Orkiestra Symfoniczna FŁ
w programie: F.X. Richter, C.P.E. Bach,
J. Ibert, W.A. Mozart
23 XI g. 19

• **KONCERT MUZYKI KAMERALNEJ**

wyk. kwartet Apertus
w programie: S. Moniuszko,
G. Bacewicz, J. Zarębski
27 XI g. 19

• **KONCERT SYMFONICZNY**

„Polowanie na dźwięki”
wyk. Maciej Baranowski,
Henryk Kowalewicz, Radek Baborak,

Markus Maskuniitty - waltornia,
Daniel Raiskin - dyrygent,
Orkiestra Symfoniczna FL
w programie: J. Haydn, R. Schumann,
D. Szostakowicz
30 XI g. 19

ARLEKIN

ul. Wólczańska 5, tel. 42 632 58 99

Kasa czynna:

wt.-n. godzinę przed spektaklem
BOW tel. 42 632 58 99

- **PSTRYK**
na podst. sztuki P. Dorina
reż. K. Kawalec
4, 25 XI g. 10,
- **NIEWIELKI, NIEMAŁY KRÓL**
reż. B. Nauka
4 XI g. 12
5, 6, 7, 8 XI g. 9 i 11
12 X g. 9
- **KOT W BUTACH**
reż. A. Nowicka
scen. A. Biziuk
14, 15 XI g. 9 i 11
19, 20, 21, 22, 23 XI g. 12
- **ZŁOTA RÓŻCZKA**
scen. i reż. Jerzy Bielunas
18, 19, 20, 22, 23 XI g. 19
- **PIOTRUSZ PAN**
scen. i reż. A. Klucznik
25 XI g. 12
26, 27, 28, 29 XI g. 9 i 11
30 X g. 9

JARACZA

ul. Kilińskiego 45

tel. 42 662 33 00

Duża, Mała i Kameralna Scena

ul. Jaracza 27

Kasa czynna: pn.-n. 12-19
tel. 42 632 66 18

DUŻA SCENA

- **Sarah Ruhl**
POSPRZĄTANE
reż. M. Grzegorzek
spektakl trwa ok. 180 min.
2, 3 XI g. 19
- **William Szekspir**
KRÓL RYSZARD III
reż. G. Wiśniewski
6, 7 XI g. 19
- **Ingmar Bergman**
JAJO WĘŻA
reż. M. Bogajewska
9, 10 XI g. 19
- **NOWA KLASYKA EUROPY**
Gwałt na Lukrecji

Royal Shakespeare Company
14, 15 XI g. 19

Szosza

Teatr Nacji Moskwa
17, 18 XI g. 19

Zbójcy

Schauspielhaus Bochum
24 XI g. 19

Borys Godunow

Kolyada Theatre
27, 28 XI g. 19

• Mikołaj Gogol

REWIZOR

reż. M. Fiedor
spektakl trwa 135 min.
20 XI g. 19
21 XI g. 11

MAŁA SCENA

• Juli Zeh

INSTYKNT GRY

reż. W. Zawodziński
spektakl studentów PWSFTiT w Łodzi
6, 7 XI g. 18

• Eric Bogosian

SEKS, PROCHY I ROCK & ROLL

reż. J. Orłowski
spektakl trwa 80 min.
9, 10 XI g. 19

• Amanita Muskaria

PODRÓŻ DO BUENOS AIRES

reż. M. Półtoranos
spektakl trwa 75 min.
20 XI g. 19

• Eric Bogosian

CZOŁEM WBIJAJĄC GWOŹDZIE W PODŁOGĘ

reż. J. Orłowski
spektakl trwa 80 min.
22, 23 XI g. 19

• Shelagh Stephenson

PAMIĘĆ WODY

reż. B. Tosza
spektakl trwa 140 min.
29, 30 XI g. 19

SCENA KAMERALNA

• Marius von Mayenburg

BRZYDAL

reż. G. Wiśniewski
spektakl trwa 80 min.
6, 7 XI g. 19

• Silke Hassler

TOTALNIE SZCZĘŚLIWI

reż. J. Filipiak
spektakl trwa 100 min.
8, 9, 10, 21, 22 XI g. 19

• Anthony Neilson

ZSZYWANIE

reż. M. Bogajewska
spektakl trwa 75 min.
14, 15 XI g. 19

• Tennessee Williams

KOTKA NA ROZPALONYM BLASZANYM DACHU

reż. M. Bogajewska
spektakl trwa 120 min.
17, 18 XI g. 19

• NIŻYŃSKI

reż. W. Zawodziński
spektakl trwa 115 min.
24, 25 XI g. 19

• Tracy Letts

GORĄCE LATO W OKLAHOMIE

reż. A. Urbański
spektakl trwa 195 min.
27, 28 XI g. 19

• Lew Tolstoj

PRZYPADEK IWANA ILJICZA

reż. J. Orłowski
spektakl trwa 70 min.
29, 30 XI g. 19

SCENY REGIONALNE

Radomsko

Miejski Dom Kultury

ul. Brzeźnicka 5

• Ingmar Bergman

JAJO WĘŻA

reż. M. Bogajewska
8 XI g. 18

NOWY IM. K. DEJMKA

ul. Więckowskiego 15

ul. Zachodnia 93, tel. 42 633 44 94

Kasa czynna: wt.-sob. 12-19,
niedziela godzinę przed spektaklem
tel. 42 633 44 94 wew. 317
lub 42 636 05 92

DUŻA SALA

- **Pam Valentine**
PRZYJAZNE DUSZE
reż. P. Pitera
3, 4 XI g. 19
- **William Szekspir**
WIECZÓR TRZECH KRÓLI
reż. K. Raduszyński
10, 11 XI g. 19
- **Józef Roth**
HOTEL SAVOY
reż. M. Zadura
spektakl grany w hotelu Savoy
(ul. Traugutta 6)
12, 13 XI g. 19
- **Astrid Lindgren**
PIPPI LANGSTRUMPF
adaptacja i insc. Z. Jaskuła
spektakl trwa 120 min.
14, 15, 16, 27, 28 XI g. 10
18 XI g. 11
- **Ray Cooney**
MAYDAY

reż. R. Nyczka
16, 17, 18 XI g. 19

• **Sigtas Parulskis**
KOBIETA PIERWOTNA

reż. A. Jakubik
przedstawienie gościnne
21 XI g. 18 i 20

• **Eric Chappell**
ZŁODZIEJ

reż. M. Pasieczny
23, 24, 25 XI g. 19

• **Marek Rębacz**
DIABLI MNIE BIORĄ

reż. M. Rębacz
spektakl trwa 160 min.
28, 29 XI g. 19

MAŁA SALA

• **I FIGENIA**

na podst. „Ifigeni w Aulidzie” Eurypidesa
reż. T. Bazan
6 XI g. 19.15
7 XI g. 11

• **Heiner Müller**
KWARTET

reż. K. Górecka
10, 11, 16, 17, 18 XI g. 19.15

• **Michał Walczak**
PIASKOWNICA

reż. A. Biernacki
13, 14 XI g. 10

• **Jean Pierre Dopagne**
BELFER

reż. Marek Cichucki
20 XI g. 10 i 17
21 XI g. 10

• **Dario Fo**
KTO NIE MA, NIE PŁACI

reż. P. Bikont
22, 24, 25 XI g. 19.15
23 XI g. 11 i 19.15

PICCOLO

ul. Tuwima 34

tel. 42 630 05 94, 603 690 866

Kasa czynna: godzinę przed spektaklem
www.teatrpiccolo.pl

PINOKIO

ul. Kopernika 16, tel. 42 636 59 88

Kasa czynna: pn.-pt. godzinę przed
spektaklem, n. 10-13

tel. 42 636 13 41

*Teatr jest przygotowany do przyjęcia
osób niepełnosprawnych*

• **POKOLOROWANKI**

reż. H. Mierzejewska-Mikosza
2 XI g. 10
4 XI g. 12 i 16

5, 6 XI g. 9 i 11

12, 13, 15, 16 XI g. 9 i 11.30

• **OSCAR I PANI RÓŻA**

na podst. powieści Erica-Emmanuela
Schmitta
reż. E. Piotrowska
2 XI g. 18

18 XI g. 17

22 XI g. 9

• **MOMO**

na motywach powieści Michaela Ende
reż. D. Kopiec
7, 8, 9, 23, 26, 27 XI g. 9 i 11
25 XI g. 12

• **Lyman Frank Baum**
CZARNOKSIĘŻNIK OZ

reż. M. Przyłęcki
11, 18 XI g. 12
12, 13, 14, 15, 16 XI g. 9

• **WEEKEND Z SCHULZEM**

Historia występnej wyobraźni
reż. K. Dworakowski
23 XI g. 19

Bubliczki - koncert

24 XI g. 19

Bruno Schulz - koncert

25 XI g. 19

• **Hans Christian Andersen**
KRÓLOWA ŚNIEGU

reż. zespołowa
28, 29, 30 XI g. 9 i 11

POWSZECHNY

ul. Legionów 21, tel. 42 633 25 39

Kasa czynna: wt.-pt. 9-19,

sob. i n. 13-19

BOW: tel. 42 633 50 36

DUŻA SCENA

• **Paul Pörtner**
SZALONE NOŻYCHKI

reż. M. Sławiński
spektakl trwa 120 min.

8, 10, 13 XI g. 19

9 XI g. 10 i 19

11 XI g. 16 i 19

• **Ray Cooney**
MAYDAY 2

reż. M. Sławiński
14, 16 XI g. 10
17, 18 XI g. 19

• **Juliusz Machulski**
NEXT-EX

reż. J. Celeda
spektakl trwa 100 min.
21, 22, 23, 27, 28 XI g. 10

24, 25 XI g. 19

• **Juliusz Machulski**
MATKA BRATA MOJEGO SYNA

reż. A. Wojtyszko
30 XI g. 19

MAŁA SCENA

• **Przemysław Jurek**
KOCHANOWO I OKOLICE

reż. A. Figura
15, 16 XI g. 19
17, 18 XI g. 16

• **Jerzy Pilch**
MARSZ POLONIA

reż. J. Glomb
spektakl trwa 100 min.
20 XI g. 19 - spektakl dla bezrobotnych
21 XI g. 19 - spektakl dla emerytów

• **TEATR CZYTANY - premiera**
21 XI g. 13

• **Wojciech Kuczok**
SPISKI

reż. J.J. Półoński, J. Staniek
22, 23 XI g. 19
24, 25 XI g. 16

• **Yasmina Reza**
BÓG MORDU

reż. K. Kalwat
29 XI g. 19
30 XI g. 10

STUDYJNY PWSFTVIT

ul. Kopernika 8

tel. 42 636 41 66, 42 637 26 67

www.filmschool.lodz.pl

Bilety:

można zamówić telefonicznie
lub kupić na godzinę przed spektaklem

• **Z RÓŻEWICZA DYPLOM**

reż. Z. Brzoza
8, 9, 12, 13, 14 XI g. 19.07
- Inkubator Technologii i Nauki ARTERION
(ul. Pomorska 69/71)

• **Mark Ravenhill**
SHOPPING AND FUCKING

reż. G. Wiśniewski
8, 9 XI g. 19.07
10, 12 XI g. 19.07 - premiera

• **DYPLOM Z MIŁOŚCI**

reż. Robert Gliński
próby otwarte
29, 30 XI g. 19.07

LOGOS

przy kościele pw. Niep. Pocz. NMP

ul. M. Skłodowskiej-Curie 22

Dyrektor teatru: ks. W. Sondka

Karty wstępu w kancelarii
w g. 8.30-9.30, 16.30-18.30

tel. 42 637 65 45

*Msza św. dla twórców kultury
w każdą niedzielę o g. 11.*

*Po mszy św. spotkanie przy herbacie
w sali kominkowej.*

- **XVI FESTIWAL KULTURY CHRZEŚCIJANSKIEJ**
2-18 XI - *szczególony program na str. 3*

MAŁY W MANUFATURZE

ul. Drewnowska 58, tel. 42 633 24 24

Dyrektor teatru: M. Piławski
więcej informacji na stronie:
www.teatr-maly.pl

- **Edgar Lee Masters**
UMARLI ZE SPOON RIVER
reż. M. Piławski
widowisko poetyckie z cyklu
Manufaktura poezji
3 XI g. 19.15
4 XI g. 18.15
- **Paweł Binke**
KUKŁA
reż. M. Piławski
spektakl trwa 80 min.
9 XI g. 19.15
- **Jim Cartwright**
2
reż. R. Talarczyk
przedstawienie Teatru Korez z Katowic
spektakl trwa 75 min.
10 XI g. 19.15
- **Stanisław Wyspiański**
WARSZAWIANKA. PIEŚŃ Z ROKU 1831

czytanie dramatu z okazji
Święta Niepodległości
11 XI g. 18.15

- **Marcin Szczygielski**
WYDMUSZKA
reż. M. Piławski
spektakl trwa 95 min.
16, 17 XI g. 19.15
- **KATARZYNA GRONIEC**
koncert promujący płytę „Pin-up Princess”
18 XI g. 18.15
- **ROMANS Z CZECHOWEM**
reż. M. Piławski
23, 24 XI g. 19.15
25 XI g. 18.15
- **Stanisław Ignacy Witkiewicz**
WARIAT I ZAKONNICA
reż. M. Rzepka
spektakl trwa 50 min.
30 XI g. 19.15

SZWALNIA

Centrum Kultury Niezależnej
Teatr Szwalnia, ul. A. Struga 90

tel. 607 417 674

www.teatrszwalnia.pl

Dyrektor artystyczny: M. Brzozowski

- **ZEGAR BIJE**
spektakl Rodzinnego Teatru Hałasów
28 X g. 19

- **SUTARI**
koncert polskiej muzyki ludowej
3 XI g. 19
- **SZWALNIA CZYTA DZIECIOM**
8, 23, 29 XI g. 18
- **KLEZMAFOUR**
koncert muzyki klezmerskiej
9 XI g. 19
- **MOSKWA PIETUSZKI**
monodram Jacka Zawadzkiego
16, 18 XI g. 19
- **Spotkanie z Krystyną Redlich-Kurczab**
oraz pokaz filmów i spektaklu
„Góry i Gordost”
17 XI g. 19
- **MINIMALOVER**
koncert zespołu mazzoll / janicki / janicki
24 XI g. 19
- **ROB CURGENVEN /**
LUDOMIR FRANCZAK
warsztaty
30 XI g. 16
„The Indians” - performance
30 XI 19

STUDIO TEATRALNE SŁUP

ul. Gorkiego 16, tel. 42 673 35 99

Dyrektor Artystyczny:

Marcel Szytenchelm

• KSIĄŻKI NADESŁANE • KSIĄŻKI NADESŁANE • KSIĄŻKI NADESŁANE •

Jarosław Zieliński: „Pałac Kultury i Nauki”. Opracowanie graficzne Alicja Pukaczewska. Księży Młyn Dom Wydawniczy, Łódź 2012.

□ *Najwyższy w Polsce obiekt, który od lat wywołuje skrajne emocje: jedni chcą go zrównać z ziemią, inni uważają za wymagający ochrony zabytek. Obok kolumny Zygmunta najbardziej rozpoznawalny element Warszawy. „Dawno zasłużył na to, aby go polubić” – stwierdza w ostatnim zdaniu autor. Obszerna bibliografia, bardzo dużo ilustracji.*

Krzysztof Beśka: „Trzeci brzeg Styksu”. Dom Wydawniczy „Rebis”, 2012.

□ *Kryminał, którego akcja toczy się w Łodzi pod koniec XIX wieku. Dymiące kominy, podejrzone szynki, wielka bieda i wielkie pieniądze, drobniagowo opisane łódzkie ulice – to wszystko wskazuje na dokładną znajomość ówczesnych realiów, co na pewno doceni czytelnik-łódzianin. Świetnie skonstruowana intryga trzyma w napięciu, jak na kryminał przystało. Autor pracuje obecnie nad drugą częścią serii, zatytułowaną „Pozdrowienia z Londynu”.*

Mariola Pryzwan: „Anna German o sobie”. Wydawnictwo mg, 2012.

□ *Wypowiedzi piosenkarki, jej listy, prywatne fotografie i nieznanne dokumenty tworzą biografię, która ukaże się w 30. rocznicę śmierci gwiazdy polskiej estrady. Poznajemy jej życie: dzieciństwo, studia, współpracę z teatrem studenckim, sukcesy na festiwalach piosenki, pobyt we Włoszech zakończony wypadkiem samochodowym. Ojciec Anny German był Niemcem urodzonym w Łodzi, a jednym z pierwszych dokumentów publikowanych w książce jest „Odpis zupełny aktu urodzenia” piosenkarki, wystawiony przez Urząd Stanu Cywilnego Łódź-Śródmieście. Mnóstwo zdjęć, ciekawy wybór tekstów, czytelny układ książki.*

ARCHEOLOGICZNE I ETNOGRAFICZNE

pl. Wolności 14, tel. 42 632 84 40

Czynne: wt.-n. 10-17

Bilety: 8 zł i 5 zł

(we wtorki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Pieniądz na ziemiach polskich” - wystawa numizmatyczna
- „Przeszłość wydobytą z ziemi” - wystawa archeologiczna
- „Szare jak ziemia, barwne jak pamięć” - wystawa etnograficzna
- „Wyróżnieni strojem. Huculszczyzna - tradycja i współczesność”

Inne wydarzenia:

- 31. DNI KULTURY JAPONII „TABU” - prelekcje połączone z projekcjami filmów oraz warsztaty:

Koncert pieśni japońskich - chór Echo „Lalki japońskie” - wystawa z kolekcji Andrzeja i Joanny Babskich (14 XI g. 17)

„Miód i koniczyna”, reż. Masahiro Takata (14 XI g. 19)

„Wierzenia ludowe” - prelekcja Zachariasza Popiołka (15 XI g. 17)

„Kobieta z supermarketu”, reż. Yuzo Itami (15 XI g. 18.30)

„Sybolyka w obrazach kakemono” - prelekcja Dariusza Szpakowskiego (16 XI g. 17)

„Sen”, reż. Akira Kurosawa (16 XI g. 18.30)

„Duchy i demony” - prelekcja Emilii Widery

„Opętanie i egzorcyzmy” - prelekcja Izumi Yoshidy

„Zabobon i mitologia” - prelekcja Malwiny Mrówki (17 XI g. 11)

Warsztaty - budowa latawców, origami, wydzieranka, kaligrafia, animacja, malowanie tuszem (17 XI g. 14.30)

Bawimy się z Japończykami (17 XI g. 17)

„Hotel Hibiskus”, reż. Yuuji Nakae (17 XI g. 18.30)

ANIMACJI SE-MA-FOR

ul. Targowa 1/3 bud. 24

(wejście od ul. Tuwima 54)

tel. 42 681 54 74, 502 496 350

www.se-ma-for.com

Czynne:

pn. 10-16 (dla grup zorganizowanych),

wt.-pt. 10-16, czw. 12-18, sob. i n. 10-16

Bilety: 10 zł i 7 zł; warsztaty plastyczne 10 zł

Stala ekspozycja:

- historia animacji • proces tworzenia filmu animowanego • interaktywne pulpity • oryginalne lalki Misia Uszatka • scenografie z realizowanych produkcji • sprzęt filmowy • nagrody - m.in. statuetki Oscara

Inne wydarzenia:

Projekcje w kinie Semafor

• WIELCY NIEOBECNI POLSKIEJ ANIMACJI Zbiór krótkometrażówek niezających twórców polskiej animacji (2 XI g. 18)

• MISTRZOWSKI MIESIĄC:

MICHAEL HANEKE

„Miłość” (8 XI g. 18)

„Ukryte” (9 XI g. 18)

„Biała wstążka” (16 XI g. 18)

• OPARTE NA FAKTACH.

SEMAFOR DOKUMENTALNY

„Mistrz tańca powraca” reż. Christian Holten

Bonke (15 XI g. 18)

„Droga na drugą stronę” reż. Anca Damian

(29 XI g. 18)

• MAŁY SEMAFOR PREZENTUJE

„Muminki w pogoni za kometa”

reż. Maria Lindberg (18 XI g. 11)

• ANIMACJA

„Mary & Max” reż. Adam Elliot (30 XI g. 18)

FABRYKI

ul. DREWNOWSKA 58 (Manufaktura)

tel. 42 664 92 93

www.muzeumfabryki.pl

Czynne: wt.-pt. 9-19, sob. i n. 11-19

Bilety: 4 zł i 3 zł, rodzinny 10 zł

Wystawy stałe:

- „Historia zakładów produkcji tkanin bawełnianych Izraela Poznańskiego”
- „Zabytkowe krosna z fabryki Izraela Poznańskiego”
- „Ludzie i ich fabryka. Codzienna praca i życie pracowników powojennych zakładów Poltex”
- stoisko z pamiątkami i książkami

Inne wydarzenia:

• „Jesienny Swap” - spotkania fanów mody: wymiana strojów, stylizacja

• „Rodzinne eko-warsztaty” - zajęcia artystyczne dla rodzin

(17 XI g. 11, zapisy: tel. 535 092 086)

• „Wystawy demonstrowane” - można zobaczyć, jak pracuje większość

znajdujących się na wystawie urządzeń

(4, 11, 18, 25 XI g. 16)

GEOLOGICZNE

ul. KOPCIŃSKIEGO 31

tel. 42 635 45 93

Czynne: pn.-pt. 9-16

Bilety: 5 zł i 3 zł

(w czwartki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Świat minerałów” • „Kamień budowlany i ozdoby w architekturze”
- „Kryształy w przyrodzie i technice”
- „Przyroda Łodzi i regionu łódzkiego”

HISTORII FARMACJI

pl. Wolności 2, tel. 42 632 17 15

Czynne: pn.-pt. 9-16

w pozostałe dni po uzgodnieniu tel.

Bilety: 6 zł i 3 zł

grupowy (pow. 10 osób) - 20 zł

Wystawa stała:

- Odtworzone wnętrze apteki z przelomu XIX i XX wieku

Inne wydarzenia:

- Wykład Dariusza Klemantowicza na temat działalności aptekarskiej i patriotycznej Wandy i Włodzimierza Głuchowskich (20 XI g. 12)

HISTORII MEDYCYNY

Uniwersytetu Medycznego

ul. Żeligowskiego 7/9, tel. 42 639 32 70

Czynne: pn., śr., pt. 9-13, wt., czw. 12-16

(wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Historia wojskowej służby zdrowia”
- „Marian Garlicki. Pierwszy rektor WAM”

KSIĄŻKI ARTYSTYCZNEJ

ul. Tymienieckiego 24, tel. 502 62 64 66

Czynne: po wcześniejszym kontakcie

telefonicznym

Prrowadzą: J. i P. Tryzno

Stala ekspozycja:

Kolekcja starych maszyn i matryc drukarskich. Artystyczne książki autorstwa Jadwigi i Pawła Tryznów

Wystawy czasowe:

- Fotografie Dory Antoszkiewicz (od 14 XI)
- Ceramika - wystawa zbiorowa (od 17 XI)

Inne wydarzenia:

- „Urodziny Henryka Grohmana” (4 XI g. 19)

KINEMATOGRAFII

pl. Zwycięstwa 1, tel. 42 674 09 57

Czynne: wt. 10-17, śr., pt. 9-16,

czw. 11-19, sob., n. 11-18

Bilety: 8 zł i 5 zł

(we wtorki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Cud ożywionej fotografii. Zabytki techniki filmowej” • „Rówieśnik kinematografu. Magia seansów w fotoplastikonie” • „Scheiblerowie. Dzieje rodu”

Wystawy czasowe:

- „Cover - Uncover” - wystawa fotografii i prac wideo Rona Kedmi w ramach FashionPhilosophy Fashion Week Poland (do 25 XI)
- „Andrzej Wajda i przyjaciele” - fotografie Piotra Bujnowicza (6 XI - 9 XII)

KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ MPK-ŁÓDŹ

ul. Wierzbowa 51, tel. 42 672 12 07

Czynne: pn.-czw. 10-18,
sob. 12 i 26 V g. 10-14

Bilety: 2,40 zł i 1,20 zł

Wystawa stała:

• Zabytkowe wagony tramwajowe, tablice pamiątkowe, rozkłady jazdy, katalog biletów okresowych, akcesoria konduktorskie i inne

MIASTA ŁÓDZI

ul. Ogrodowa 15, tel. 42 654 03 23

tel. 42 254 90 15

Czynne: pn. 10-14, wt., czw. 10-16, śr. 14-18,
sob. i n. 11-18

Bilety: 9 zł i 5 zł (w niedziele wstęp wolny)
Bilety łączne (do muzeum i galerii):

15 zł i 8 zł

Wystawy stałe:

• „Z dziejów Łodzi (historia, kultura, codzienność)” • „Triada łódzka - trzy wielkie społeczności: Polacy, Niemcy, Żydzi”

Panteon Wielkich Łodzian:

• Jan Karski • Władysław Reymont
• Julian Tuwim • Artur Rubinstein
• Jerzy Kosiński • Karl Dedecius
• Marek Edelman i Alina Margolis
• Aleksander Tansman

(gabinet czasowo nieczynny)

Galeria Mistrzów Polskich:

Bilety: 10 zł i 5 zł

• Dzieła z kolekcji Krzysztofa Musiała
• „Bolesław Biegas (1877-1954) - mistrz autokreacji” - wystawa malarstwa i rzeźby w *Aneksie Jednego Mistrza*

Wystawa czasowa:

• „Lata dwudzieste, lata trzydzieste. Łódź - miasto i ludzie w okresie II Rzeczypospolitej” (do 30 XI)

Inne wydarzenia:

• „The Royal Pop Classix Night” - koncert wyk. Daniel von Lison - organy Hammonda, Anna Maria Adamiak - sopran, Silvio D'anza - tenor (3 XI g. 19)
• Warsztaty plastyczne „Kawa i herbata” w cyklu Galeria Małego Mistrza (18 XI g. 12.30)

Oddział Kultur i Tradycji Wyznaniowych

pl. Wolności 2, II piętro, tel. 42 250 51 31

Czynne: wt. śr. pt. 10-16, czw. 11-19, n. 10-14

Bilety: 4 zł i 2 zł

(w czwartek wstęp wolny dla indywidualnych zwiedzających)

Wystawy stałe:

• „Łódź katolicka”
• „Łódź wielu wyznań i kultur” - wystawa fotografii *

Inne wydarzenia:

• „Judaica berlińskie” - spotkanie z cyklu „Lubię wiedzieć”: o społeczności żydowskiej w Berlinie w latach 1933-1945 opowie Mira Brzozowska. Pokazany zostanie również film dokumentalny o cmentarzu żydowskim (11 XI g. 11)

MUZEUM KANAŁU „DĘTKA”

pl. Wolności 2, tel. 42 250 90 11

Czynne: czw.-pt. 11-19, sob.-n. 12-20,

pn.-śr. nieczynne

Bilety: 5 i 3 zł do kupienia w kamienicy przy pl. Wolności 2

Od listopada do kwietnia muzeum nieczynne dla indywidualnych zwiedzających. Istnieje możliwość zwiedzania przez grupy zorganizowane po uprzednim zgłoszeniu (42 254 90 11)

MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI

ul. ks. Skorupki 21

tel. 42 636 83 58

Czynny: pn., śr., pt. 9-15, czw. 11-19

Bilety: 4 zł i 2 zł

Wystawa stała:

• „Z dziejów łódzkiego sportu i turystyki”

Wystawy czasowe:

• „Łodzianie w piłkarskiej kadrze Polski” (do 31 XII)
• „Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich” (do 31 XII)
• „Sport robotniczy w Łodzi 1918-1939” (do 31 XII)
• „80 lat Polskiego Związku Tenisa Stołowego” (do 31 XII)

OŚWIATY ZIEMI ŁÓDZKIEJ

ul. Wólczńska 202

Wydział Zbiorów Specjalnych PBW

tel. 537 462 100

Czynne: pn.-pt. 10-14

Wystawa stała:

• „Oświata łódzka końca XIX i początków XX w.”

Wystawa czasowa:

• „Boże Narodzenie w ilustracji” (5 XI - 28 II 2013)

PAPIERU I DRUKU PŁ

Pracownia papieru w Instytucie

Papiernictwa i Poligrafii PŁ,

ul. Wólczńska 223, tel. 42 631 28 58

Czynne: wt.-pt. 9-16

Prowadzi: R. Uljański

Wystawy stałe:

• „Historia druku”
• „Historia papieru”

Dom Papiernika (w Skansenie

Architektury Drewnianej Centralnego

Muzeum Włókiennictwa, ul. Piotrkowska 282) czynny: sob., n. 11-16

Wystawy stałe:

• „Przekorna Trupa Stasia Straszydło”
• „Drukarnie łódzkie do roku 1918. Zarys dziejów”

Wystawy czasowe:

• Wycinanki Ireny Zgudy - wystawa w ramach Ogólnopolskiego Przeglądu Wycinanek Artystycznych (do 5 XI)
• „Rysunek węglem” Ewy Wesolowskiej (od 8 XI, otwarcie g. 17)

PRZYRODNICZE UŁ

Park Sienkiewicza, tel. 42 665 54 90

Czynne: wt.-pt. 10-17, sob.-n. 10-13.30

Bilety: 5 zł i 3 zł

(w czwartki wstęp wolny)

Wystawa stała:

• „Sieć życia - zróżnicowanie form w królestwie zwierząt”

Wystawa czasowa:

• „Antarktyda - wyprawy naukowe Uniwersytetu Łódzkiego” *

MUZEUM SZTUKI

ms

GMACH GŁÓWNY

ul. Więckowskiego 36

tel. 42 633 97 90

nieczynne do połowy 2013 r.

ms²

ul. Ogrodowa 19

Czynne: wt. 10-18, śr.-n. 12-20

Kawiarnia: pn. 11-19, wt.-n. 11-21

Księgarnia: pn. 11-19, wt.-n. 11-20

Bilety: 8 zł i 5 zł (wystawy: stała i czasowa)

4 zł i 3 zł (wystawy czasowe)

(w czwartki wstęp wolny)

Wystawa stała:

„Kolekcja sztuki XX i XXI wieku” - *nieczynna*

Wystawa czasowa:

• „Niewczesne historie”
(do 2 XII)

Inne wydarzenia:

• Kino ms

Trylogia Otolith: „Otolith I”, „Otolith II”

„Otolith III” (9 XI g. 18)

„Ekologia umysłu” (23 XI g. 18)

Pałac Herbsta

ul. Przędzalniana 72, tel. 42 674 96 98

Muzeum nieczynne do odwołania

**TRADYCJI
NIEPODLEGŁOŚCIOWYCH**

ul. Gdańska 13, tel. 42 632 71 12

Czynne: pn., wt., śr. 9-17, czw. 11-18, sob. n. 9.30-16 - *wstęp wolny*, dla grup zorganizowanych - 30 zł (z przewodnikiem)

Wystawy stałe:

• „Więzienie przy Długiej (Gdańskiej) w Łodzi 1885-1953” • „Drogi do Niepodległej 1791-1921”

Wystawy czasowe:

• „Tradycja obchodów Święta Niepodległości” (8 XI - 31 XII, otwarcie g. 13)
• „Łódzkie Skrzydła - w stulecie lotnictwa ziemi łódzkiej i w 55. rocznicę powstania 6. Pomorskiej Dywizji Powietrznodesantowej” (do 31 XII)

**ODDZIAŁ MARTYROLOGII
RADOGOSZCZ**

ul. Zgierska 147, tel. 42 655 36 66

Czynne: wt., śr., pt. 9-17, czw. 9-18, sob. 10-16, n. 11-17
wstęp wolny,

dla grup zorganizowanych (z przewodnikiem) - 30 zł

Wystawy stałe:

• „Radogoszcz 1939-1945” • „Łódź i ziemia łódzka w latach wojny i okupacji 1939-1945”

Wystawa czasowa:

• „Moje pogodne dzieciństwo skończyło się 1 września 1939 roku” - wystawa zabawek z okresu II wojny światowej (do 30 XI)

ODDZIAŁ STACJA RADEGAST

al. Pamięci Ofiar Litzmannstadt Ghetto 12, tel. 42 291 36 27

Czynne: pn. wt. 9-17, śr., czw. 10-18, sob., n. 10-16
wstęp wolny

Wystawy stałe:

• Listy transportowe • Kufer rodziny Schwarzwów - austriackich Żydów
• „I skrzypce przestały grać...” - wystawa dla upamiętnienia Romów, którzy zginęli w obozie w Łodzi i w Chełmnie nad Nerem - w budynku dawnej kuźni przy ul. Wojska Polskiego 84
po wcześniejszym telefonicznym umówieniu

Wystawa czasowa:

• „Pomiędzy życiem a śmiercią... Dzieje Litzmannstadt Getto 1940-1944” (do 30 XI)

WŁÓKIENICTWA

ul. Piotrkowska 282, tel. 42 683 26 84

Czynne: wt., śr., pt. 9-17, czw. 11-19, sob., n. 11-16
Bilety: 10 zł i 6 zł

Wystawy stałe:

• Narzędzia i maszyny włókiennicze
• „Dawne zakłady Ludwika Geyera 1828-2002” • Rekonstrukcja tkalni z przełomu XIX/XX w. • „Z modą przez XX wiek”

Wystawy czasowe:

• „Pasiak - polski styl wzornictwa ludowego” (do 4 XI)
• „Tylko tkanina?” - wystawa z kolekcji współczesnej tkaniny artystycznej CMW (do 11 XI)
• „Inspirujemy kolorem” - wystawa organizowana we współpracy z firmą DMC (do 17 XI)
• „W kuchni Goldbergowej” (do 31 XII)
• „Z szafy Teresy Roszkowskiej 1904-1992” (do 31 XII)
• „Młodość sztuki naszego czasu - tkanina malowana i drukowana lat 50. i 60. XX w.” (do 13 II 2013)
• „Michał Batory. Plakaty i obiekty” (17 X - 20 II 2013)
• „Werner Lubos. Malarstwo” - wystawa w ramach XVI Festiwalu Kultury Chrześcijańskiej (od 5 XI)
• „Najważniejsze wydarzenia i postaci XX-wiecznej Łodzi” - wystawa we współpracy z IPN (15 XI - 16 XII)
• „Dobrośława i Bogusław Kowalewscy. Retrospektywa” - wystawa towarzysząca 14. Międzynarodowemu Triennale Tkaniny, Łódź 2013 (29 XI - 27 I 2013)

**SKANSEN ŁÓDZKIEJ ARCHITEKTURY
DREWNIANEJ:**

Czynny: w dniach i godz. pracy muzeum
Zwiedzanie (bez przewodnika) bezpłatne
• rekonstrukcja wnętrz mieszkań robotniczych z lat 20. i 30. XX w. oraz Izba warsztatowa w Domu Tkacza

• WOJEWÓDZTWO •**BEŁCHATÓW****MUZEUM REGIONALNE**

ul. Rodziny Hellwigów 11

tel. 44 633 11 33

Czynne: wt.-pt. 10-17, n. 11-18
Bilety: 3 zł i 1,50 zł (w niedziele *wstęp wolny*)

Wystawy stałe:

• „Wnętrza dworskie z przeł. XIX i XX w.”
• „Historia miasta i regionu” • Salon Tradycji Niepodległościowych • „Z dziejów Bełchatowa - trzy religie”

Wystawy czasowe:

• „Technika w służbie boga wojny część IV: Broń strzelecka w wojnach światowych” (do 11 XI)
• „Urodziłem się w Częstochowie. Kolekcja obrazów Jerzego Dudy-Gracza” - wystawa ze zbiorów Fundacji CONSPERO (do 9 XI)
• „Polskie stroje ludowe w malarstwie Marii Wąsowicz-Sopoćko” (od 12 XI)
• „V Wystawa Przegładowa Fotografii Belchatowskiego Towarzystwa Fotograficznego” (od 15 XI)

Inne wydarzenia:

• Spotkania członków i sympatyków Oddziału Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego połączone z giełdą kolekcjonerską (8, 25 XI)

BRZEZINY**MUZEUM REGIONALNE**

ul. Piłsudskiego 49

tel. 46 874 33 82

Czynne: pn.-pt. 9-16

Bilety: 5 zł (indywidualne) i 4 zł (grupowe) (we wtorki *wstęp wolny*)

Wystawy stałe:

• „Dawne Brzeziny” • „Stawni ludzie związani z Brzezynami” • „Warsztat krawiectwa nakładczego z przełomu XIX/XX w.”
• „Maszyny i urządzenia krawieckie”

GŁÓWNO**MUZEUM REGIONALNE**

ul. Łowicka 74, tel. 42 719 16 75

Czynne: pn., wt., śr., pt. 8-14, czw. 13-19

Bilety: 2 zł i 1 zł**Wystawy stałe:**

• „Historia Głowna. Izba Ludowa”
• „Głowno w latach międzywojennych”

KROŚNIEWICE**MUZEUM IM. JERZEGO****DUNIN-BORKOWSKIEGO**

pl. Wolności 1, tel. 24 252 33 47

Czynne: wt.-pt. 9-16, sob. i nd. 9-17, w dni poświęczone nieczynne

Bilety: 5 zł i 3 zł**Wystawy stałe:**

• Pokój kolekcjonera • Sala gen. Władysława Sikorskiego • Sala portretowa • Salonik Biedermierowski • Dawna stajnia i wozownia
• „Współcześni kolekcjonerzy polscy”

KUTNO**MUZEUM REGIONALNE**

pl. Piłsudskiego 20

tel. 24 254 79 64

Czynne: pn.-n. 10-16, w soboty nieczynne**Bilety:** 5 zł i 2,5 zł(w niedziele *wstęp wolny*)

Wystawy stałe:

- „Rzeźba po kutnowsku”
- „Miasto w czasie i w przestrzeni”

Wystawy czasowe:

- „Ludomir Sleńdziński. Malarstwo” (do 31 X)
- „40 lat TPZK. Dokonania kutnowskich kolekcjonerów” (do 31 X)
- TYDZIEŃ Z HISTORIA. EPOKA NAPOLEOŃSKA
- Wystawa „W cieniu orłów” (od 5 XI)
- Turnieje, konkursy, promocje książek, wykłady, koncerty (5-11 XI)

MUZEUM BITWY NAD BZURĄ**Park Wiosny Ludów**

tel. 24 253 31 41

Czynne: wt.-n. 10-16**Bilety:** 5 zł i 2,5 zł

(w niedziele wstęp wolny)

Wystawa stała:

- „Bitwa nad Bzurą”

LIPECE REYMONTOWSKIE**MUZEUM IM. W. S. REYMONTA**

ul. Wiatraczna 10

tel. 46 831 61 12

Czynne: wt.-pt. 9-16, sob. 10-16, n. 11-17**Bilety:** 3 zł i 2 zł

(w soboty wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Tradycje lipieckie” • „Wnętrza manufaktury włókienniczej” • „Z dziejów manufaktury rodziny Winklów w Lipcach 1889-1974” • „Chłopi W.S. Reymonta w rzeźbie Ewy Soski”

ŁĘCZYCA**MUZEUM W ŁĘCZYZY**

ul. Zamkowa 1

tel. 24 721 24 49

Czynne: śr.-pt. 10-16, sob., n. i święta 10-15

w dni poświęczone nieczynne

Bilety: 7 zł i 3,5 zł

(w czwartki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Pradzieje regionu łęczyckiego”
- „Zamek królewski w Łęczycy XIV-XX w.”
- „Wyposażenie dworów podlęczyckich XVII-XX w.”
- „Rzemiosło i sztuka ludowa regionu łęczyckiego”
- „Diabeł Boruta w ludowych rzeźbach i legendach”

Wystawy czasowe:

- „Antoni Klein i jego pasje kolekcjonerskie” - wystawa ze zbiorów własnych i rodziny Kleinów (do 30 XI)
- „Razem przeciwko sobie. Rok 1968 w Czechosłowacji i Polsce” - wystawa przygotowana przez czeskie stowarzyszenie PANT, IPN i Czeskie Centrum w Warszawie (do 21 XII)

ŁÓWICZ**MUZEUM W ŁÓWICZU**

Stary Rynek 5/7

tel. 46 837 39 28

Czynne: wt.-n. 10-16**Bilety:** 9 zł i 5 zł*Muzeum nieczynne z powodu remontu***Skansen przy muzeum:** czynny wt.-n. 10-16**Bilety:** 5 zł i 3 zł; 2 zł spacerowy**Skansen w Maurzycach:** czynny

codziennie w g. 9-16

Bilety: 8 zł i 5 zł, 3 zł spacerowy**NIEBORÓW****MUZEUM W NIEBOROWIE I ARKADII**

Pałac Radziwiłłów,

Manufaktura majoliki artystycznej,

Park w Arkadii-Nieborowie

tel. 46 838 56 35

Czynne: pn.-n. 10-18 (do 30 VI)

park od g.10 do zmierzchu przez cały rok

Bilety: 18 zł i 7 zł pałac i park w Nieborowie

(sam park 7 zł i 5 zł), Arkadia: 7 zł i 5 zł

OPOCZNO**MUZEUM REGIONALNE**

pl. Zamkowy 1, tel. 44 755 23 19

Czynne: pn., śr.-pt. 7.30-15,

wt. 7.30-16, sob. 10-16

Bilety: 3 zł i 2 zł**Wystawy stałe:**

- „Początki Opoczna” • „Opoczyńska rzeźba ludowa” • „Rekonstrukcja wnętrza chaty opoczyńskiej” • „Opoczyński strój ludowy”
- „I i II wojna światowa na ziemi opoczyńskiej”

Wystawa czasowa:

- „Historia i zagłada opoczyńskich Żydów” (do 31 XII)

OPORÓW**MUZEUM W OPOROWIE**

tel. 24 285 91 22

Czynne: pn.-pt. 10-16, sob. i n. 10-17**Bilety:** 8 zł i 5 zł**Wystawa stała:**

- „Wnętrze dworskie”

OŻARÓW**MUZEUM WNĘTRZ DWORSKICH**

Oddział Muzeum Ziemi Wieluńskiej

Mokrsko

tel. 43 841 17 24

Czynne: wt.-pt. 9-15.30, sob.-n. 12-15.30,

w dni poświęczone nieczynne

Bilety: 3,50 zł i 2,50 zł

(w niedziele wstęp wolny)

Wystawa stała:

- „Wnętrze dworskie XVIII-XIX wieku”

PABIANICE**MUZEUM MIASTA PABIANIC**

Stary Rynek 1/2

tel. 42 215 39 82

Czynne: wt., czw. 10-15, śr., pt. 10-18,

sob. 10-14, pierwsza niedz. m-ca 10-14

Bilety: 3 zł i 1,5 zł, 6 zł - rodzinny

(w piątek wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Kowalstwo - ginący zawód” • „Henryk Debich - dyrygent, kompozytor, muzyk, pabianiczanie” • „Symbol miasta. Oblicza dworu” • „Alkierz Jana Szulca” • „Pozdrowienia z Pabianic. Miasto na starej pocztówce” • „W chłopskiej zagrodzie. Kultura materialna w tradycyjnej społeczności wiejskiej okolic Pabianic” • „Fauna Polski”

Wystawy czasowe:

- „Historia w lilijce wpisana... 100 lat pabianickiego harcerstwa” (do 5 XII)
- „Ścieżki pamięci. Pozostały tylko kamienie. Cmentarze żydowskie województwa łódzkiego” - wystawa fotografii Piotra Wypycha i Andrzeja Białkowskiego (od 31 XII)

PIOTRKÓW TRYBUNALSKI**MUZEUM OKRĘGOWE**

pl. Zamkowy 4

tel. 44 646 52 72

Czynne: wt., pt. 10-17, śr., czw., n. 10-15

sob. 10-16, w dni poświęczone nieczynne

Bilety: 2 zł i 1 zł**Wystawy stałe:**

- „Pradzieje ziemi piotrkowskiej” • „Historia miasta Piotrkowa Trybunalskiego” • „Broń biała i palna” • „Wnętrza renesansowe i barokowe z XVI, XVII w.” • „Wnętrza reprezentacyjne z XVI-XIX w.” • „Kolekcja numizmatów polskich z XX w.” • „Kolekcja portretu polskiego z XVII i XIX w.” • „Z naszej wsi...” - wystrój i wyposażenie izby wiejskiej

Wystawa czasowa:

- Malarstwo nieprofesjonalne - kolekcja Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu (do 30 XI)

PRZEDBÓRZ**MUZEUM LUDOWE**

ZIEMI PRZEDBORSKIEJ

ul. Kielecka 9, tel. 44 781 50 80

Czynne: wt.-pt. i n. 10-13**Bilety:** 3,5 zł i 1,5 zł**Wystawa stała:**

- „Dawna wieś ziemi przedborskiej”

RADOMSKO**MUZEUM REGIONALNE**

ul. Narutowicza 1, tel. 44 683 56 51

Czynne: pn.-pt. 10-16, n. 10-18, 1, 2, 3 V 10-18

Bilety: 4 zł i 2 zł
(w niedziele wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Pradzieje ziemi radomszczańskiej”
- „Zbiory sztuki w radomszczańskim muzeum”
- „Życie wsi radomszczańskiej na przełomie XIX i XX w.” • „Z dziejów Radomska”
- „W okupowanym Radomsku”

Wystawy czasowe:

- Wyposażenie domu wiejskiego na terenie ziemi radomszczańskiej na przełomie XIX i XX w.” (do 30 XI)
- XVII Międzynarodowy Plener Fotograficzny »Natura i krajobraz« - Obszary Natura 2000 Powiatu Radomszczańskiego” (do 30 XI)

RAWA MAZOWIECKA

MUZEUM ZIEMI RAWSKIEJ

ul. Łowicka 26
tel. 46 814 45 69

Czynne: pn.-pt. 10-15, sob. 10-14

Bilety: 3 zł i 2 zł
(w soboty wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Tradycyjna izba chłopska rejonu rawskiego”
- „Salonik babuni z przełomu XIX i XX wieku”

Wystawy czasowe:

- „Ginące zwierzęta Europy” - wystawa ze zbiorów muzeum i Instytutu Zoologii PAN (do 30 XI)
- „Wojciech Grochowalski - człowiek sukcesu pochodzący z Rawy” (od 23 XI)

Inne wydarzenia:

- „Najpiękniejsza ze wszystkich jest muzyka polska” - koncert w wykonaniu Joanny i Pawła Łukasików (9 XI g. 17)

SIERADZ

MUZEUM OKRĘGOWE

ul. Dominikańska 2
tel. 43 827 16 39

Czynne: wt. 10-18, śr.-pt. 10-16, sob., nd. 10-15, w dni poświęcone nieczynne

Bilety: 4,5 zł i 2,5 zł
(we wtorki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Historia Sieradza i jego okolic” • „Kultura wsi sieradzkiej z przełomu XIX i XX w.”
- „Regionaliści sieradzcy z XIX i XX w.”
- „Życie ludzi w pradziejach”

Wystawy czasowe:

- „Portrety jeńców” - wystawa z Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (do 4 XI)
- Wystawa sprzętu łączności (od 8 XI)
- Wystawa z okazji 75-lecia Muzeum Okręgowego w Sieradzu (od 23 XI)

SKIERNIEWICE

IZBA HISTORII SKIERNIEWIC

ul. św. Floriana 4, tel. 46 833 44 71

Czynne: wt., pt. 10-17, śr.-czw. 8-16, sob., n. 10-13, w dni poświęcone nieczynne (we wszystkie dni wstęp wolny)

Wystawa stała:

- „Z dziejów miasta”

Inne wydarzenia:

- SKIERNIEWICKA JESIEŃ MUZYCZNA „Malowane światłem i dźwiękiem” - fotografie Anny Marii Zagórskiej
- „Silver Time Impression” - akwarele Małgorzaty Zagórskiej-Kowalewskiej (9 XI g. 16)
- Koncert solistów, zespołów kameralnych oraz orkiestry kameralnej Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia i Samorządowej Szkoły Muzycznej II Stopnia (9 XI g. 17 - kino Polonez)
- „Dwory polskie” - wystawa, „W ziemianim dworze” - wykład Mai Łozińskiej (10 XI g. 17 - Młodzieżowe Centrum Kultury)
- Koncert Katarzyny Trylnik - sopran i Mariusza Rutkowskiego - fortepian (10 XI g. 18.30 - szkoła muzyczna)
- „Pan Tadeusz”, reż. Ryszard Ordyński (11 XI g. 14 - kino Polonez)
- Koncert Skierniewickiej Orkiestry Kameralnej wyk. Gustaw Ciężarek - skrzypce, Grzegorz Berniak - dyrygent (11 XI g. 17 - Kościół Garnizonowy)
- Wykład Andrzeja Nieuważnego o bitwie pod Somosierrą (29 XI g. 17)

SULEJÓW-PODKLASZTORZE

KAPITULARZ PRZY KOŚCIELE

PW. ŚW. TOMASZA

ul. Opacka 13, tel. 44 61 62 584

Czynne: pn.-sob. 9-17 (przerwa 13-13.45), niedz. 13-17

(we wszystkie dni wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Historia Opactwa Cystersów” • „Stary Sulejów w oparciu o badania archeologiczne”

TOMASZÓW MAZOWIECKI

MUZEUM W TOMASZOWIE MAZ.

ul. POW 11/15, tel. 44 724 48 48

Czynne: wt.-n. 10-15.45, w dni poświęcone nieczynne

Bilety: 3 zł i 2 zł, 6 zł (rodzinny)
(w soboty wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Życie, tradycje i zwyczaje doroczne zachowane w kulturze ludowej regionu rawsko - opoczyńskiego” • „Fauna środkowego dorzecza Pilicy” • „Od osady górniczo-hutniczej do wielkiego ośrodka przemysłu włókienniczego”
- „Tomaszowianie w powstaniach narodowych i wojnach światowych” • „Obrządek

pogrzebowy w środkowym dorzeczu Pilicy od II tys. p.n.e do III w. n.e.”

Wystawy czasowe:

- „II wojna światowa. Od wybuchu do wyzwolenia” - ze zbiorów Grupy Rekonstrukcji Historycznych „Batalion Tomaszów” (do 2 XII)

TUBADZIN

MUZEUM WALEWSKICH - ODDZIAŁ MUZEUM OKRĘGOWEGO W SIERADZU

98-285 Wróblew, tel. 43 821 37 26

Czynne: wt.-pt. 9-15, n. 10-15

Bilety: 5 zł i 3 zł

(we wtorki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Wnętrza dworskie z przełomu XIX i XX w.” • „Galeria portretów rodu Walewskich XVII-XIX w.” • w parku: „Ofycyna dworska z II poł. XIX w.”

WARTA

MUZEUM MIASTA I RZEKI WARTY

ul. 20 stycznia 26, tel. 43 829 41 78

Czynne: pn.-pt. 9-15, sob. 10-13;

w sob. i niedz. na zgłoszenia

Bilety: 2 zł i 1,50 zł

(w środy wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Historia Warty i okolic” • „Wnętrze pokoju mieszczkańskiego z przełomu XIX i XX wieku”
- „Galeria sławnych ludzi urodzonych w Warcie lub związanych z miastem”

WIELUŃ

MUZEUM ZIEMI WIELUŃSKIEJ

ul. Narutowicza 13, tel. 43 843 43 34

Czynne: wt., pt. 9-16, śr., czw. 9-15.30, sob. 9-14, n. 11-16, w dni poświęcone nieczynne

Bilety: 3,5 zł i 2,5 zł

(w niedziele wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- „Pradzieje ziemi wieluńskiej” • „Życie codzienne wsi wieluńskiej na pocz. XX w.”
- „Tragedia Wielunia - 1 września 1939 r.”

Wystawy czasowe:

- „FIAT LUX - od Wieltona do tomografu optycznego” - ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Toruniu i Instytutu Fizyki UMK (do 30 XI)
- „Lalki świata” - wystawa z Muzeum Zabawek i Zabawy w Kielcach (do 2 XII)

WOLBÓRZ

POŻARNICZE CENTRUM HISTORYCZNO-EDUKACYJNE ZIEMI ŁÓDZKIEJ

ul. Modrzewskiego 15

tel. 44 616 43 80, 669 555 215

Czynne: wt. 10-14, śr., pt. 11-13, n. 10-12 i 16-18, w święta nieczynne

Bilety: 3 zł i 2 zł (we wtorki wstęp wolny)

Wystawy stałe:

- Sprzęt strażacki • Stare dokumenty •
- Zabytkowe wozy • Zbiory sztuki ludowej •
- Ekspozyty archiwalne i regionalne z XI i XII w.

ZDUŃSKA WOLA

MUZEUM HISTORII MIASTA

tel. 43 824 78 29

Czynne: śr.-n. 10-12 oraz 14.30-16.30

Wstęp wolny

ZGIERZ

MUZEUM MIASTA ZGIERZA

pl. Dąbrowskiego 21

tel. 42 716 37 92

Czynne: wt., śr., pt. 10-15.30, czw. 10-18, n. 10-16

Bilety: 4 zł i 2 zł

(w niedziele wstęp wolny)

Wystawa stała:

- „Dziecięcy świat. Zabawki z dawnych lat”

Wystawa czasowa:

- „Dessous dessus, czyli pod spodem na wierzchu - ubiór spodni a ubiór wierzchni w modzie kobiecej XX wieku” (22 XI - 24 II)

Inne wydarzenia:

- Spotkanie Klubu Historycznego im. gen. Stefana „Grota” Roweckiego: „Jan Kowalewski - łódzianin, który zatrzymał bolszewicką Rosję” - wykład Grzegorza Nowika (21 XI g. 17)

* Informacja o terminach w placówce

ŁÓDZKI DOM KULTURY

oferuje sale na konferencje, kursy, szkolenia, zjazdy

- zmodernizowana Sala Kolumnowa na 180 osób
- jedna sala na 250 osób • dwie sale do 120 osób • siedem mniejszych sal od 20 do 60 osób.

Wszystkie sale wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny, większe są klimatyzowane i nagłośnione.

Naszym atutem jest lokalizacja w centrum miasta, sąsiedztwo czterech hoteli a także konkurencyjne ceny, usługi cateringowe i miła obsługa.

ZAPRASZAMY:

ŁÓDZKI DOM KULTURY ul. Traugutta 18, 90-113 Łódź

tel.: 797 32 61 96, 797 32 61 95; e-mail: administracja@ldk.lodz.pl, www.ldk.lodz.pl

AGENCJA TURYSTYCZNA

WILEJKA

Łódź, ul. Piotrkowska 20, tel. 42 630 68 00, 42 630 60 70

e-mail: wilejka@wilejka.pl
<http://www.wilejka.pl>

ZAPRASZAMY NA SYLWESTRA

- w WILNIE – 29 grudnia 2012 do 1 stycznia 2013
- w ŻÓŁKWI ze zwiedzaniem LWOWA – 29 grudnia 2012 do 1 stycznia 2013

oraz

- W DRUSKIENNIKACH, PRADZE, BUDAPESZCIE, CZECHACH (ZNOJMO) ze zwiedzaniem WIEDNIA

Polecamy również wyjazdy krajowe na święta Bożego Narodzenia i na Sylwestra – z dojazdem własnym

Instytucjom, zakładom pracy, szkołom i parafiom polecamy atrakcyjne wyjazdy w promocyjnych cenach

WIZY do Rosji i na Białoruś
TANIE LINIE AUTOKAROWE do Wilna, Druskiennik, Rygi, Petersburga

MIEJSKA GALERIA SZTUKI

BAŁUCKA

Stary Rynek 2, tel. 42 657 58 52
Czynna: wt.-pt. 12-17, sob.-n. 12-16
• Robert Olszowski „Czas i przestrzeń”
(6 XI - 9 XII, otwarcie g. 17)

GALERIA RE:MEDIUM

ul. Piotrkowska 113, tel. 42 632 24 16
Czynna: pn.-pt. 11-18, sob. 11-17
• Wystawa prac Stanisława Fijałkowskiego
(do 24 XI)
• „Balkany” - wystawa fotografii studentów
i absolwentów PWSFTViT w Łodzi
(29 XI - 14 XII)

OSRODEK PROPAGANDY SZTUKI

Park im. H. Sienkiewicza
tel. 42 674 10 59
Czynny: wt.-pt. 11-18, sob.-n. 11-17
• Roman Modzelewski „Spektrum” (do 25 XI)

ADI ART

ul. Piotrkowska 60, tel. 42 636 80 55
Czynna: pn.-pt. 11-18
Prowadzą: M. Soldon i M. Królikowska
• „Wiesław Garboliński: rysunki najnowsze”
(do 8 XI)
• „Herbatka z prądem” - wystawa lamp
i współczesnej porcelany artystycznej
w ramach Łódź Design Festival (do 9 XI)
• Wystawa prac o tematyce patriotycznej
autorstwa młodych artystów (od 11 XI)
• Rzeźba - wystawa zbiorowa grupy Der Rote
Faden (od 16 XI, otwarcie g.19)

AMCOR

ul. Aleksandrowska 55, tel. 42 61 38 138
Czynna:
po uprzednim kontakcie telefonicznym
Prowadzi: W. Warzywoda

ASP

ul. Wojska Polskiego 121
tel. 42 254 75 98
Czynna: pn.-pt. 9-15

Galeria KOBRO

• „Dom Kobro” (8-20 XI)
• „Tworzą, tworzyli - wśród nas” - wystawa
byłych pedagogów Wydziału Grafiki
i Malarstwa (24 XI - 6 XII)

Studencka Galeria Wydziału Sztuk
Wizualnych - Wolna Przestrzeń

- „Miejsce Artysty” - instalacja (8-15 XI)
- Wystawa poplenerowa (16 XI - 2 XII)

ATLAS SZTUKI

ul. Piotrkowska 116, tel. 42 632 77 50
Czynna: wt.-pt. 11-20, sob., n. 11-17
Prowadzi: J. Michalak
• 90. urodziny Stanisława Fijałkowskiego
4 XI g. 12
• Prace Samuela Szczekacza (16 XI - 19 XII)

EUROPEJSKIE CENTRUM KULTURY LOGOS

ul. M. Skłodowskiej-Curie 22
tel. 42 637 65 45
Czynna: pn.-sob. 16-18,
niedziela po mszach św.
Prowadzi: ks. W. Sondka
• XVI FESTIWAL KULTURY
CHRZEŚCIJAŃSKIEJ
(2-18 XI) - *szczegółowy program na str. 3*

FF - FORUM FOTOGRAFII

Łódzki Dom Kultury, ul. Traugutta 18
tel. 42 633 71 15
Czynna: wt.-sob. 14 - 18
Bilety: 1 zł (w środy wstęp wolny)
Prowadzi: M. Świątczak
• Paweł Żak „Fotografie” (do 24 XI)

FORUM przy ŚFK

ul. Roosevelta 17, tel. 42 636 68 38
Czynna: pn.-pt. 10 - 18
• XXII Festiwal Mediów „Człowiek w zagrożeniu”
„Przygwożdżony” - malarstwo Piotra Turka
(od 13 XI, otwarcie g. 18)
„Artysta jako obcy” - fotografie Tomasza Ferency
(od 15 XI, otwarcie g. 18)
• „Nie ma dzieci - są ludzie. Prawa człowieka
zaczynają się od praw dziecka”
(od 20 XI, otwarcie g. 15)

FOTOGRAFII ŁTF

ul. Piotrkowska 102, tel. 42 633 09 82
Czynna: pn.-pt. 10-18, sob. 10-14
• BZ WBK Press Foto 2012 - wystawa
pokonkursowa (do 29 X)
• Jacek Migdał „Fotografia” (do 12 XI)
• „Potęga Łodzi - Power of Łódź” (13-26 XI)
• Mirosław Araszewski „Oczekiwanie”
oraz Grzegorz Araszewski „Interferencja”
(27 XI - 17 XII)

GALERYJKA OLIMPIJKA Galeria fotografii

ul. Piotrkowska 132, tel. 42 639 97 65
Czynna: pn.-pt. 10-18, sob. 9-13
Prowadzi: K. Kurowski
• „46 / trzy miasta” - fotografie Małgorzaty
Szafrąskiej (do 30 XI)

IMAGINARIUM

Łódzki Dom Kultury, ul. Traugutta 18
tel. 42 633 98 00 w. 208 i w. 288;
797 326 193
Czynna: wt.-sob. 14-18
Bilety: 1 zł (w środy wstęp wolny)
Prowadzi: M. Świątczak
• Tiffany Carbonneau i Dmitry Strakovsky (USA)
„Play Light” (do 3 XI)
• „Look on Fashion” - Szymon Brodziak, Borys
Makary, Sonia Szóstak - wystawa fotografii
modowej (7 XI - 1 XII)

IN BLANCO

BOK „Lutnia”
ul. Łanowa 14, tel. 42 652 62 27
Czynna: pn.-pt. 9-18
Prowadzi: A. Wierzbowska
• „Różne wymiary fotografii” - prace
uczestników warsztatów organizowanych
w BOK Lutnia (do 31 X)
• IX Konkurs Plastyczno-Fotograficzny
im. Bogusława Miszteli „Poezja
bałuckich podwórek” - wernisaż (9 XI g. 18)

KREDENS

ul. Piotrkowska 17, klatka D, II piętro
tel. 884 324 330
Czynna: pn.-wt. 13-18, śr. 10-19, czw.-pt.
10-18
Prowadzi: M. Konka

MANHATTAN

ul. Piotrkowska 118, tel. 601 354 494
Prowadzi: K. Potocka
• „Punkty widzenia” - wystawa prac wideo
nagrodzonych w konkursie II Festiwalu Sztuki
Wideo „Punkty widzenia”
(16-24 XI, otwarcie g. 19)
• „Ja lodzermensz” - wystawa młodych
łódzkich artystów w ramach
Wolnej Strefy Sztuki (29 XI - 5 XII)

MŁODZIEŻOWA GALERIA DEBIUTÓW

przy CZP nr 1
ul. Zawiszy Czarnego 39
tel. 42 655 06 00
Czynna: pn.-pt. 9-20, sob. 10-14
Prowadzi: P. Gmośński
• „UNDERWATER” - fotografie podwodne
Macieja Kozłowskiego (do 22 XI)
• „Spojrzenia” - wystawa prac absolwentów
Policealnej Szkoły Rozwoju Zawodowego
„Profesja” (23 XI - 26 XII, otwarcie g. 18)

NOWA

Łódzki Dom Kultury, ul. Traugutta 18
tel. 42 633 98 00 w. 208 i 288

Czynna: wt.-sob. 14-18

Bilety: 1 zł (w środy wstęp wolny)

Prowadzi: M. Świątczak

• Doroczna wystawa prac członków Klubu Plastyka Amatora (8-24 XI)

OPUS

ul. Łąkowa 29, tel. 42 634 55 28

Czynna: pn.-pt. 9-17

Prowadzi: B. Dzieciol

PROMOCJI MŁODYCH

BOK „Rondo”, ul. Limanowskiego 166

tel. 42 651 50 30 w. 16

Czynna: pn.-pt. 9-16

Prowadzi: B. Jarmoliński

• „Pracownia Aleksandry Gieragi” - malarstwo studentów ASP w Łodzi (do 14 XI)
• Maria Apoleika - obrazy (od 16 XI, otwarcie g. 19)

RYNEK SZTUKI

ul. Wschodnia 69, tel. 42 630 47 79

Czynny: pn.-pt. 10-18, sob. 10-15

Prezes: W. Niewiarowski

• „W 90. rocznicę urodzin Stanisława Fijałkowskiego” (do 31 X)

• Włodzimierz Finke - „Rysunki inspirowane twórczością Brunona Schulza w 70. rocznicę śmierci artysty” (od 5 XI)

• 15. Aukcja Promocyjna (24 XI g. 12)

WIDZEWSKA EKSLIBRISU

przy WDK „502”

ul. Gorkiego 16, tel. 42 673 35 99

Czynna: pn.-sob. 11-19

Prowadzi: M. Z. Wojalski

• „Niebo i kosmos na ekslibrisach Krzysztofa Kmiecica. W 55. rocznicę startu pierwszego Sputnika” (do 2 II 2013)

ZIELONA 13

Klasztor OO. Dominikanów

ul. Zielona 13 (wejście od ul. Wólczńskiej)

Czynna: pn.-pt. 18-19.30

Prowadzi: o. P. Gużyński

• Wystawa poplenerowa studentów II roku Katedry Wzornictwa ASP w Łodzi z pracowni Janusza Antoszczyka (od 4 XI, otwarcie g. 20.15)

ZPAP „NA PIETRZE”

ul. Piotrkowska 86, tel. 42 632 73 56

Czynna: pn., śr., pt. 11-15, wt., czw. 11-18

Prowadzą: G. Kalinowski

i M. Kapuścińska-Borkiewicz

• Artyści z Piotrkowa (9-24 XI, otwarcie g. 17)

• „Dokądkolwiek idę...” - malarstwo

Sylwestra Piędziejewskiego (27 XI - 11 XII)

Ż

BOK „Na Żubardziej”

ul. Żubardzka 3, tel. 42 651 67 47

Czynna: pn.-pt. 9-15

Prowadzi: U. Issaieff

• „Lato, lato zostań dłużej” - wystawa laureatów konkursu fotograficznego (do 12 XI)

• Wystawa tekstów laureatów

VIII Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego „Na skrzydłach poezji - nowe inspiracje” (od 17 XI)

137

przy Klubie Nauczyciela, ul. Piotrkowska

137/139, tel. 42 636 25 98

Czynna: pn.-pt., n. 10-20

• „Jesienne ekspresje” - prace uczniów Szkoły Podstawowej nr 14 (do 15 XI)

• Maria Górecka „Malarstwo” (19 XI - 6 XII)

526

przy POS, ul. Krzemieniecka 2a

tel. 42 688 13 47

Czynna: pn.-pt., n. 10-19

• Fotografie Tomasza Sobieraja

(do 30 XI)

• Finisaż wystawy grafiki i rysunku Piotra

Skowrona i Stanisława Matsilevicha

(13 XI g.18)

WOJEWÓDZTWO

BANK&DM

Bank Spółdzielczy, I piętro

Główno, ul. Młynarska 5/13,

tel. 502 171 636

Czynna: pn.-pt. 9-17

Prowadzi: D. Młynarczyk

• „Pamięć papieru” - wystawa współczesnego rysunku i grafiki z kolekcji prywatnych (do 9 XI)

• „Henryk Piłociennik. Grafiki i monotypie” (od 23 XI)

KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

OGRÓD SZTUKI - Galeria Miejskiego

Ośrodka Kultury, ul. Jana Pawła II 9

tel. 42 211 62 89

Czynna: pn. 8-12, wt., czw. 10-18, śr. 12-18, pt. 8-16

Prowadzi: W. Przybyło-Cieślak

• VI Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Polskie ogrody” (do 23 XI)

ŁASK

POD KORABIEM, ul. 9 Maja 6

tel. 43 675 35 27

Czynna: pn.-pt. 8-18, sob. 9-14

Prowadzi: B. Trocka-Dąbrowa

• Jacek Frąckiewicz - malarstwo (do 3 XI)

• Leonard Grabowski „Typografia - książki - obiekty” (9 XI - 6 XII)

PIOTRKÓW TRYBUNALSKI

OŚRODEK DZIAŁAŃ ARTYSTYCZNYCH

ul. Dąbrowskiego 5 i ul. Sieradzka 8

tel. 44 733 93 88

Czynny: pn.-pt. 10-18, sob. 12-18, n. 14-18

Prowadzi: P. Gajda

• NULLA DIES SINE LINEA - wystawa malarstwa (do 4 XI) - ul. Dąbrowskiego 5

• XIII Listopadowa Interwencja Zadszerna

(2 XI g. 18) - Rynek Trybunalski

• „Gajda & Restauracja Europa” - wystawa jubileuszowa (9 XI - 2 XII) - ul. Sieradzka 8 i ul. Dąbrowskiego 5

• „Kłęska przemysłowa III RP” - fotografie

Jacka Wolanta (15 XI - 2 XII) - ul. Sieradzka 8

• „Jesień z Przeznaczeniem” - piosenki Cze-

śława Niemena zaśpiewa Mirosław

Drożdżowski (25 XI g. 18) - ul. Sieradzka 8

SIERADZ

BWA, ul. Kościuszki 3

tel. 43 822 48 45

Czynna: wt.-pt. 10-18, sob.-n. 14-18

Prowadzi: M. Szymlet-Piotrowska

• „Z paletą przez życie” - malarstwo

Stanisława Mazusia (9-30 XI, otwarcie g. 18)

SKIERNIEWICE

BWA, ul. Reymonta 33

tel. 46 833 00 05

Czynna: wt.-pt. 11-17, sob.-n. 11-14,

Prowadzi: B. Walusiak

ZGIERZ

MOK, ul. Mielczarskiego 1

tel. 42 716 26 18

Czynna: pn.-pt. 10-18

• Tkaniny Ewy i Włodzimierza Dominiaków

(16 XI - 12 XII, otwarcie g. 18)

STACJA NOWA GDYNIA

STACJA NOWA GDYNIA

Centrum Rekreacji Rodzinnej

ul. Sosnowa 1

tel. 42 714 21 21

Czynna: codziennie 7-23

Prowadzi: Z. E. Ślęzak

• „The Big Boat of Humour” - Wielki Turniej Rysowników Satyrycznych o Nagrodę Stacji Nowa Gdynia (do 10 XI)

• Malarstwo Marii Sadowskiej (od 10 XI)

* informacja o terminie w placówce

AKADEMIA MUZYCZNA im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi

ul. Gdańska 32

tel. 42 662 16 00, 42 662 16 45

- **WIECZÓR MUZYCZNY**
wyk. Andrzej Zawadzki - fortepian
w programie: m.in. F. Chopin, C. Debussy
5 XI g. 18.15
- **SZTUKA PERKUSYJNA PRZEŁOMU XX I XXI WIEKU**
Sesja artystyczno-naukowa
(wykłady i koncerty)
7-8 XI
- **KAMERALISTYKA FORTEPIANOWA POLSKICH KOMPOZYTORÓW XIX I XX WIEKU**
Konferencja artystyczno-naukowa
(wykłady i koncerty)
12-15 XI
- **WIECZÓR MUZYCZNY**
„Słuchając muzyki XX(I) wieku”
wyk. Andrzej Ślązak - fortepian,
Małgorzata Bochniarz-Różańska - wideo
w programie: D. Przybylski, P. Ablinger,
J. Adams, S. Sciarrino, P. Szymański
19 XI g. 18.15
- **KONCERT GITAROWY**
wyk. studenci klas gitary i harfy AM
20 XI g. 19
- **ORGANY, KLAWESYN I MUZYKA DAWNA**
wyk. Irena Wiselka-Cieślak - organy
w programie: J.S. Bach w tonacji c-moll
21 XI g. 18.15
- **WIECZÓR MUZYCZNY**
wyk. Olga Maroszek - alt,
Rafał Gzella - fortepian
w programie: P. Czajkowski, M. Glinka,
S. Rachmaninow, D. Szostakowicz
26 XI g. 18.15

AKADEMICKI OŚRODEK INICJATYW ARTYSTYCZNYCH

ul. Zachodnia 54/56

tel. 42 633 26 41, 42 633 43 68

- Gabriel Barylli
HONEYMOON
reż. M. Bogucka
spektakl Teatru Zupa z Małpą
3, 4 XI g. 19
- „Ciała niestate” - wernisaż wystawy
grafik i sitodruku Anny Sępi
5 XI g. 18
- **PODRÓŻE BEZ PRZEWODNIKA**
- o Bolivi, Peru i Chile
opowie Anna Wolska
8 XI g. 19
- „Jesienne snuje i szczeżuje”

- recital Michała Wieczorka
9 XI g. 19
- **GALERIA MANHATTAN** - koncerty w AOIA
w ramach 3. Audio Art:
Mia Zabelka
17 XI g. 19
Keir Neuringer
18 XI g. 19
Barbara Lueneburg & Marko Ciciliani
23 XI g. 19
Rust: Jean François Laporte
& Benjamin Thigpen
27 XI g. 19
- Poezja śpiewana - muzycznie i lirycznie...
koncert Studia Piosenki AOIA
21 XI g. 19
- „Influenza-H5N1”
- spektakl grupy ab'TEATR
22 XI g. 19
- „Z marzeń i snu...”
- muzyczna opowieść o Łodzi
koncert Michała Wieczorka
26 XI g. 19
- **SPOTKANIA LITERACKIE**
z poetą Kazimierzem Burnatem
28 XI g. 18
- Wystawa prac z pracowni ceramicznej
AOIA z lat 2007-2012
28 XI g. 19
- Willy Russell
SHIRLEY VALENTINE
monodram Izabeli Noszczyk
29 XI g. 19

BAŁUCKI OŚRODEK KULTURY

➤ Ośrodek Kultury „RONDO”

ul. Limanowskiego 166, tel. 42 653 36 45

- **POEZJA W RONDZIE**
Anna Kowalska i Jacek Nawrociak
- wieczór poetycki
3 XI g. 18
Małgorzata Skwarek-Gałęska
- wieczór poetycki
23 XI g. 18
- **KLUB PODRÓŻNIKÓW I ODKRYWCÓW**
„Meksyk - w krainie dawnych bogów” -
prelekcja Grażyny Kuran
9 XI g. 18

➤ Ośrodek Kultury „LUTNIA”

ul. Łanowa 14, tel. 42 652 62 27

- „Artyści, którzy odeszli”
- wspomnienie o Hance Bielickiej
6 XI g. 15.30
- „Piętnaście lat minęło” - jubileusz
piętnastolecia Orkiestry Instrumentów
Perkusyjnych Mały Big Band
17 XI g. 16

- **Wojewódzki Przegląd Twórczości Artystycznej „Rewia talentów - mikrofon dla seniora”**
23 XI g. 14.30

➤ Ośrodek Kultury „NA ŻUBARDZKIEJ”

ul. Żubardzka 3, tel. 42 651 67 47

- VIII Ogólnopolski Konkurs Poetycki
„Na skrzydłach poezji - nowe inspiracje”
- rozstrzygnięcie, spotkanie z jurorami
17 XI g. 18
- „O czym mówi wiatr?” - z cyklu Rodzinne Spotkania ze Sztuką
20 XI g. 17
- „Magia wróżb” - zabawa andrzejkowa dla dzieci w wieku 7-12 lat
24 XI g. 12
- „20 na 20” - koncert w wykonaniu solistek Studia Piosenki, zespołu District m. oraz uczniów Szkoły Muzycznej Yamaha
24 XI g. 17
- **ZAPRASZAMY DO TEATRU**
warsztaty, gry improwizacyjne z Grupą Teatralną 25. godziny
30 XI g. 17.30

➤ CENTRUM KULTURY MŁODYCH

ul. Lokatorska 13, tel. 42 684 24 02

- **DYSKUSYJNY KLUB FILMOWY**
Wokół filmu: „Spadkobiercy”,
reż. Alexander Payne
6 XI g. 17
Wokół filmu „Wszystko w porządku”,
reż. Lisa Cholodenko
13 XI g. 17
Wokół filmu „Do szpiku kości”,
reż. Debra Granik
20 XI g. 17
Wokół filmu „Służące”,
reż. Tate Taylor
27 XI g. 17
- **CIEKAWIE PRZY KAWIE - KLUB SMAKOSZY KULTURY**
Grecja - rozmowy z Grekami mieszkającymi w Polsce, degustacja potraw,
pokaz tradycyjnych strojów
oraz warsztaty tańca
9 XI g. 18.30
- „Wielki czas na mały blues” - Wojewódzki Przegląd Zespołów Młodzieżowych. Koncert laureatów i gościnny występ zespołu Hokus
18 XI g. 18
- **Final XIV Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego dla uczniów szkół podstawowych pt. „A niech spadnie ulewa, niech roztańczą się drzewa” - przyroda**

w polskiej współczesnej poezji dziecięcej
22 XI g. 10.30

FABRYKA SZTUKI

ul. Tymienieckiego 3, tel. 42 646 88 65

- Nonstate - koncert / performance audiowizualny
8 XI g. 20.30
- Ciało / Ruch / Głos:
aktor wielowymiarowy
- międzynarodowe warsztaty Teatru Chorea
19-24 XI
- „Drewniane gody”
- fotografie Filipa Zawady
24 XI - 14 XII, otwarcie g. 18
- MINISTERSTWO KREACJI
- Czy wszystko da się narysować?
- spotkanie warsztatowe
z Przemysławem Truścińskim
29 XI g. 18

GRUPA LITERACKA „CENTAURO”

Ośrodek Kultury „Górna”, ul. Siedlecka 1
tel. 42 684 66 47

- Zaduszki poetyckie
- wspomnienia o łódzkich poetach
5 XI g. 17
- Wieczór poetycko-wspomnieniowy
w 70. rocznicę urodzin
Bogumiła Popowa,
poety i reżysera teatralnego
12 XI g. 17
- „Podróż z aniołem”
- spotkanie autorskie
Marii Grudzińskiej-Grzegorzcyk
19 XI g. 17
- Spotkanie z tłumaczką
Teresą Sikorską,
wykład o literaturze serbskiej
26 XI g. 17.15

Spotkania poza placówką:

- „Kto ojczyźnie służy, sam sobie służy”
- w 400. rocznicę śmierci Piotra Skargi
9 XI g. 17 - MBP Łódź-Górna Filia nr 1
(ul. Przybyszewskiego 46/48)
- Prezentacje członków Grupy „Centauro”
Spotkanie z Magdaleną Starzycką,
autorką książek „Manufaktura czasu”
i „Słowo pirata”
20 XI g. 17 - ŚBP (ul. Struga 14)
- Wieczór autorski Grupy „Centauro”
23 XI g. 17 - MBP Łódź-Śródmieście,
Filia Nr 6 (ul. Narutowicza 91a)
- Prezentacje członków Klubu Literackiego
Nauczycieli i „Centauro”

Spotkanie autorskie
Katarzyny Bilickiej,
Magdaleny Cybulskiej,
Barbary Maciejewskiej
i Dariusza Staniszewskiego
28 XI g. 17 - Klub Nauczyciela
(ul. Piotrkowska 137/139)

KLUB NAUCZYCIELA

ul. Piotrkowska 137
tel. 42 636 25 98

- ZADUSZKI KABARETOWE
wyst. kabaret Kapota
oraz zespół Kameleon
ze spektaklem poetyckim
„Śpieszmy się kochać ludzi”
3 XI g. 17 (rezerwacja zaproszeń)
- Wieczór poświęcony pamięci
zmarłych łodzian 2010-2012
5 XI g. 17
- AKADEMIA LITERATURY POLSKIEJ
Spotkanie z Markiem Bieńczykiem
8 XI g. 19
- KLUB PODRÓŻNIKÓW I ODKRYWCÓW
Dariusz Clapa „Sri Lanka”
16 XI g. 18
- ORFEUSZ
reż. Marian Glinkowski
spektakl Teatru Kilku Osób
(rezerwacja zaproszeń)
29 XI g. 18
- „Jednocześnie. Piosenka. Monolog. Dialog”
- wieczór z Andrzejem Poniedziałkiem
30 XI g. 17.30 i 19.30
(rezerwacja zaproszeń)

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO- AUGSBURSKI PW. ŚW. MATEUSZA

ul. Piotrkowska 283

- NIEDZIELA Z MUZYKĄ
U ŚW. MATEUSZA
Elżbieta Grodzka-Łopuszyńska - sopran
Julian Gembalski - fisharmonia
4 XI g. 17

OŚRODEK KULTURY GÓRNA

ul. Siedlecka 1
tel. 42 684 66 47

- „Melodie naszej młodości”
- prezentacje i karaoke
14 XI g. 17
- Wieczorek taneczny przy muzyce
zespołu Barocco
30 XI g. 17

OŚRODEK KULTURY „KAROLEW”

ul. Bratysławska 6a
tel. 42 687 02 07

- „Kobieta pierwotna: seks przewodnik,
czyli jak szukać i nie znaleźć faceta” -
monodram Hanny Śleszyńskiej
10 XI g. 18
- „Rozkwitły pąki białych róż”
- biesiada z piosenką legionową
23 XI g. 18
- Zabawa andrzejkowa z Danielą Zabłocką
i Wiesławem Góreckim
30 XI g. 17

PAŁAC MŁODZIEŻY im. Juliana Tuwima

ul. Wyszyńskiego 86, tel. 42 686 34 45

- „Różni i równi” - koncert w ramach akcji
przeciwdziałania ksenofobii
10 XI g. 18 - Piwnica Artystyczna
„Przechowalnia” (ul. 6 Sierpnia 5)
- „Tort z piosenkami”
- koncert w wykonaniu zespołu Krajki
30 XI g. 17

PARTNERSTWO NA RZECZ ALEKSANDROWA ŁÓDZKIEGO

tel. 609 190 211

Biblioteka Publiczna im. Jana
Machulskiego, Aleksandrów Ł.,
pl. Kościuszki 12

- Dyskusyjny Klub Książki
- rozmowy o powieści Richarda Masona
„Rozświetlone pokoje”
29 X g. 16.30
- „Świat dziecka” - ilustracje Joanny Hrk
16 XI g. 18
- „Akordeon na Drabinie” - koncert Tomasa
Drabiny z cyklu „Jesień pełna muzyki”
19 X g. 19

Klubokawiarnia „Wenge”, Aleksandrów Ł.,
ul. Piłsudskiego 6/8

- „Wspomnienia z podróży” - wernisaż
wystawy obrazów Anny Ignaczak
28 X g. 16
- „Hiszpańska jesień”
- koncert zespołu Funny Fingers
16 XI g. 19

Herbaciarnia Klimaty

Aleksandrów Ł., ul. Warszawska 28

- „Modernistyczna architektura Łodzi
- Art deco, styl okrętowy i Bauhaus”
- fotografie Cezarego Kanara
6 XI g. 19

- Koncert gitarowy Sylwiusza Sadowskiego
8 XI g. 18
- Wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych
11 XI g. 16
- „Muzyczne inspiracje”
- obrazy Renaty Sobczak
koncert Joanny Kotowskiej
23 XI g. 18

Sala zabaw Alexland

Aleksandrów Ł., ul. Piłsudskiego 2/4

- „Czerwony Kapturek”
- przedstawienie dla dzieci
13 XI g. 17.30
- „Doktor Dolittle”
- przedstawienie dla dzieci
22 XI g. 17.30

POLESKI OŚRODEK SZTUKI

ul. Krzemieniecka 2a, tel. 42 688 13 47

- ART FESTIVAL „ENERGIA AFRYKI”
Otwarcie wystawy Andrzeja Zająca
(malarstwo, rzeźba), Joanny Zybert
(haftowane obrazy) i Piotra Tymochowicza
(rysunek)
Wykład Zbigniewa Błońskiego „Sztuka Afryki
widziana oczami człowieka Zachodu na
podstawie maski afrykańskiej”
Pokaz slajdów „Afryka północna jako cel
turystyczny Polaków”
16-17 XI g. 18
- ALFABET LITERATURY
Spotkanie z Agatą Tuszyńską i rozmowa
o jej najnowszej książce „Tyrmadowie.
Romans amerykański”
21 XI g. 18
- SPOTKANIE Z KRZYSZTOFEM VARGĄ I PROMOCJA
zbioru felietonów „Polska mistrzem Polski”
22 XI g. 18
- SPOTKANIE Z PIOSENKĄ AUTORSKĄ
23 XI g. 18

ŚRÓDMIEJSKIE FORUM KULTURY - DOM LITERATURY

ul. Roosevelta 17

tel. 42 636 68 38, 42 636 06 19

- PROMOCJA KSIĄŻKI
Spotkanie z Wojciechem Bonowiczem,
autorem książki „Alfabet Tischnera”
5 XI g. 19
- LITERATURA BEZ GRANIC
- otwarte spotkania konwersacyjne
6, 13, 20, 27 XI g. 16
- PULS LITERATURY - edycja regionalna
Radomsko
8 XI
Tomaszów Mazowiecki
16 XI

Parzęczew

22 XI

Brzeziny

23 XI

Poddebice

30 XI

• SCENA FORUM

„Aria dla Algernona” monodram
w wykonaniu Tomasza Boruszczaka
9 XI g. 19

• PULS JĘZYKA

Akcja „Ojczyści - dodaj do ulubionych”
14, 17 XI

• KAWIARNIA LITERACKA

Tomasz Ferenc „Artysta jako obcy.
Socjologiczne studium artystów polskich
na emigracji” - spotkanie autorskie
15 XI g. 18.30

Spotkanie z Moniką Polit, autorką książki
„Mordechaj Rumkowski.

Prawda i zmyślenie”

oraz z Alżbietą Cherezińską, autorką

„Byłam sekretarką Rumkowskiego.

Dziennik Etki Daum”

29 XI g. 19

• 6. Wojewódzki Festiwal Crześcijańskich

Form Teatralnych

22-23 XI

• TEMATYCZNY TURNIEJ RECYTATORSKI

„Rok 2012 Rokiem Janusza Korczaka”
26 XI g. 11

• MUZYCZNA SCENA FORUM

Projekt kantata „Majestat życia”

Piotra Piątkowskiego (muzyka)

i Łukasza Kłysza (tekst)

1 XII g. 19

• WARSZTATY

Warsztaty literackie

2 XI g. 18

Warsztaty językoznawcze

- Danuta Zawilska „Najnowsze tendencje

rozwojowe w języku polskim”

19 XI g. 15.30

WIDZEWSKIE DOMY KULTURY

Dom Kultury ARIADNA

ul. Niciarniana 1/3, tel. 42 678 47 41

- XV Festiwal Sztuk Wszelakich
- prezentacje twórców niepełnosprawnych
7-8 XI g. 9-14
- XIII Łódzkie Konfrontacje Taneczne
- przegląd dziecięcych i młodzieżowych
zespołów tanecznych
16 XI g. 10
- Warsztaty taneczne
- taniec współczesny i jazzowy
17-18 XI g. 10-18
- Etnopiryna - tańce z różnych zakątków
świata,

wspólne śpiewanie i poczęstunek

24 XI g. 18

Dom Kultury „502”

ul. Gorkiego 16

tel. 42 673 35 99, 42 673 32 90

• ŁÓDZKIE WIEKI I DEKADY

Ludność żydowska w Łodzi w początkach
XIX wieku - prelekcja

8 XI g. 11

Wycieczka do synagogi Wolfa Reichera

22 XI g. 11

• Podajmy sobie ręce - piosenki patriotyczne

w wykonaniu członków Towarzystwa

Śpiewaczego Anna

13 XI g. 10.30

• MASZYNA TOTAL

Koncert zespołu Cheap Sunglasses

Recytacja Joanny Kołodziejczak

z Teatru Fabryka Fajansu

24 XI g. 18

WYTWÓRNIĄ

ul. Łąkowa 29, tel. 42 639 55 01

- Tango Pasión - de Buenos Aires
tango show - koncert muzyki i tańca
argentyńskiego
wyk. grupa taneczne Tango Pasión,
orkiestra Sexteto Mayor,
soliści Marcela Rios, Nestor Rolan
7 XI g. 19
- Natu - Kozmic Blues - koncert z okazji
50-lecia debiutu artystycznego Janis Joplin
materiał z najnowszej płyty Natalii Przybyśz,
wokalistki zespołu Sisters
9 XI g. 20
- Tommy Emmanuel
- koncert gitarzysty australijskiego
10 XI g. 20
- FESTIWAL TANSMAN 2012
Muzyka Naszych Czasów - światowa
premiera spektaklu multimedialnego
14 XI g. 19
- Dorota Miśkiewicz - koncert promujący
najnowszą płytę artystki pt. „Ale”
16 XI g. 20
- Poluzjanci - koncert z okazji reedycji
pierwszej płyty zespołu pt. „Tak po prostu”
18 XI g. 19
- Coma - koncert połączony
ze świętowaniem 15-lecia istnienia zespołu
22 XI g. 20
- Rymoliryktando - dyktando z przygodami,
debata i koncert, happening rapera Łukasza
L.U.C. Rostkowskiego
24 XI g. 17
- Mela Koteluk - koncert promujący
płytę „Spadochron”
25 XI g. 19

90-113 Łódź, ul. Traugutta 18
tel. 42 633-98-00, www.ldk.lodz.pl

OŚRODEK INICJATYW ARTYSTYCZNYCH:

28 X, godz. 18, Sala Kolumnowa

- ▣ Zaduski Bluesowe – koncert zespołu **Nocna Zmiana Bluesa**. Bilety – 30 zł

5 XI, godz. 17, s. 308

- ▣ Łódzki Kaktus Klub:
Ogród Botaniczny w San Diego
– prelekcja Tatiany Górskiej-Nowak

9 XI, godz. 19, Sala Kolumnowa

- ▣ Koncert **Renaty Przemysł** „Akustik Trio”.
Bilety – 50 zł

9-11 XI, godz. 9-18, s. 304

- ▣ Łódzkie Stowarzyszenie Hodowców Kanarków i Ptaków Ozdobnych: **Wystawa Kanarków i Ptaków Ozdobnych**

9, 16, 23, 30 XI, godz. 17, s. 313

- ▣ Klub Kosmobiologii:
 - **Długowieczność to więcej niż 120 lat**
– wykład Aleksa Polańskiego (9 XI)
 - **Spotkania w IV wymiarze**
– wykład Ilony Kubackiej (16 XI)
 - **Medycyna komórkowa. Fundacja dr. Ratha**
– **Józefa Madalińskiego** (23 XI)
 - **Wieczór dyskusyjno-filmowy** (30 XI, s. 221)

10 XI, godz. 15.30, Kino Studyjne

- ▣ Społeczny Komitet Pamięci Józefa Piłsudskiego w Łodzi, Związek Strzelecki, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Łódzki: **II Muzyczne Drogi do Niepodległości, czyli... łodzianie śpiewają patriotycznie**

12 XI, godz. 17 – Kino Studyjne

- ▣ Z cyklu *Arcydzieła baletu światowego*: prezentacja słynnych duetów z baletów: „Korsarz”, „Jezioro Łabędzie”, „Śpiąca Królowa”, „Spartakus”, „Romeo i Julia”, „Manon”, „Dziadek do orzechów”, „Don Kichot”. Wstęp – 6 zł

12, 26 XI, godz. 19, s. 308

- ▣ Stowarzyszenie Akademia Mądrego Życia:
 - **Pewność siebie** (12 XI)
 - **Jak być szczęśliwym bez poczucia winy?** (26 XI)

13 XI, godz. 13, Kino Kameralne

- ▣ Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grotą”: **Rola Chiune Sugihara – japońskiego konsula w Kownie – w ratowaniu obywateli polskich w latach 1939-1945**
– wykład Ewy Palasz-Rutkowskiej

19 XI, godz. 17 – Kino Studyjne

- ▣ Z cyklu Operowe rarytasy: prezentacja „Clari” Jacquesa Fromental Halévy (Opera Szwajcarska w Zurichu). Wstęp – 6 zł

24-25 XI, godz. 10-21, s. 304, 313, 308, 7, 6

- ▣ Stowarzyszenie Miłośników ERpegów i Fantastyki: **Łódzki Port Gier**

26 XI, godz. 18, s. 221

- ▣ Klub Podróżników: **Malezja. Kuala Lumpur – niezwykle święta** – prelekcja Artura Traczyka

27 XI, godz. 18, s. 308

- ▣ Towarzystwo Genealogiczne Centralnej Polski: **Jesienne rozmowy genealogiczne**

28 XI, godz. 18, s. 221

- ▣ Polskie Towarzystwo Tatrzańskie Oddział w Łodzi: **Filmowe spotkania z górami**

OŚRODEK REGIONALNY:

7 XI, godz. 11, s. 221

- ▣ Promocja wydawnictwa „**Pejzaż Wszystkich Świętych**”

10 XI, godz. 10-14, s. 6

- ▣ **Wojewódzkie Warsztaty Ludowej Plastyki Papierowej**

16 XI, s. 221

- ▣ Sesja naukowa „**Życie w satelicie**”
– **tożsamość na obrzeżach aglomeracji łódzkiej**.

30 X – 30 XII, Muzeum Miasta Pabianic

- ▣ Wystawa „**Ścieżki pamięci... Pozostały tylko kamienie. Cmentarze żydowskie województwa łódzkiego**”
– wernisaż 30 X, godz. 13

2-18 XI, kościół pw. św. Jakuba w Piotrkowie Tryb.

- ▣ Wystawa „**Kamienie pamięci, kamienie niepamięci. Cmentarze ewangelickie województwa łódzkiego**”

REGION KULTURY – MUZYKA:

17-18 XI, ŁDK (oraz Aleksandrów Ł. i Łowicz)

- ▣ **XV Łódzki Festiwal Chóralny – Cantio Lodziensis** (koncerty od godz. 10 i od godz. 13, finał 18 XI o godz. 17 – występ chóru ARTOS z Ukrainy)

30 XI, godz. 18, Kino Studyjne ŁDK

- ▣ Koncert **Polskiego Zespołu Muzyki i Tańca Cygańskiego „Cztery Struny Skrzypiec”**

90-113 Łódź, ul. Traugutta 18
tel. 42 633-98-00, www.ldk.lodz.pl

★ ZAJĘCIA ★ KURSY ★ ZAJĘCIA ★ KURSY ★

ZAJĘCIA STAŁE:

- **Klub Plastyka Amatora** – pracownia:
środa, godz. 9-12, 13-16; czwartek, godz. 13-16
- **Klub Plastyka Amatora i Stowarzyszenie Plastyków Amatorów**
– konsultacje i wykłady prof. Ryszarda Hungera: czwartek, godz. 17-21
- **Klub Tańca dla dzieci i młodzieży**
– zajęcia: wtorek, czwartek, godz. 18.30-21.30

KURSY:

GIMNASTYKA ZDROWOTNA

- I grupa – wtorek, piątek, godz. 10.30-11.30
- II grupa – poniedziałek, wtorek, godz. 16.15-17.15
- III grupa – wtorek, piątek, godz. 16.15-17.15
- IV grupa – wtorek, czwartek, godz. 17.30-18.30

FITNESS – poniedziałek, środa, piątek, godz. 16.30-17.30

SZTUKA RUCHU (TAI-CHI)

- grupa zaawansowana – poniedziałek, godz. 18.30-20
- grupa początkująca – czwartek, godz. 18.30-20

JOGA

- grupa zaawansowana – wtorek, godz. 18-19.30
- grupa początkująca – piątek, godz. 11-12

SZKOŁA TAŃCA TOWARZYSKIEGO

- wtorek, czwartek, godz. 16.30-18, 17-18.30, 18.15-19.45, 20-21.30
- środa, piątek, godz. 18.30-20, 20-21.30
- sobota (dla dzieci i młodzieży), godz. 10-11

TANGO ARGENTINO – sobota, godz. 16-17.30

DISCO I MODERN JIVE – sobota, godz. 17.30-19

LATINO SOLO – poniedziałek, godz. 17-18.15

HIP-HOP – poniedziałek 17-18.15, 18.30-19.45,
– sobota godz. 11-12.15, 12.30-13.45

ZAJĘCIA WOKALNE – poniedziałek, godz. 10-16, sobota, godz. 12-17

BELCANTO – sobota, godz. 8-12

MALARSKIE ABC dla gimnazjalistów – wtorek, godz. 16-19

KREATYWNA PANI W DOMU – 1 i 3 sobota miesiąca, godz. 11-13

DRAMA – sobota, godz. 10-12 **KLUB OLD BOY** – środa, godz. 20-21.30

GITARA KLASYCZNA – sobota, godz. 14-15, 15-16, 16-17

GITARA OD A DO Z – poniedziałek, godz. 9-22 – zajęcia indywidualne

KURS DLA WOKALISTÓW AMATORÓW – wtorek, czwartek, godz. 10-17,
środa 9-17 – zajęcia indywidualne

STUDIUM KULTURY WOKALNEJ – wtorek, czwartek, godz. 15-22

KURS RYSUNKU I MALARSTWA – piątek, godz. 16-20, sobota, godz. 10-14

ZAJĘCIA MALARSKIE DLA DOROŚLYCH – środa, godz. 17-20

**Informacje: Ośrodek Inicjatyw Artystycznych ŁDK, pok. 112,
tel. 797 326 227, oia@ldk.lodz.pl, imprezy@ldk.lodz.pl**

OŚRODEK FILMOWY ŁÓDZKIEGO DOMU KULTURY

▶ **FESTIWAL FILMÓW ANTYDEPRESYJNYCH – 9 XI-13 XII. INAUGURACJA:** prelekcja „Sekrety prawdziwej czekolady” i pokaz filmu „Czekolada” – 9 XI godz. 17, Kino Studyjne. Prelekcje antydepresyjne: 16 i 26 XI godz. 17, Kino Studyjne. Filmy: **HISTERIA - ROMANTYCZNA HISTORIA WIBRATORA** (*Wielka Brytania*) – 9-15 XI; **NIC DO OCLENIA** (*Francja-Belgia*) – 9-15 XI; **MISIACZEK** (*Dania*) – 16-22 XI; **HA-STA LA VISTA!** (*Belgia*) – 16-22 XI; **HOTEL MARIGOLD** (*Wielka Brytania*) – 23-29 XI; **MIEJSKI SERWIS RANDKOWY** (*Czechy-Słowacja*) – 23-29 XI; **LARRY CROWNE - UŚMIECH LOSU** (*USA*) – 30 XI-6 XII; **POŁÓW SZCZĘŚCIA W JEMENIE** (*Wielka Brytania*) – 30 XI-6 XII; **FRYZJERKA** (*Niemcy*) – 7-13 XII; **WHISKY DLA ANIOŁÓW** (*Wielka Brytania*) – 7-13 XII.

▶ **XVII Forum Kina Europejskiego CI-NERGIA - MISTRZOWIE KINA DUŃSKIE-GO:** 9 XI godz. 20 - **NIEDZIELA W PIEKLE**, reż. Jorgen Leth; 10 XI godz. 20 - **EURO-PA**, reż. Lars von Trier; 10 XI godz. 13.30 i 11 XI godz. 12 - **WIELKI NIEDŹWIEDŹ**, reż. Esben Toft Jacobsen; 11 XI godz. 11 i 20 - **UCZTA BABETTE**, reż. Gabriel Axel; 12 XI godz. 20 - **JĄDRO WIECZNOŚCI**, reż. Michael Madsen; 13 XI godz. 20.15 - **ZASTĘPSTWO**, reż. Ole Bornedal; 14 XI godz. 20 - **TANIEC Z REGITZE**, reż. Kaspar Rostrup; 15 XI godz. 20 - **MIAŁEM MARZENIE**, reż. Niels Arden Oplev.

▶ **FILMY Z CATHERINE DENEUVE:** 6 XI - **KLASZTOR** (reż. M. de Oliveira); 13 XI - **ZŁODZIEJE** (reż. A. Techine); 20 XI - **PLAC VENDOME** (reż. N. Garcia); 27 XI - **8 KOBIET** (reż. F. Ozon). Pokazy w Kinie Kameralnym, we wtorki o godz. 18. Cena biletu – 6 złotych.

▶ **Inne propozycje:** **WSTYD** (*Wielka Brytania*) – 2-8 XI; **BEZ WSTYDU** (*Polska*) – 2-8 XI.

Informacje: www.ldk.lodz.pl i www.reymont.pl

PRENUMERATA „KALEJDOSKOPU”

RUCH – mieszkańcy Łodzi i województwa mogą zamówić prenumeratę, dzwoniąc (22 693 69 22-24) lub wysyłając faks (22 597 46 74). Należność opłacać po otrzymaniu potwierdzenia z podanym numerem konta. Mogą również zgłosić się osobiście do Łódzkiego Regionu Sprzedaży „Ruch” (ul. Dostawca 17). Podczas rozmowy z pracownikiem RUCH-u ustalą najbliższy kiosk, w którym będą mogli odbierać zamówiony „Kalejdoskop”.

KOLPORTER – tylko instytucje mogą zamawiać prenumeratę w oddziałach firmy Kolporter S.A. na terenie całego kraju. Informacje pod numerem infolinii 0-801-205-555 lub na stronie internetowej <http://sa.kolporter.com.pl/>

Zamówienia na prenumeratę: **2013 rok** (27,50 zł), **I kwartał 2013 r.** (7,50 zł) do 5 grudnia